

**UCHWAŁA NR IV/44/2024
RADY GMINY LISIA GÓRA**

z dnia 25 lipca 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lisia Góra na lata 2024 - 2030**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz.609 z późn. zm.) oraz z art.6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j.Dz. U. z 2024 r., poz. 424 z późn. zm.) Rada Gminy Lisia Góra uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Traci moc uchwała Nr XXIV/298/2021 Rady Gminy Lisia Góra z dnia 22 kwietnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Lisia Góra na lata 2021 - 2024.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lisia Góra.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Ryszard Witek

Załącznik do Uchwały Nr IV/44/2024.
Rady Gminy Lisia Góra z dnia 25 lipca
2024 r. w sprawie przyjęcia Gminnego
Programu Przeciwdziałania Przemocy
Domowej i Ochrony Osób Doznających
Przemocy Domowej w Gminie Lisia Góra
na lata 2024-2030

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ I
OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
DOMOWEJ W GMINIE LISIA
GÓRA NA LATA 2024-2030**

CZERWIEC 2024

Spis treści

Spis treści.....	2
Wstęp.....	3
1. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ.....	3
1.2 PODSTAWY PRAWNE REGULUJĄCE REALIZACJĘ ZADAŃ W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ	7
1.3 PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY” W ŚWIETLE NOWEGO USTAWODAWSTWA	8
2. SKALA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE GMINY LISIA GÓRA	11
2.2. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE GMINY LISIA GÓRA	22
3. ANALIZA SWOT SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY NA TERENIE GMINY LISIA GÓRA	43
4. ADRESACI GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ.....	44
5. PODMIOTY INSTYTUCJONALNE ORAZ ZASOBY LUDZKIE PRZEWIDZIANE W RAMACH PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ	44
6. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE ORAZ PRZEWIDYWANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU	45
7. MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ PROGRAMU	61
8. FINANSOWANIE ZADAŃ GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ	61
9. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM.....	61

Wstęp

Niniejszy Program wyznacza cele i kierunki działań gminy w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w perspektywie programowej obejmującej lata 2024-2030. Dokument stanowi zaktualizowaną wersję „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024”, który został przyjęty do realizacji na mocy Uchwały nr XXIV/298/2021 Rady Gminy Lisia Góra z dnia 22.04.2021 r.

Potrzeba aktualizacji Programu wynika wprost z nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 roku, której zmiany weszły w życie 22 czerwca 2023 roku w celu budowania systemu przeciwdziałania przemocy domowej. Zmiany ustawowe obligują samorzady wszystkich szczebli do dostosowania dokumentów do nowych przepisów prawa oraz nowego nazewnictwa.

Opracowany Program wpisuje się w założenia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lisia Góra na lata 2021-2027” w zakresie planowania działań w kluczowych obszarach wsparcia społecznego, nawiązując również do ustaw: o przeciwdziałaniu przemocy domowej, o pomocy społecznej, o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej oraz o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań społecznych zagrażających bezpieczeństwu, w tym przemocą domową.

1. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc domowa – w świetle ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U z 2024 poz.424) – to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych, możliwości podjęcia pracy lub

uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Przemoc domowa charakteryzuje się tym, że:

- jest intencjonalna- przemoc jest zamierzonym działaniem, które ma na celu podporządkowanie osoby, wobec której stosuje się przemoc,
- siły są nierówno nierównomierne- w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, osoba doświadczająca przemocy ma ograniczoną zdolność do obrony,
- narusza prawa i dobra osobiste np. prawo do nietykalności fizycznej, prawo do godności, szacunku,
- powoduje cierpienie i ból.

Wyróżniamy następujące formy przemocy domowej:

PRZEMOC PSYCHICZNA/EMOCJONALNA

Polega na wywieraniu presji na osobę w celu sprawowania nad nią kontroli i podporządkowania jej swojej woli. Jej istotą jest naruszenie godności osobistej. Stanowi podstawę wszelkich innych form przemocy i zazwyczaj z nimi współwystępuje. Przykładem mogą być: wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów i planów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna poprzez kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, uniemożliwianie schronienia, degradacja werbalna czyli wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb i wulgaryzmów, straszenie zastosowaniem siły.

PRZEMOC FIZYCZNA

Polega na naruszeniu nietykalności cielesnej lub niesie takie ryzyko. Przykłady: popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, gaszenie papierosów na ciele, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, szarpanie np. za włosy lub uszy, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.

PRZEMOC SEKSUALNA

Dotyczy sfery seksualnej, jej celem jest poniżenie drugiej osoby, odebranie jej godności, polega na naruszeniu intymności. Jej istotą jest zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Występuje wówczas przymus jako na bezpośrednie użycie siły lub emocjonalny szantaż, groźba lub podstęp by osobę skłonić do preferowanego zachowania. Np.: gwałt, molestowanie seksualne, wymuszanie pozycia, obmacywanie, dotykane intymnych części ciała, zmuszanie do niechcianych praktyk seksualnych, nieliczenie się z życzeniami partnerki/partnera, komentowanie szczegółów anatomicznych, ocenianie sprawności seksualnej, wyglądu, uwagi i żarty o charakterze seksualnym, przymuszanie do oglądania treści o charakterze seksualnym bądź pornograficznym itp.

PRZEMOC EKONOMICZNA

Dotyczy sfery materialnej, polega na celowym niszczeniu własności, pozbawianiu środków lub tworzeniu warunków, gdy trudno jest zaspokoić podstawowe potrzeby min. uniemożliwianiu podjęcia pracy zarobkowej i wymuszanie pracy nieodpłatnej, odbieranie zarobionych pieniędzy, niszczeniu rzeczy, zabieraniu pieniędzy, ograniczanie dostępu do zasobów rodziny, w przypadku wspólnej firmy na nieopłacaniu składek, ubezpieczeń i niewypłacaniu zarobionych pieniędzy, wymaganiu, by rozliczać się z każdej wydanej złotówki, pozbawieniu informacji na temat stanu majątku rodziny, zaciąganiu kredytów i pożyczek na wspólne konto, zmuszaniu do spłacania długów, sprzedawaniu rzeczy osobistych bądź wspólnych bez uzgodnienia itp.

ZANIEDBANIE

Dotyczy naruszenia obowiązku opieki ze strony najbliższych. Jego istotą jest niezaspokojenie podstawowych potrzeb biologicznych i psychicznych drugiego człowieka. Odnosi się do dzieci, osób starszych czy niepełnosprawnych lub chorych, których dobry stan wymaga opieki ze strony domowników. Polega na min. na braku zainteresowania potrzebami innej osoby, świadomym ich ignorowaniu, pozbawianiu środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, braku pomocy w chorobie, nie udzielenie pomocy, uniemożliwianie

dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka, itp.¹

CYBERPRZEMOC

Wykorzystuje środki komunikacji elektronicznej na odległość do zastraszania, nękania, prześladowania, kontrolowania osoby doznającej przemocy. Przykłady cyberprzemocy obejmują obraźliwe i krzywdzące wiadomości SMS, e-maile, **rozsyłanie** ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów czy komentarzy na portalach społecznościowych, podszywanie się w sieci pod kogoś wbrew jego woli. Narzędziami stosowanymi w cyberprzemocy są głównie poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwisy społecznościowe czy grup dyskusyjne

TECHNIKI DZIAŁANIA OSOBY STOSUJĄCEJ PRZEMOC

Osoby wykazujące tendencje do zachowań agresywnych stosują liczne strategie emocjonalnego oddziaływania na osoby doznające przemocy w celu uzyskania całkowitej kontroli posłuszeństwa. Strategie te w literaturze przedmiotu nazywane są technikami „prania mózgu”. Do najczęściej stosowanych możemy zaliczyć:

- doprowadzanie do wyczerpania, obarczenie licznymi obowiązkami, pozbawianie snu, jedzenia,
- wywoływanie lęku, depresji powodujące dezorganizację zachowania, wywoływanie niepewności. Poprzez nieprzewidywalność własnych zachowań i norm postępowania
- kreowanie atmosfery zagrożenia,
- izolację polegającą na pozbawianiu osoby doznającej przemocy wsparcia z zewnątrz, separacji od rodziny i środowiska,
- naprzemienność kary i nagrody powodująca utrudnianie jasnej oceny sytuacji; stosowanie nagród powoduje u osoby doznającej przemocy wiarę w zmianę losu,
- demonstrowanie wszechmocy omnipotencji poprzez uruchamianie u doznającej przemocy wiary we wpływy, znajomości, możliwości.

Konsekwencją działania psychologicznego osoby stosującej przemoc jest złożona specyfika funkcjonowania osoby jej doznającej w swoim środowisku. Polskie prawo bardzo wyraźnie wskazuje, że krzywdzenie członków rodziny jest przestępstwem i jak każde inne podlega karze.

---

¹ <https://www.niebieskalinia.pl/o-zjawisku-przemocy/formy-przemocy>, dostęp:2024-04-19

Każda osoba doznająca krzywdy ma prawo do ochrony, a przede wszystkim do powstrzymania i przerwania przemocy. Przemoc jako przestępstwo przeciwko osobom bliskim ścigana jest prawem, zapisanym w artykułach Kodeksu Karnego z dnia 6 czerwca 1997 roku (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 17 z późn.zm.). Zgodnie z art. 207 §1. „Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5”. §1a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. §2. Jeżeli czyn określony w§1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10. §3. Jeżeli następstwem czynu określonego w§1–2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.” Przemoc domowa ma tragiczne konsekwencje. Jak opisano wyżej prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki osoba doznająca przemocy postrzega ona sama siebie, osobę stosującą przemoc oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy domowej wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

1.2 PODSTAWY PRAWNE REGULUJĄCE REALIZACJĘ ZADAŃ W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

Podstawą działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej są następujące akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483 ze zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 17, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Postępowania Karnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. - poz. 37, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 424),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2809 z późn. zm.),

- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 177 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2151, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023r., poz. 1939),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 571),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 06 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870).
- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030 (Dz. U. 2023 poz. 1232)

1.3 PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY” W ŚWIETLE NOWEGO USTAWODAWSTWA

Znowelizowana ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej wprowadziła szereg nowych rozwiązań ustawodawczych, których celem jest poprawa sytuacji osób dotkniętych przemocą. Zmienione zostały przepisy dotyczące procedury „ Niebieskie Karty”. Procedura ta obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez osoby wchodzące w skład grupy diagnostyczno-pomocowej, w związku z uzasadnionym podejrzeniem stosowania przemocy domowej. Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza „ Niebieska Karta” i nie wymaga zgody osoby doznającej przemocy domowej ani osoby stosującej przemoc domową.

Grupę diagnostyczno-pomocową powołuje zespół interdyscyplinarny, na terenie miejsca zamieszkania osoby pokrzywdzonej, w terminie 3 dni od dnia otrzymania zgłoszenia o podejrzeniu wystąpienia przemocy domowej.

Zespół Interdyscyplinarny skoncentrowany jest na tworzeniu warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów: w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;

- inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- monitorowanie procedury "Niebieskie Karty";
- przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a;
- kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2023 r. poz. 2119).²

Do zadań grupy diagnostyczno-pomocowej należy:

- dokonanie oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
- uruchomienie i realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej,
- występowania do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową,

---

² Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2024 poz 424), dostęp:27.06.2024

-informowania przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”

Grupę diagnostyczno-pomocową tworzą pracownik socjalny i policjant. Skład grupy może być poszerzany o innych specjalistów np. nauczyciela, pedagoga, psychologa, terapeutę, asystenta rodziny, przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.

Do zadań pracownika socjalnego należy:

- praca z osobą doznającą przemocy domowej
- opracowanie indywidualnego planu pomocy, zgodnie z potrzebami.

Do zadań policjanta należy:

- podejmowanie działań wobec osoby stosującej przemoc domową,
- informowanie ją o konsekwencjach prawnych jej czynów i motywowanie do zaprzestania stosowania przemocy.

Członkowie grupy diagnostyczno- pomocowej występują do Zespołu Interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową.

Po skierowaniu osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w takim programie ma ona obowiązek zgłosić się do udziału z nim oraz dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej stosowne zaświadczenie o rozpoczęciu oraz jego ukończeniu. Jeśli osoba stosująca przemoc uporczywie nie będzie się stosowała do obowiązku uczestnictwa w programie, może zostać ukarana karą grzywny lub ograniczenia wolności

Niezbędnym elementem realizowania procedury „ Niebieskiej Karty” jest regularne monitorowanie sytuacji domowej pod kątem bezpieczeństwa. Grupa diagnostyczno-pomocowa zamyka procedurę „ Niebieskiej Karty” w sytuacji ustania przemocy lub rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań. Ważne jest, że przez 9 miesięcy po zakończeniu procedury członkowie grupy mają ustawowy obowiązek monitorować sytuację domową osób, wobec których była ona prowadzona. Wszystkie czynności podejmowane w ramach procedury są dokumentowane. Osoba dotknięta procedurą „ Niebieskie Karty” może

wnieść skargę na działalność grupy diagnostyczno-pomocowej lub członka grupy diagnostyczno-pomocowej, która będzie rozpatrzona przez zespół interdyscyplinarny.³

Mając na uwadze powyższe zmiany, należało przygotować program przeciwdziałania przemocy domowej zgodny z obowiązujących prawem.

2. SKALA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE GMINY LISIA GÓRA

W myśl zapisów znowelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej należy do zadań zespołu interdyscyplinarnego (art.9b ust.2, pkt 4). Zespół Interdyscyplinarny jest również odpowiedzialny za realizację działań określonych w ww. programie.

Podstawą planowania i realizacji wszelkich działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania i rozwiązywania problemów społecznych powinna być pogłębiona diagnoza problemów i współwystępujących z nim zjawisk. Pozwala to na zaplanowanie działań adekwatnych do potrzeb i pojawiających się problemów, zminimalizowanie ryzyka podejmowania nieadekwatnych działań w konsekwencji również gospodarowanie środkami finansowymi i zasobami lokalnymi.

Diagnoza zjawiska przemocy na terenie gminy Lisia Góra obejmuje w szczególności jego rozmiary, specyfikę, sytuację psychospołeczną osób dotkniętych, zasoby instytucjonalne i kadrowe oraz konsekwencje wynikające z danego stanu rzeczy.

Na potrzeby przygotowania niniejszego programu przeprowadzono analizę danych zastanych: statystyk policji, GOPS w Lisiej Górze, Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Lisiej Górze.

CHARAKTERYSTYKA GMINY LISIA GÓRA

Gmina Lisia Góra jest gminą wiejską, leżąca w powiecie tarnowskim. Graniczy z gminą Tarnów, miastem Tarnów, gminą Żabno, gminą Dąbrowa Tarnowska, gminą Radgoszcz, gminą Czarna i gminą Radomyśl Wielki. Siedzibą gminy jest Lisia Góra. W skład

---

³ S. Kluczyńska, Przemoc domowa poradnik dla osób doznających przemocy, , s.16

gminy wchodzi 11 sołectw: Lisia Góra, Zaczarnie, Brzozówka, Breń, Śmigno, Pawężów, Kobierzyn, Łukowa, Nowa Jastrząbka, Stare Żukowice, Nowe Żukowice.

Powierzchnia gminy Lisia Góra wynosi 105 km², co stanowi 13,1% powierzchni powiatu 0,07 % powierzchni województwa.

Dla gminy Lisia Góra czynnikiem najbardziej generującym możliwości rozwojowe gminy jest sąsiedztwo miasta Tarnowa i wynikający stąd szeroki zakres powiązań, dotyczących rynku pracy, świadczenia usług o charakterze ponadpodstawowym, obsługi administracyjnej czy infrastruktury technicznej.

Nadrzędną rolę komunikacyjną pełni przebiegająca zachodnią częścią gminy droga wojewódzka nr 73 Tarnów – Kielce. Od tej drogi, w kierunku wschodnim odchodzi droga wojewódzka nr 984 Lisia Góra - Mielec, pełniąca w obszarze gminy rolę podstawową.

LUDNOŚĆ GMINY LISIA GÓRA

Gmina Lisia Góra ma 15 499 mieszkańców, z czego 50,47% stanowią kobiety, a 49,53% mężczyźni (stan na 30.06.2023.r). Gęstość zaludnienia w gminie wynosi 147 osób. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 21,95 %, osoby w wieku produkcyjnym 62,16 %, a w wieku poprodukcyjnym 15,83 %. W latach 2022/2023 liczba ludności wzrosła o 0,24 %⁴.

BEZROBOCIE W GMINIE LISIA GÓRA

Z danych pozyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowie wynika, iż:

- na dzień 31.12.2021 r. liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Lisia Góra wynosiła 353 osoby, w tym 237 to kobiety,
- na dzień 31.12.2022 r. liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Lisia Góra wynosiła 341, w tym 216 to kobiety,
- na dzień 31.12.2023 r. liczba osób bezrobotnych z terenu gminy Lisia Góra wynosiła 313 osób, w tym 206 kobiet,⁴

Z powyższych danych wynika, że liczba osób (w tym kobiet) zarejestrowanych w urzędzie pracy jako osoby bezrobotne, z roku na rok spada.

---

⁴ <https://tarnow.praca.gov.pl/struktura-bezrobocia-wg-gmin>, dostęp: 19.04.2024 r.

Zatrudnienie daje nam poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa. Utrata pracy niejednokrotnie staje się traumatycznym przeżyciem, z którym trudno się pogodzić. W takim momencie stajemy się bezradni, tracimy wiarę w swoje umiejętności, martwimy się o przyszłość, o to w jaki sposób zaspokoimy potrzeby najbliższych i swoje. Taka sytuacja niejednokrotnie sprzyja popadaniu w uzależnienia (alkohol, narkotyki), a negatywne emocje, które towarzyszą osobie, która utraciła zatrudnienie mogą potęgować zachowania agresywne, przemocowe.

TABELA I- Liczba osób objętych pomocą społeczną z uwagi na problem przemocy oraz alkoholizmu

POWÓD PRYZNANIA POMOCY	2021		2022		2023	
	Liczba osób	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób	Liczba osób w rodzinach
Przemoc w rodzinie	2	7	0	0	0	0
Alkoholizm	8	16	6	10	5	9

Opracowanie własne na podstawie danych ze Sprawozdań rocznych z udzielonych świadczeń pomocy społecznej- pieniężnych w naturze i usługach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisiej Górze w 2021 r. udzielił pomocy społecznej dwóm rodzinom, borykającym się z problemem przemocy domowej. Na przestrzeni trzech ostatnich lat udzielono również pomocy rodzinom borykającym się z problemem alkoholowym w rodzinie . W 2021 r. taką pomoc otrzymało 8 rodzin, w 2022 r. było to 6 rodzin, natomiast w 2023 r. 5 rodzin zostało objętych pomocą społeczną z uwagi na występujący w rodzinie problem nadużywania alkoholu.

Problem nadużywania alkoholu w rodzinie, nierzadko wiąże się z problemem przemocy domowej.

TABELA II- Statystyki dotyczące procedury Niebieskiej Karty na terenie Polski

Liczba wypełnionych formularzy „NIEBIESKA KARTA” Przez funkcjonariuszy policji-dane ogólnopolskie			
Rok	2021	2022	2023
Liczba wypełnionych formularzy	64 250	61 645	62 170

Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych prezentowanych na stronie internetowej: www.statystyka.policja.pl – Informacja dotycząca realizacji przez policję procedury „Niebieskie Karty” w poszczególnych latach.

W 2021 r. nastąpił wzrost liczby wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” założonych przez funkcjonariuszy Policji, w kolejnym roku obserwuje się spadek liczby założonych formularzy „Niebieska Karta”. Następnie w 2023 r. ponownie zanotowano nieznaczny wzrost liczby założonych formularzy „Niebieska Karta”, w stosunku do poprzedniego roku.

TABELA III- Statystyki dotyczące procedury Niebieskiej Karty na terenie Gminy Lisia Góra

Liczba formularzy „Niebieska Karta-A” przekazanych do Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Lisia Góra, wszczynających procedurę NK			
ROK	2021	2022	2023
Oświata	0	2	3
Ośrodek Pomocy Społecznej	1	1	2
Policja	21	36	31
Ochrona Zdrowia	0	1	0
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień	0	0	0
Razem	22	40	36

Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych pozyskanych ze „Sprawozdań rocznych z realizacji zadań własnych gminy oraz innych działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej”

Najwięcej formularzy „Niebieskiej Karty” zostało założonych przez funkcjonariuszy Policji, choć zdarzają się przypadki wszczęcia procedury przez pracowników socjalnych, jak również pracowników placówek oświatowych.

TABELA IV- Procedura Niebieskiej Karty w latach 2021-2023

Wyszczególnienie		2021	2022	2023
Liczba wszczętych procedur NK w 2023 r.		22	35	36
Liczba procedur kontynuowanych z poprzednich okresów		6	3	17
Liczba NK C		11	24	25
Liczba NK D		7	21	23
Liczba zawiadomień złożonych przez OPS do organów ścigania (policja, prokuratura)		0	1	3
Liczba odebranych dzieci na podstawie art.12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie		0	0	6
Zakończenie procedury NK A- Razem		46	26	47
W tym na skutek	Ustanie przemocy	23	17	37
	Bezzasadne podejmowanie dalszych działań	8	9	10
Liczba osób objętych pomocą grup roboczych		76	117	144
Liczba spotkań grup roboczych		64	86	117

Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych pozyskanych ze „Sprawozdań rocznych z realizacji zadań własnych gminy oraz innych działań podejmowanych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej” oraz „Sprawozdaniu z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie” - lata 2021-2023

W gminie Lisia Góra z roku na rok, rośnie liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”, a tym samym wzrasta liczba osób objętych pomocą grup roboczych i grup diagnostyczno-pomocowych. Zauważa się tym samym, coraz bardziej powszechny brak umiejętności rozwiązywania problemów, łagodzenia konfliktów w rodzinie. Nierzadko procedura „Niebieskiej Karty” towarzyszy toczącej się sprawie sądowej o orzeczenie rozwodu między małżonkami.

Na terenie Gminy Lisia Góra w 2023 r. sześćcioro dzieci trafiło do pieczy zastępczej na podstawie art.12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

TABELA V- Procedura „Niebieskie karty” - rodzaje przemocy

Rodziny objęte działaniami w ramach procedury „Niebieskiej Karty”			
Rodzaje przemocy			
ROK	2021	2022	2023
-przemoc psychiczna	17	35	44
-przemoc fizyczna	11	23	42
- przemoc seksualna	0	1	2

Opracowanie własne na podstawie danych wykazanych w „Sprawozdaniu z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”- lata 2021-2023

Z analizowanych danych wynika, że wzrasta liczba prowadzonych procedur „Niebieskiej Karty” z powodu występowania przemocy fizycznej. Gwałtownie rośnie liczba osób objętych pomocą, ze względu na występowanie przemocy psychicznej. Na przestrzeni ostatnich trzech lat, zanotowano również kilka przypadków stosowania przemocy seksualnej.

TABELA VI

Liczba osób dotkniętych przemocą domową			
ROK	2021	2022	2023
kobiety	22	31	45
mężczyźni	3	5	11
dzieci	3	4	15
osoby starsze	11	9	6

Opracowanie własne na podstawie danych wykazanych w „Sprawozdaniu z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”- lata 2021-2023

Na przestrzeni trzech ostatnich lat obserwuje się gwałtowny wzrost liczby osób dotkniętych przemocą domową, szczególnie dotyczący kobiet. Wzrost obserwowany jest również w przypadku mężczyzn i co jest bardzo niepokojące w przypadku dzieci. Widoczny jest natomiast spadek osób starszych doświadczających przemocy domowej.

Przemoc domowa jest jedną z przyczyn, dla których rodziny bądź osoby w nią uwikłane, mogą ubiegać się o objęcie pomocą i wsparciem z pomocy społecznej. Rodziny obejmowane są wsparciem w postaci: świadczeń finansowych, pracy socjalnej, poradnictwa specjalistycznego (medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, rodzinnego, zawodowego, mediacji) oraz interwencji kryzysowej.

Poniższa tabela przedstawia ilościowe dane dotyczące udzielonej pomocy osobom w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

TABELA VII- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Rodzaj poradnictwa	Rok 2021			Rok 2022			Rok 2023		
	Liczba rodzin	Liczba osób	W tym dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób	w tym dzieci	Liczba rodzin	Liczba osób	w tym dzieci
medyczne	0	0	0	0	0	0	0	0	0
psychologiczne	3	3	0	3	3	0	11	14	0
prawne	0	0	0	0	0	0	0	0	0
socjalne	23	55	0	36	72	0	51	66	0
zawodowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0
rodzinne	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Opracowanie własne

STAN BEZPIECZEŃSTWA I PORZĄDKU PUBLICZNEGO NA TERENIE GMINY LISIA GÓRA

TABELA VIII- Przeciwdziałanie przemocy domowej w ujęciu Komisariatu Policji Tarnów-Centrum

Dane Komisariatu Policji Tarnów Centrum w Tarnowie dot. przeciwdziałania przemocy domowej			
ROK	2023	2022	2021
Liczba prowadzonych postępowań w związku z przemocą domową	42	40	27
Liczba zatrzymań	27	24	19
Liczba wydanych nakazów opuszczenia i zakazów zbliżania się do określonych osób	27	24	19

Dane pozyskane z Komisariatu Tarnów Centrum II Rewir Dzielnicowych

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 roku na terenie Gminy Lisia Góra policjanci przeprowadzili łącznie 1163 interwencji, natomiast w 2022 r. 1232 interwencji. Zauważa się spadek o 69 interwencji. Porównując lata 2022-2023 zauważa się również spadek interwencji domowych.

TABELA IX- Interwencje Policji na terenie Gminy Lisia Góra w latach 2022-2023

RODZAJ INTERWENCJI	2022 R.	2023 R.	SPADEK/ WZROST
związane z ładem i porządkiem publicznym	350	268	-82
interwencje domowe	143	130	-13
inne interwencje	739	765	+26
OGÓŁEM INTERWENCJE	1232	1163	-69

Dane pozyskane z raportu Komisariatu Policji Tarnów Centrum "Pomagamy i chronimy" za rok 2023

Funkcjonariusze Policji w ramach profilaktyki społecznej przeprowadzili 117 spotkań w formie zorganizowanej z młodzieżą, osobami funkcyjnymi, mieszkańcami i innymi podmiotami na terenie gminy Lisia Góra. Na spotkaniach omawiali zagadnienia dotyczące unikania zagrożeń, w trakcie których udzielali instrukcji o sposobach zabezpieczania obiektów czy też odpowiedniego zachowania się w sytuacjach zagrożenia

W ramach spotkań z młodzieżą i najmłodszymi mieszkańcami gminy Lisia Góra omawiali zasady bezpieczeństwa osób pieszych na drogach.

Dzielnicowi aktywnie uczestniczyli w działaniach w ramach prowadzonych programów „Bezpieczna droga do szkoły”, „Bezpieczne ferie”, jak również „Bezpieczne wakacje”. W zakresie tych działań przeprowadzone były prelekcje edukacyjno- informacyjne w szkołach na temat zagrożeń wśród młodzieży między innymi: przemocy, używania środków odurzających, alkoholu, przestępczości wśród nieletnich i innych.

W trakcie spotkań dzielnicowych z mieszkańcami gminy apelowali o reakcję na stwierdzone nieprawidłowości w zakresie bezpieczeństwa publicznego poprzez niezwłoczne informowanie właściwych służb o zdarzeniach oraz ich sprawcach.

DZIAŁANIA ASYSTENTA RODZINY

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisiej Górze zatrudnia 1 asystenta rodziny. Jego zadaniem jest pomoc rodzinie przy wdrażaniu prawidłowych postaw życiowych wszystkich jej członków, rodzin, które przeżywają trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Współpraca z asystentem odbywa się za zgodą rodziny i przy aktywnym jej udziale. Pierwszy kontakt asystenta z rodziną następuje w obecności pracownika socjalnego. Poniżej przedstawiono dane dotyczące działań asystenta rodziny w latach 2021-2023.

TABELA X

LICZBA OSÓB OBJĘTYCH WSPARCIEM ASYSTENTA RODZINY				
ROK		2021	2022	2023
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny		17	17	16
Liczba rodzin zobowiązanych do pracy przez sąd		5	6	6
Liczba rodzin z którymi asystent zakończył współpracę z tego:	- z powodu realizacji zamierzonych celów	2	0	0
	-z powodu zmiany miejsca zamieszkania	0	3	2

Opracowanie własne

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny utrzymuje się na stałym poziomie. W 2021 r. i 2022 r. wsparciem objęte było 17 rodzin, natomiast w 2023 r. 16 rodzin. W 2022 r. nastąpił wzrost liczby rodzin zobowiązanych do pracy z asystentem rodziny przez sąd. W latach 2022-2023 pięć rodzin zakończyło współpracę z asystentem rodziny z uwagi na zmianę miejsca zamieszkania.

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I UZALEŻNIEŃ W LISIEJ GÓRZE

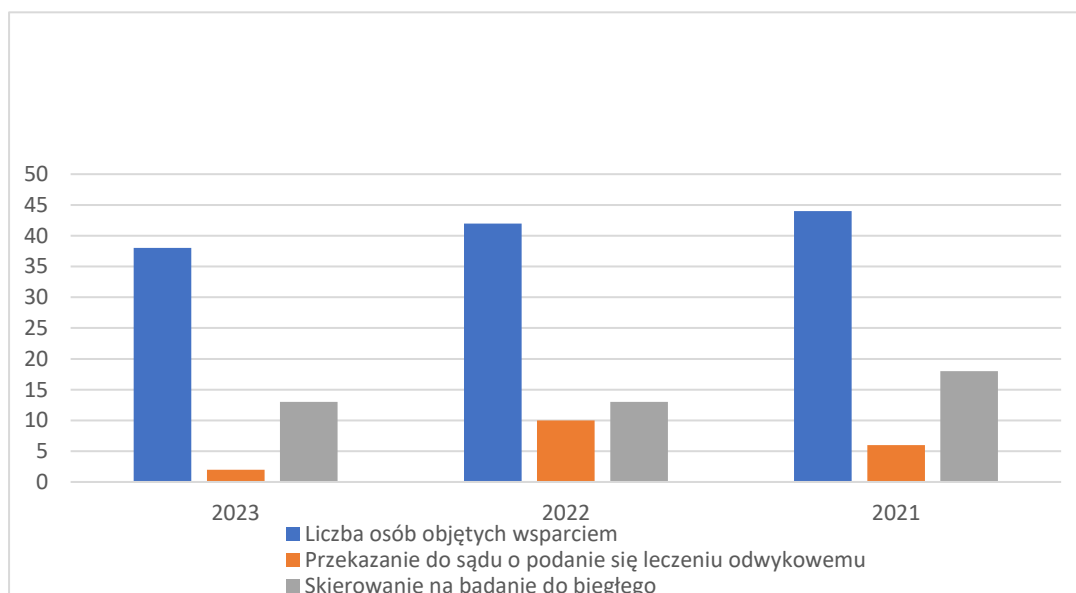
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Lisiej Górze udziela pomocy w formie rozmów motywacyjno - interwencyjnych z osobami uzależnionymi od alkoholu i ich rodzinami.

Z pozyskanych danych (Sprawozdanie z realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Lisiej Górze za 2023r.) wynika, iż

- W 2021r. objęto pomocą 44 osoby zgłoszone na leczenie- Do biegłych sądowych w celu przebadania i wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu wysłano 18 powiadomień, wysłano 6 wniosków do Sądu o zobowiązanie osoby uzależnionej od alkoholu do poddania się leczeniu odwykowemu w Ośrodku Leczenia Uzależnień.⁵
- W 2022r. objęto pomocą było 42 osoby wobec tych osób zostało wszczęte postępowanie o leczenie odwykowe. Do biegłych sądowych w celu przebadania i wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu wysłano 13 osób, wysłano 10 wniosków do sądu o zobowiązanie osoby uzależnionej od alkoholu, do poddania się leczeniu odwykowemu w Ośrodku Leczenia Uzależnień⁶

W 2023 r. objętych pomocą było 38 osób, wobec których zostało wszczęte postępowanie o leczenie odwykowe, z czego 2 wnioski zostały przekazane do Sądu o zobowiązanie osoby uzależnionej od alkoholu do poddania się leczeniu odwykowemu w Ośrodku Leczenia Uzależnień natomiast 13 osób zostało skierowane na badanie do biegłych sądowych, celem wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu⁷

WYKRES 1 Liczba osób objętych wsparciem GKRPAiU w Lisiej Górze

⁵ Sprawozdanie z realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Lisiej Górze za rok 2021

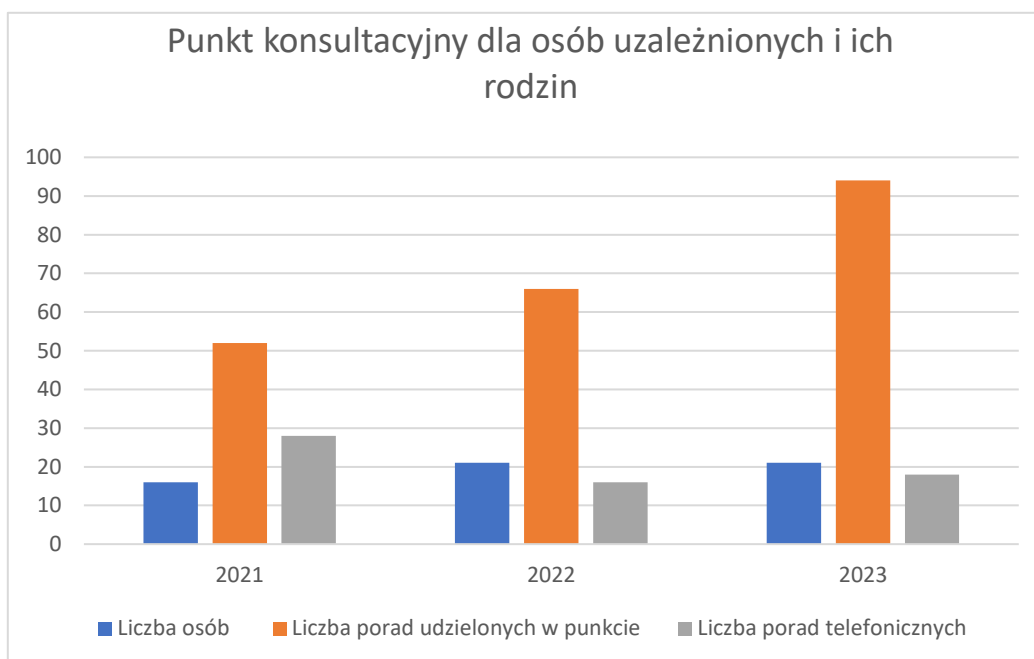
⁶ Sprawozdanie z realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Lisiej Górze za rok 2022

⁷ Sprawozdanie z realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Lisiej Górze za rok 2023

DZIAŁANOŚĆ PUNKTU KONSULTACYJNEGO DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH I ICH RODZIN

W latach 2021-2023 w ramach działalności GKRPA i U w Lisiej Górze, działał Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin funkcjonujący przy Gminnym Centrum Usług Medycznych w Lisiej Górze.

Wykres II- Działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i ich rodzin

Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Lisiej Górze

- W 2021 r. z porad w punkcie konsultacyjnym z porad i konsultacji skorzystało 16 osób, udzielono 52 porad oraz 28 porad telefonicznych.
- W 2022 r. z porad GKRPA i U w Lisiej Górze skorzystało 21 osób, udzielono 66 porad bezpośrednich oraz 16 porad telefonicznych.
- W 2023 r. z porad GKRPA i U w Lisiej Górze skorzystało 21 osób, łącznie w udzielono 94 porad bezpośrednich w punkcie i 18 porad telefonicznych

2.2. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE GMINY LISIA GÓRA

Określenie skali przemocy domowej jest niezwykle trudne do oszacowania, dlatego uzupełnieniem analizy danych zastanych dotyczących zjawiska przemocy jest „Diagnoza problemu przemocy na terenie Gminy Lisia Góra”.

Zjawisko przemocy domowej w Gminie Lisia Góra, zostało zdiagnozowane na podstawie danych z badań ankietowych przeprowadzonych w miesiącu marcu 2024 r. przez Ośrodek Psychoprofilaktyki Nowa Perspektywa z Krakowa, na zlecenie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lisiej Górze (załącznik nr 1 do Programu).

W „*Diagnozie problemu przemocy na terenie Gminy Lisia Góra w 2024 r.*” analizie poddano:

1. Problem przemocy domowej.
2. Problem przemocy rówieśniczej.
3. Problem cyberprzemocy.

Badaniem diagnozującym problem przemocy wśród lokalnej społeczności objęto dwie grupy badawcze tj. uczniów szkół oraz dorosłych mieszkańców gminy.

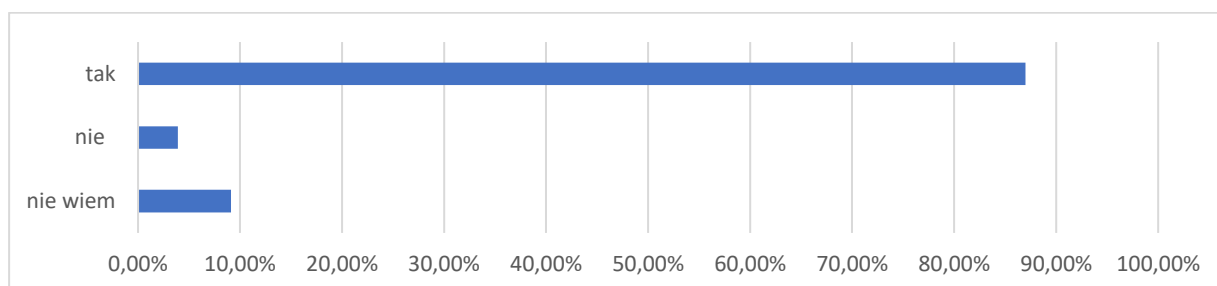
W przypadku uczniów wykorzystano badania ankietowe dostępne na platformie internetowej, natomiast w przypadku dorosłych mieszkańców gminy, wywiad osobisty prowadzony przez ankietera z wykorzystaniem papierowego kwestionariusza.

PROBLEM PRZEMOCY- OSOBY DOROSŁE

W badaniu diagnozującym kwestie związane ze zjawiskiem przemocy na terenie gminy Lisia Góra wzięło udział 330 mieszkańców, będących powyżej 18 roku życia. Kobiety stanowiły 90,6% badanych, zaś mężczyźni 9,4 %.

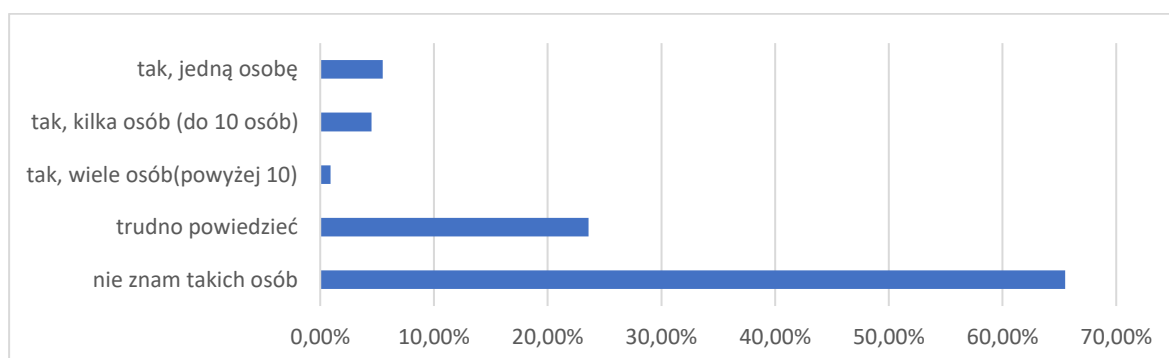
Jedno z pytań w przeprowadzonym badaniu ankietowym dotyczyło tego, czy dorośli mieszkańcy Gminy uważają, że przemoc domowa jest przestępstwem. Zdecydowana większość badanych odpowiedziała na to pytanie twierdząco (87,0%), natomiast 3,9% ankietowanych udzieliło odpowiedzi przeczącej. Ponadto 9,1% respondentów nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

Wykres III- Czy Pana/ Pani zdaniem przemoc domowa to przestępstwo?

Ankietowanym zadano pytanie o znajomość w swoim otoczeniu osoby doznającej przemocy. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło łącznie 10,9% ankietowanych. Jak wynika z odpowiedzi badanych, 5,5% badanych zna jedną taką osobę, 4,5% zna kilka takich osób, z kolei 0,9% deklaruje znajomość wielu takich osób. Średnio co czwarty respondent miał trudność w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi (23,6%)

Wykres IV- Czy zna Pan/Pani w swoim otoczeniu kogoś, kto jest osobą doznającą przemocy domowej?

Badani deklarujący znajomość w swoim otoczeniu osób, które doświadczają przemocy domowej, zostali zapytani o to, kim jest osoba jej doznająca. Zdecydowana większość respondentów stwierdziła, że są nimi osoby dorosłe mające 18-60 lat-88,9% (32 osoby). Mniejszy odsetek ankietowanych wskazał na dzieci do 18 r.ż.(9 osób tj.25%) oraz osoby starsze (powyżej 60 r. ż)-11,1% tj.4 badanych.

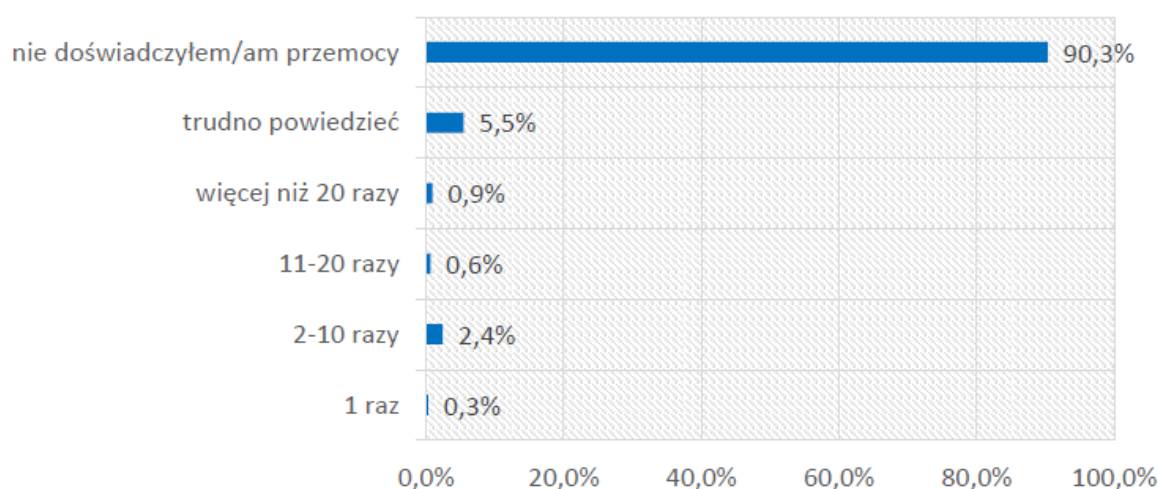
Tabela XI. Kim jest osoba, która doświadcza przemocy w swoim domu? N=36

Odpowiedź	%	Liczba odp.
dzieckiem do 18 roku życia	25,0%	9
osobą dorosłą mającą 18-60 lat	88,9%	32
osobą starszą (powyżej 60 roku życia)	11,1%	4

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Skala problemu przemocy w gminie Lisia Góra została zweryfikowana również dzięki odpowiedziom respondentów na pytanie o to, jak często zdarzyło im się doświadczyć tego problemu w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Z zebranych danych wynika, że w tym okresie przemocy doznało 4,2% mieszkańców, z czego 0,3% ankietowanych doświadczyło jej jednokrotnie, 2,4% respondentów wskazało na częstotliwość 2-10 razy, 0,6% – 11-20 razy, natomiast 0,9% wskazało na doświadczenie przemocy w określonym czasie ponad 20 razy. 5,5% mieszkańców miało trudności w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie.

Wykres V- Jak często, w okresie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w swoim domu? N=330

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że większość z nich doświadczyła przemocy psychicznej (18 osób, tj. 58,1%). Co czwarty ankietowany wskazał na przemoc ekonomiczną (8 osób, tj. 25,8%). Po 4 badanych wskazało na przemoc fizyczną oraz zaniedbanie (po 12,9%), 2 respondentów doznało przemocy seksualnej (6,5%), natomiast 9 ankietowanych nie potrafiło określić rodzaju doświadczonej przemocy (29,0%). 1 osoba nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie.

**Tabela XII. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy?
N=31**

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
przemoc psychiczna	58,1%	18
nie wiem	29,0%	9
przemoc ekonomiczna	25,8%	8
przemoc fizyczna	12,9%	4
zaniedbanie	12,9%	4
przemoc seksualna	6,5%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zapytano badanych również o to, kto stosował wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego wykazała, że najczęściej, bo 16 ankietowanych doznało przemocy ze strony męża/żony (55,2%). 6 osób wskazało na partnera/partnerkę (20,7%), z kolei 5 odpowiedzi dotyczyło innych osób, wśród których wskazano m.in. na *teściową* (17,2%). Po 2 badanych zadeklarowało doznanie przemocy ze strony taty oraz dalszych członków rodziny (po 6,9%), natomiast pojedyncze odpowiedzi dotyczyły mamy oraz rodzeństwa (po 3,4%). 3 badanych pominęło to pytanie i nie udzieliło żadnej odpowiedzi.

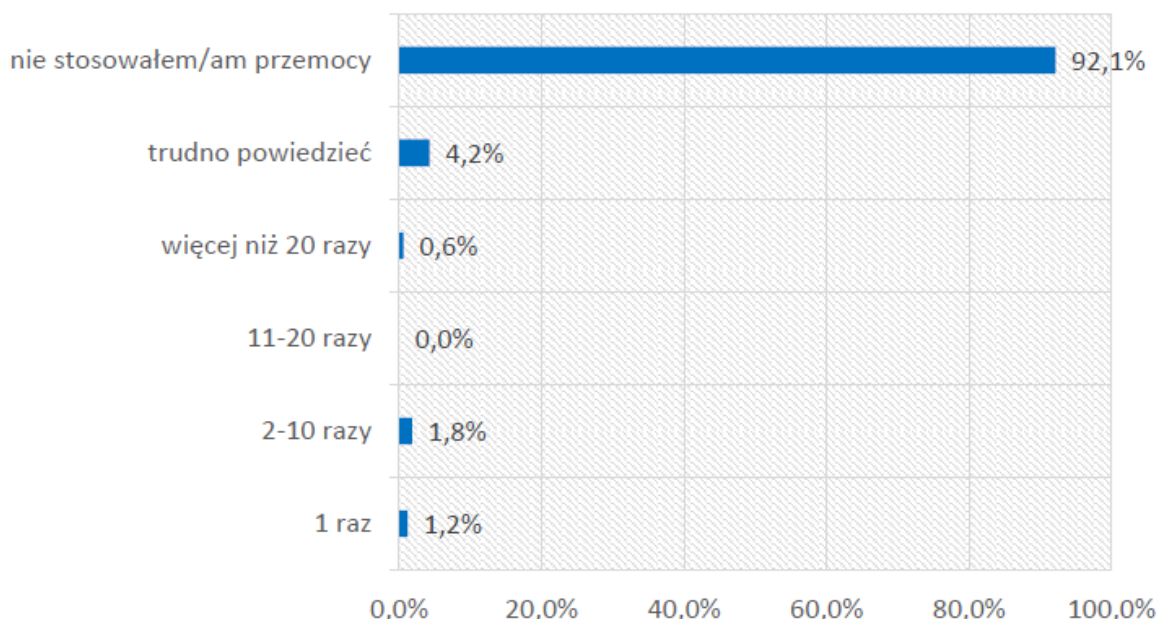
Tabela XIII. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=29

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
mąż/żona	55,2%	16
partner/partnerka	20,7%	6
inne osoby	17,2%	5
tata	6,9%	2
dalsi członkowie rodziny	6,9%	2
mama	3,4%	1
rodzeństwo	3,4%	1
dziadkowie	0,0%	0
dziecko/dzieci	0,0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż do stosowania przemocy przyznała się mniejsza część badanych niż w przypadku jej doznawania – 3,6% respondentów, z czego 1,2% ankietowanych wskazało, że miało to miejsce 1 raz, 1,8% podało częstotliwość 2-10 razy, natomiast 0,6% – więcej niż 20 razy. Ponadto 4,2% badanych miało trudność w określeniu, jak często zastosował przemoc w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Wykres VI. Jak często, w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc wobec członka swojej rodziny? N=330

W dalszej kolejności poprosiliśmy badanych mieszkańców o określenie, jakiego rodzaju przemoc zastosowali, w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Wśród najczęstszych deklaracji znalazła się przemoc fizyczna (7 osób, tj. 26,9%) oraz psychiczna (6 osób, tj. 23,1%). 2 odpowiedzi padły na zaniedbanie (7,7%), a 1 badany wskazał na przemoc ekonomiczną (3,8%). Blisko połowa respondentów nie potrafiła określić rodzaju stosowanej przemocy (12 osób, tj. 46,2%).

Tabela XIV- Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=26

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
nie wiem	46,2%	12
przemoc fizyczna	26,9%	7
przemoc psychiczna	23,1%	6
zaniedbanie	7,7%	2
przemoc ekonomiczna	3,8%	1
przemoc seksualna	0,0%	0

Jak wynika z odpowiedzi respondentów, ponad połowa osób deklarujących stosowanie przemocy, kierowała ją w stronę dziecka/dzieci (13 osób, tj. 54,2%). Zdecydowanie mniej, bo 5 osób wskazało na inne osoby, wśród których wymieniono m.in. *teściową* oraz *kolegę* (20,8%), 4 ankietowanych stosowało ją w stosunku do męża/żony (16,7%), 3 osoby względem

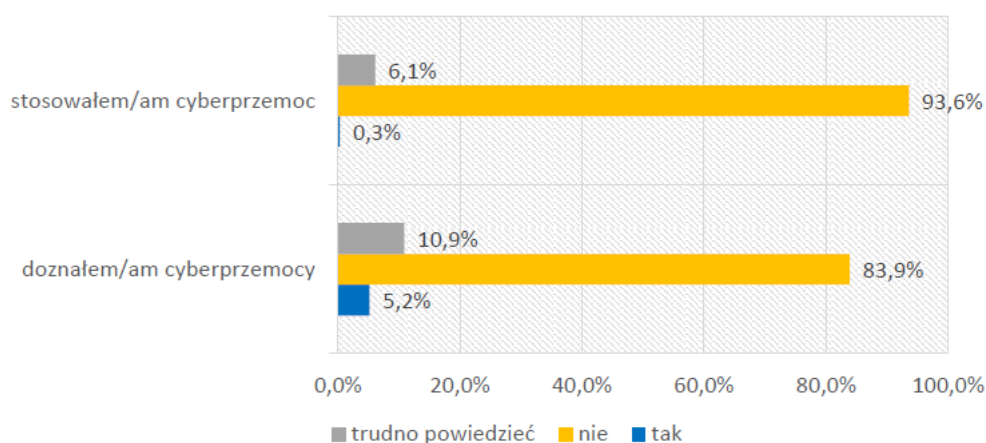
partnera/partnerki (12,5%), z kolei 2 odpowiedzi dotyczyły dalszych członków rodziny (8,3%). 2 badanych pominęło to pytanie i nie udzieliło odpowiedzi.

Tabela XV- W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe? N=24

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
dziecko/dzieci	54,2%	13
inne osoby	20,8%	5
mąż/żona	16,7%	4
partner/partnerka	12,5%	3
dalsi członkowie rodziny	8,3%	2
tata	0,0%	0
mama	0,0%	0
rodzeństwo	0,0%	0
dziadkowie	0,0%	0

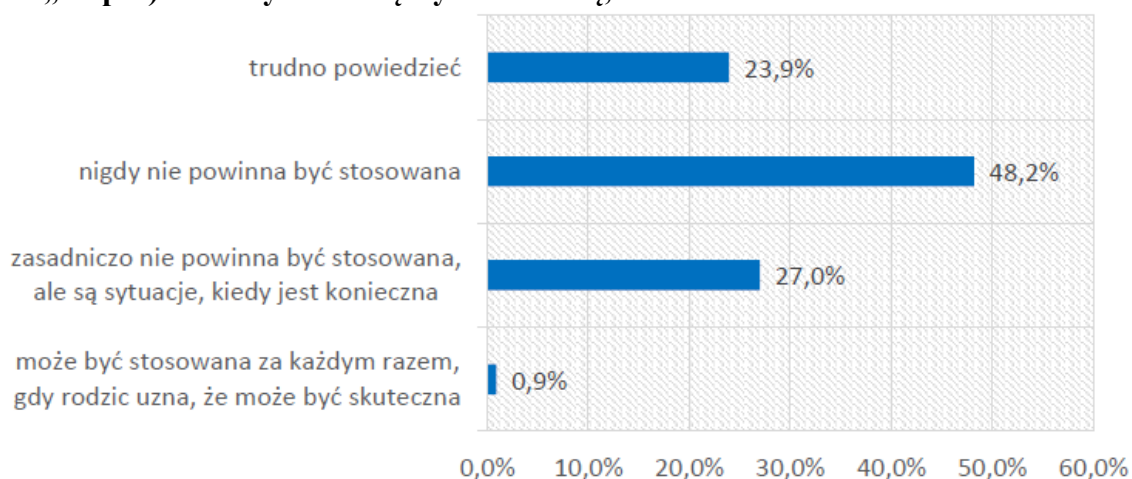
Odpowiedzi respondentów na następane pytanie pokazują aktualną skalę cyberprzemocy występującej wśród mieszkańców Gminy. Jak wynika z uzyskanych danych, tego rodzaju przemocy doświadczyło 5,2% badanych, natomiast zastosowało ją 0,3% ankietowanych. 10,9% respondentów nie potrafiło jednoznacznie określić, czy doznało cyberprzemocy, z kolei w przypadku jej stosowania odsetek ten wyniósł 6,1%.

Wykres 7. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyludzanie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=330

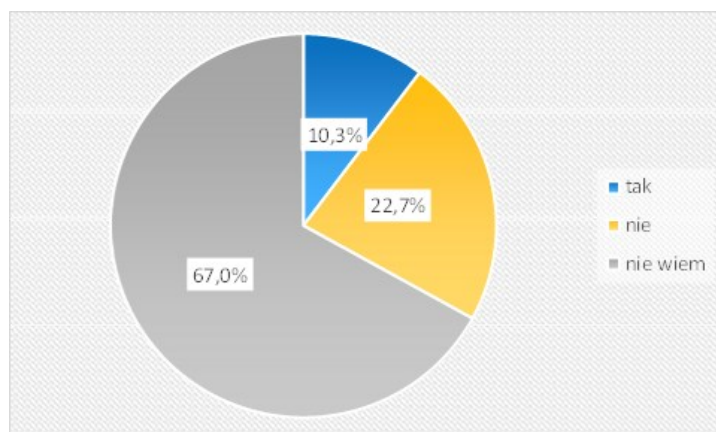
Kolejną analizowaną w Diagnozie kwestią była opinia dorosłych mieszkańców Gminy na temat stosowania kar fizycznych (np. „klapsów”) w stosunku do dzieci. W odniesieniu do prezentowanych danych warto zwrócić uwagę, że jedynie u niewielkiej części respondentów występuje tolerancja przemocy jako metody wychowawczej – 0,9% badanych twierdzi, że stosowanie kar fizycznych jest metodą wychowawczą, która może być stosowana za każdym razem, gdy rodzic uzna, że może być skuteczna. 27,0% ankietowanych uważa, że kary fizyczne zasadniczo nie powinny być stosowane, ale są sytuacje, kiedy są konieczne. Blisko połowa badanych mieszkańców negatywnie ocenia tego typu zachowanie (48,2%), z kolei trudności z jednoznacznym ustosunkowaniem się do tego pytania przejawiało 23,9% badanych.

Wykres VII- Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci (tzw. „klaps”) może być metodą wychowawczą, która: N=330

Dorośli mieszkańcy zostali również poproszeni o oszacowanie skali istotności problemu przemocy domowej na terenie gminy Lisia Góra. Ponad połowa ankietowanych deklaruje brak wiedzy w tym zakresie (67,0%). Problem przemocy domowej w Gminie jako znaczący identyfikuje 10,3% badanych, z kolei 22,7% ankietowanych jest przeciwnego zdania.

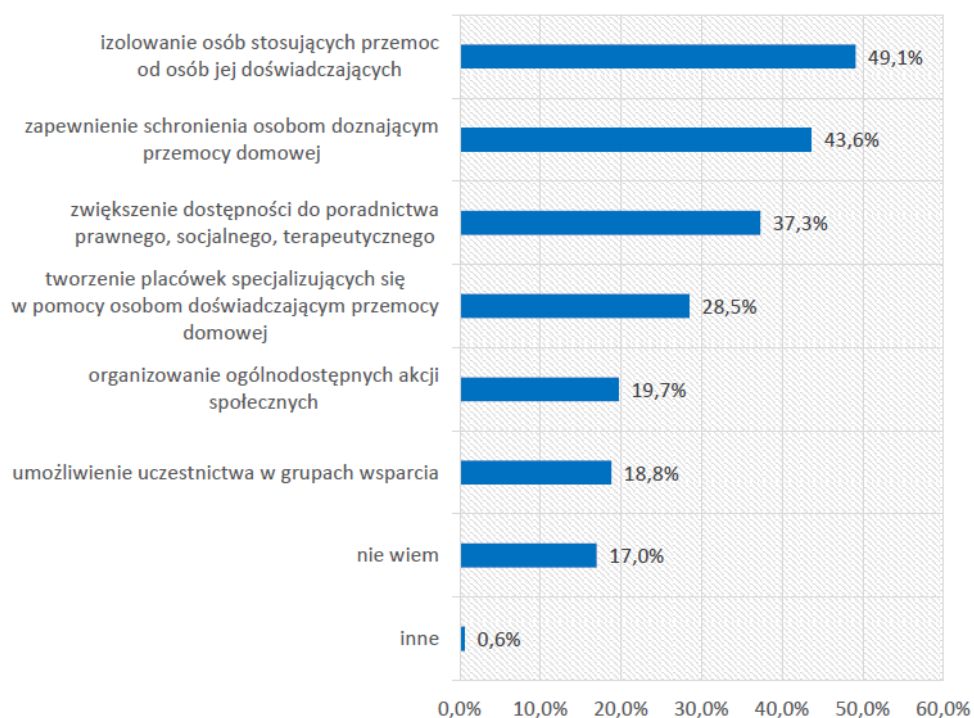
Wykres VIII. Czy postrzega Pan/i przemoc domową jako znaczny problem występujący na terenie Gminy? N=330

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE-MIESZKAŃCY

Mieszkańcy biorący udział w badaniu ankietowym zostali zapytani o to, jakie działania według nich byłyby najskuteczniejsze wobec osób doświadczających przemocy domowej.

Wykres IX- Jakie działania według Pana/i byłyby najskuteczniejsze wobec osób doświadczających przemocy domowej? N=330

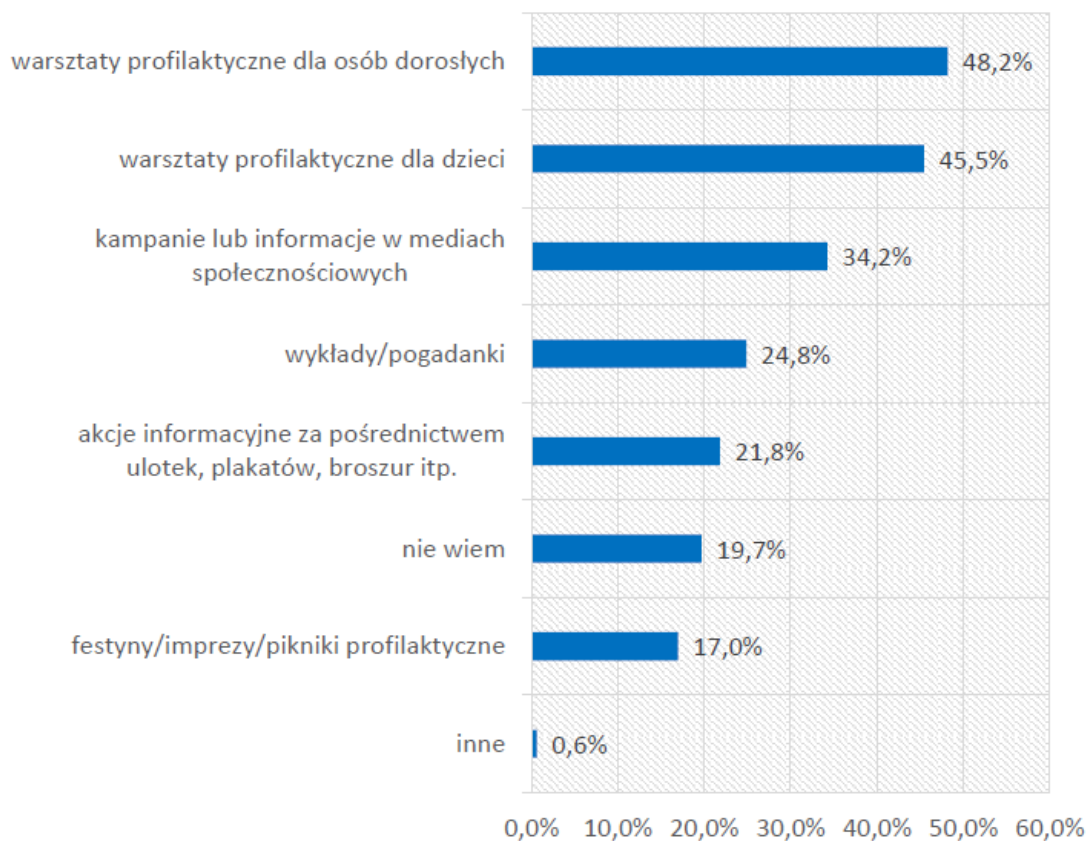

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Blisko połowa ankietowanych (49,1%) wskazała iż najskuteczniejszym działaniem wobec osób doświadczających przemocy domowej jest izolowanie osób stosujących przemoc od osób jej doświadczających, a także zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy domowej (43,6%), 37,3 % odpowiedzi padło na zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego, 28,5% tworzenie placówek specjalizujących się w pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej, z kolei co piąty ankietowany zaznaczył organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych (19,7%). Najmniej wskazań padło na umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia (18,8), 17% respondentów wykazało brak wiedzy w tym zakresie, natomiast wśród innych odpowiedzi wymieniono także czynniki, jak: edukacja- czym jest przemoc fizyczna, jak i psychiczna, a także darmowe porady prawne dla ofiar przemocy domowej, natychmiastowa izolacja od oprawcy (0,6%)

Analizując wyniki uzyskane w trakcie badania mieszkańców pod kątem efektywności działań profilaktycznych, w celu zapobiegania zjawisku przemocy domowej na terenie Gminy Lisia Góra, można zauważyć, że najczęściej odpowiedzi padło na warsztaty profilaktyczne dla osób dorosłych (48,2%), warsztaty profilaktyczne dla dzieci (45,5%) oraz kampanie lub informacje w mediach społecznościowych 34,2%). Średnio co czwarty ankietowany wskazał na wykłady/pogadanki (24,8%), co czwarty – akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów, broszur, itp. (21,8%), a 17,0% respondentów uważa, że najlepsze efekty przyniosą festyny/imprezy/ pikniki profilaktyczne. Brak wiedzy w tym zakresie wykazało 19,7% ankietowanych, natomiast 0,6% badanych wymieniło inne odpowiedzi, wśród których wskazano takie działania, jak *wszelkie uświadamianie* oraz *wizyta Policji*.

Wykres X- Poniżej wymieniono różne formy działań profilaktycznych. Które z nich według Pana/Pani przyniosą najlepsze efekty, jeśli chodzi o zapobieganie przemocy domowej? N=330

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

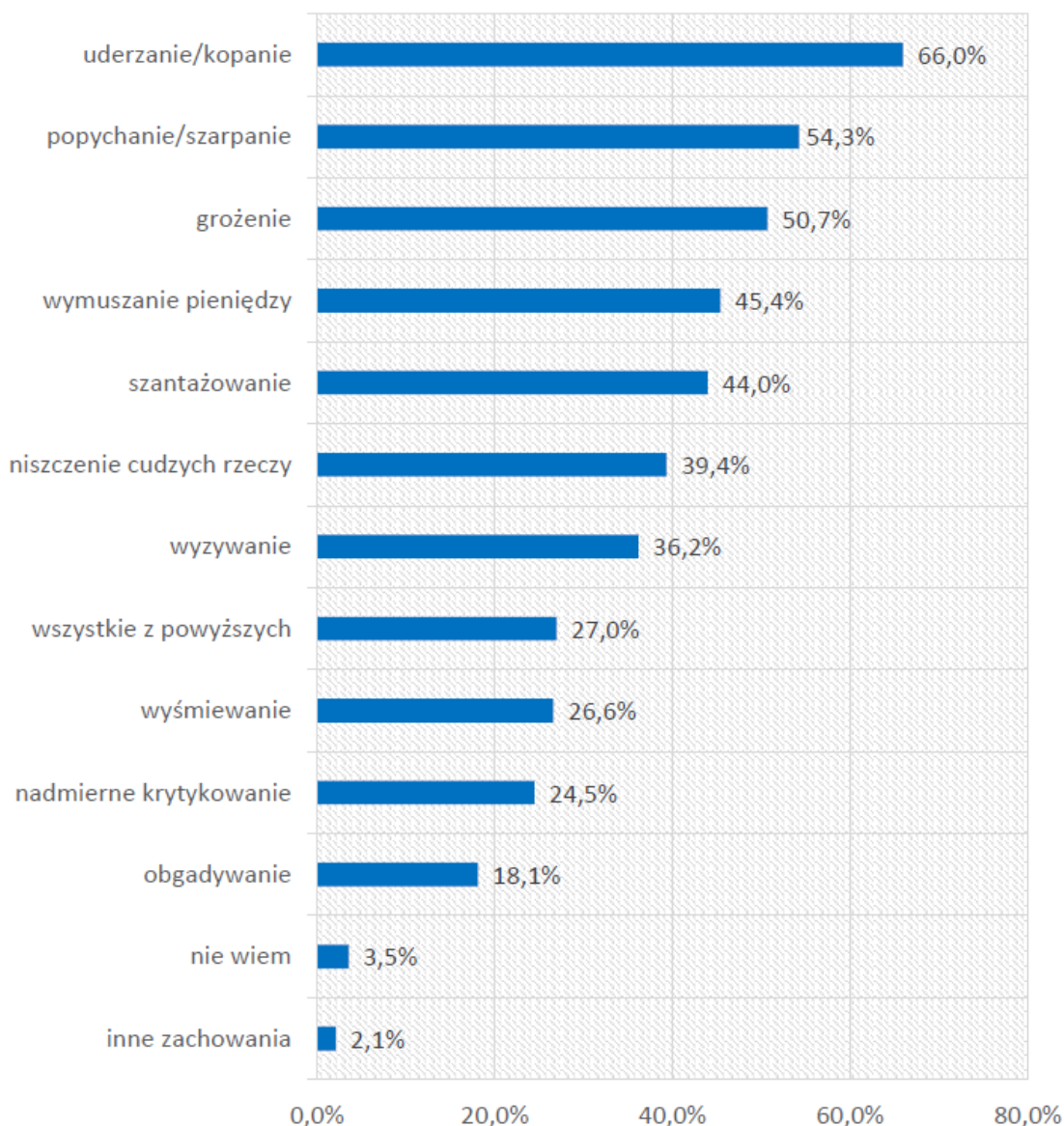
PROBLEM PRZEMOCY- UCZNIOWIE

W tej części przedstawiony został problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży z terenu Gminy Lisia Góra. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu zdiagnozowanie występujących wśród uczniów problemów związanych z doświadczaniem przemocy domowej, doznawaniem oraz stosowaniem przemocy rówieśniczej, a także cyberprzemocy oraz poznanie opinii młodych mieszkańców Gminy na temat realizowanych w szkole działań profilaktycznych.

W pierwszej kolejności, weryfikacji poddana została wiedza uczniów z terenu gminy Lisia Góra na temat ogólnie pojętej przemocy. Młodzi mieszkańcy zostali zapytani, jakie według nich zachowania, można zaliczyć do aktów przemocy. Jak wynika z przedstawionego wykresu, 66% badanych uczniów stwierdziło, że sytuacją przemocową jest uderzanie/kopanie, a zdaniem 54,3%-popychania/szarpanie. Następnie, według kolejności wskazań odpowiedzi

padaly na: grozenie (50,7%, wymuszanie pieniedzy (45,4%), szantażowanie (44,0%), niszczenie cudzych rzeczy (39,4%) oraz wyzywanie (36,2%). Na odpowiedz „wszystkie z powyższych” wskazało 27,0% ankietowanych, natomiast najmniej osób zaznaczyło „wyśmiewanie” (26,6%, „nadmierne krytykowanie” (24,5%) oraz „obgadywanie” (18,1%). 3,5% badanych nie ma wiedzy w tym zakresie, z kolei 2,1 %osób udzieliło odpowiedzi „inne zachowania”, wskazując m.in. na krzyczenie, fałszywość, krzywdzenie fizyczne i psychiczne oraz molestowanie.

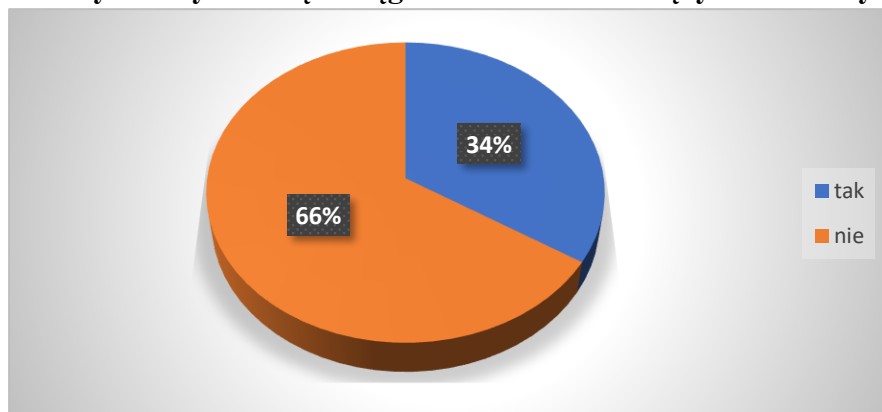
Wykres XI- Jakie zachowanie jest Twoim zdaniem przemocą? N=282

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejna część raportu ma na celu oszacowanie skali problemu przemocy wśród uczniów z gminy Lisia Góra. Zbadaniu poddane zostały kwestie związane zarówno z przemocą domową, jak i rówieśniczą.

Wykres XII- Czy zdarzyło Ci się w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyć przemocy?

W ciągu ostatnich 12 miesięcy 34% uczniów doświadczyło przemocy. W celu pogłębionej analizy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów. Ankietowani najczęściej doświadczali przemocy ze strony uczniów ze szkoły- na tę odpowiedź wskazało 70 osób tj. 74,5%. Na drugim miejscu znalazło się rodzeństwo (21 osób, tj. 22,3%) z kolei na trzecim- koledzy/koleżanki spoza szkoły (12 osób, tj. 12,8%). Doświadczenie przemocy ze strony mamy zadeklarowało 9 badanych (9,6%), z kolei ze strony taty- 6 osób (6,4%). Wśród innych osób, które stosowały przemoc wskazano m.in. na osoby ze snapchata, starszych kolegów, osobę dorosłą oraz rodzinę i przyjaciół (5 osób tj. 5,3%)2 uczniów pominęło to pytanie.

Tabela XV- Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=94

Odpowiedź	%	Liczba odpowiedzi
Uczniowie ze szkoły	74,5%	70
rodzeństwo	22,3%	21
Koledzy/koleżanki spoza szkoły	12,8%	12
mama	9,6%	9
tata	6,4%	6
Inne osoby	5,3%	5

Największy odsetek badanych doświadczył przemocy psychicznej (64 osoby, tj.72,7%), w dalszej kolejności znalazła się przemoc fizyczna (30 osób (30 osób, tj. 34,1%), natomiast średnio co dziesiąty uczeń doznał przemocy seksualnej (6 osób, tj.11,5%). Ponadto 2 osoby doświadczyły zaniedbania (2,3%)

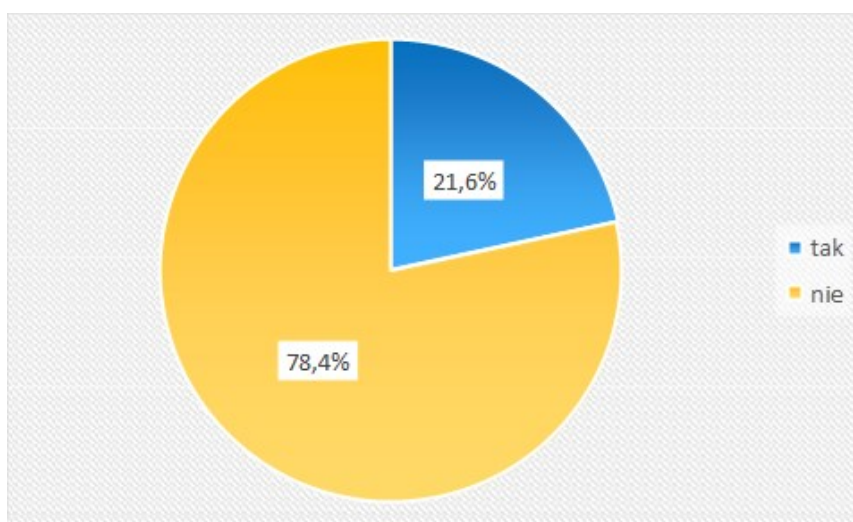
Tabela XVI- Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=88

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	72,7%	64
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	34,1%	30
ktoś dotykał mnie w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, mówił o moim ciele w sposób który mnie zawstydział itp.	12,5%	11
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	2,3%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W następnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o określenie, czy kiedykolwiek w życiu doszło do sytuacji, w której to oni zastosowali przemoc wobec innych osób. Na to pytanie twierdzącej odpowiedzi udzieliło 21,6% uczniów.

Wykres XIII. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=282

Badani uczniowie w dalszej kolejności zostali zapytani o rodzaj przemocy, jaką zastosowali. Możemy zauważyć, iż przemoc fizyczną stosował największy odsetek uczniów dopuszczających się takich zachowań (34 osoby, tj. 60,7%). Na przemoc psychiczną wskazało 31 ankietowanych (55,4%), z kolei 4 badanych stosowało przemoc seksualną (7,1%). 5 uczniów pominięło to pytanie i nie udzieliło na nie odpowiedzi.

Tabela XVII- Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś N=55

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
biłem/am kogoś, kopałem/am, szarpałem/am, dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	60,7%	34
przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	55,4%	31
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które sobie ta osoba tego nie życzył/a, mówiłem/am o czyimś ciele w sposób, który ją zawstydział itp.	7,1%	4

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Analizie poddane zostały również odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Połowa ankietowanych przyznała się do przemocy wobec uczniów ze szkoły – wskazało na to 31 osób, tj. 52,5%. Odpowiedzi uczniów padały także na rodzeństwo (25 osób, tj. 42,4%), kolegów/koleżanki spoza szkoły (11 osób, tj. 18,6%) oraz inne osoby, wśród których wskazano m.in. na *kuzynkę* oraz *kuzyna* (4 osoby, tj. 6,8%). 2 respondentów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

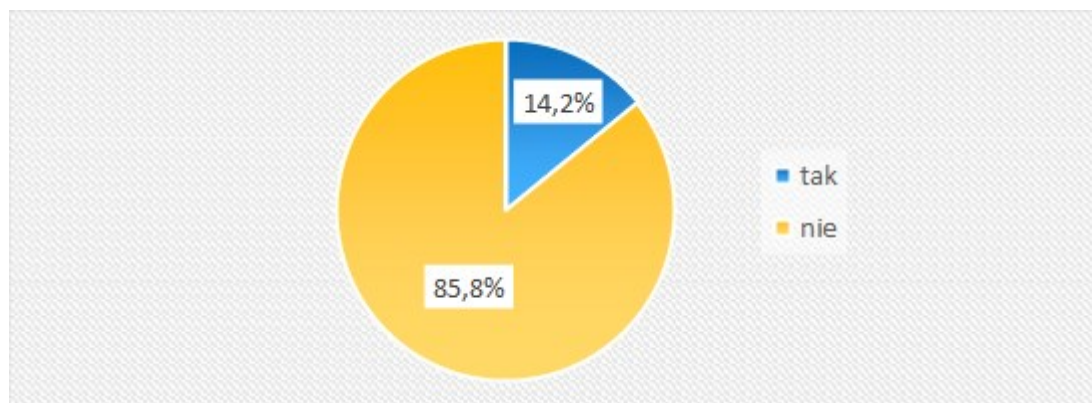
Tabela XVIII- Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=59

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
uczniów ze szkoły	52,5%	31
rodzeństwa	42,4%	25
kolegów/koleżanek spoza szkoły	18,6%	11
innych osób	6,8%	4

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Z uzyskanych w procesie badawczym odpowiedzi wynika, że 14,2% uczniów w ciągu ostatnich 12 miesięcy było świadkiem zachowań przemocowych w swoim domu, z kolei zdecydowana większość uczniów temu zaprzeczyła (85,8%).

Wykres XIV- Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się być świadkiem sytuacji, w której ktoś w Twoim domu stosował przemoc? N=282

W celu pogłębionej analizy uczniów zapytano o to, kto stosował przemoc w ich domu, kiedy byli jej świadkiem. Badani najczęściej wskazywali na rodzeństwo (17 osób, tj. 50,0%), tatę (9 osób, tj. 26,5%) oraz mamę i inne osoby, wśród których wymieniono m.in. *dzieci* (po 6 osób, tj. 17,6%). Ponadto 2 osoby zadeklarowały, iż osobami stosującymi przemoc byli dalsi członkowie rodziny (5,9%%). 6 respondentów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

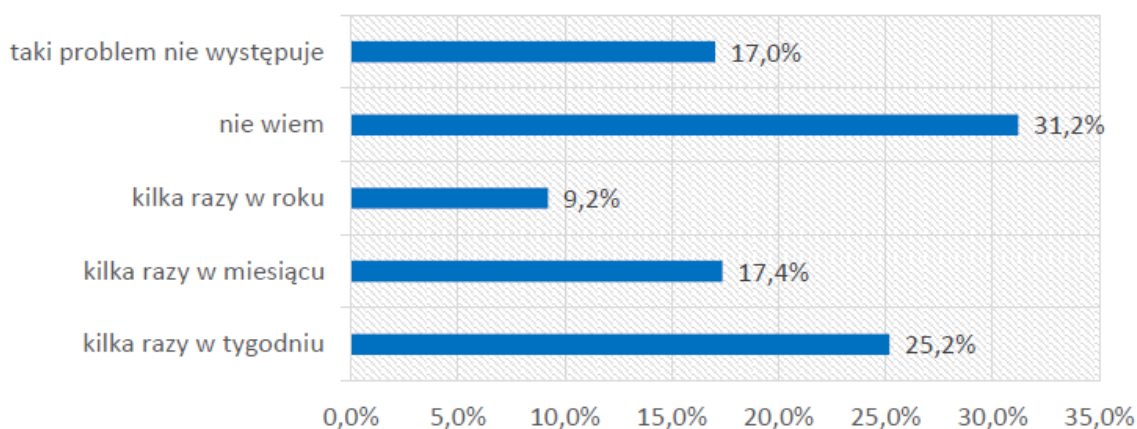
Tabela XIX- Kto stosował przemoc w Twoim domu (kiedy byłeś/aś jej świadkiem)? N=34

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
rodzeństwo	50,0%	17
tata	26,5%	9
mama	17,6%	6
inne osoby	17,6%	6
dalsi członkowie rodziny (np. wujek, ciocia itp.)	5,9%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

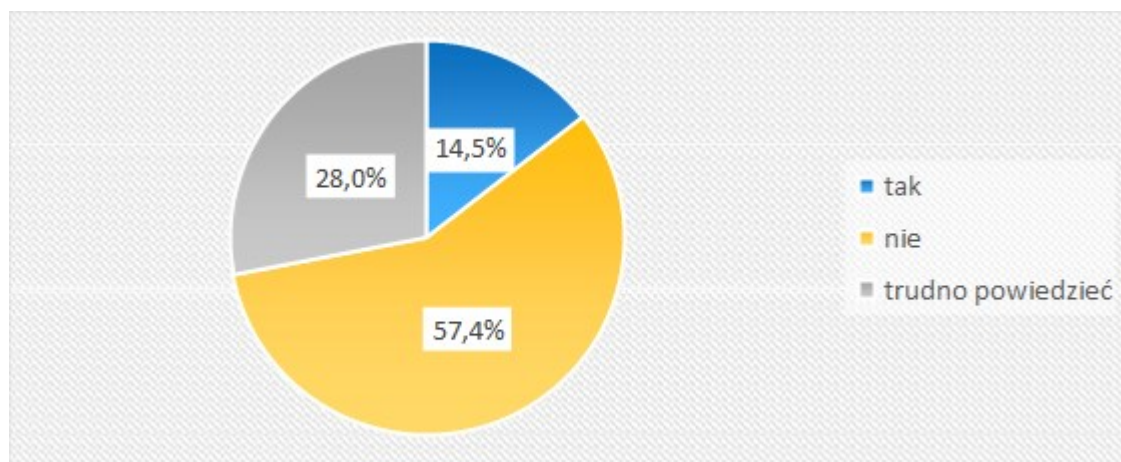
W kolejnym pytaniu poproszono uczniów o określenie, czy w ich szkole dochodzi do sytuacji przemocowych między uczniami oraz o określenie częstotliwości występowania tego problemu. 31,2% respondentów nie potrafiło jednoznacznie odnieść się do badanej kwestii, natomiast zdaniem 17,0% osób takie zjawisko nie występuje w ich szkole. Co czwarty badany twierdzi, że przemoc w szkole ma miejsce kilka razy w tygodniu (25,2%), 17,4% twierdzi, że taki problem występuje kilka razy w miesiącu, z kolei 9,2% – kilka razy w roku.

Wykres XV- Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=282

W dalszej części badanych zapytano o to, czy uważają, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. gdy ktoś ich zdenerwuje). Jak wynika z zebranych danych, 14,5% badanych zgadza się z tym stwierdzeniem, a przeciwnego zdania jest 57,4% ankietowanych. Odpowiedź „trudno powiedzieć” zaznaczyło 28,0% respondentów.

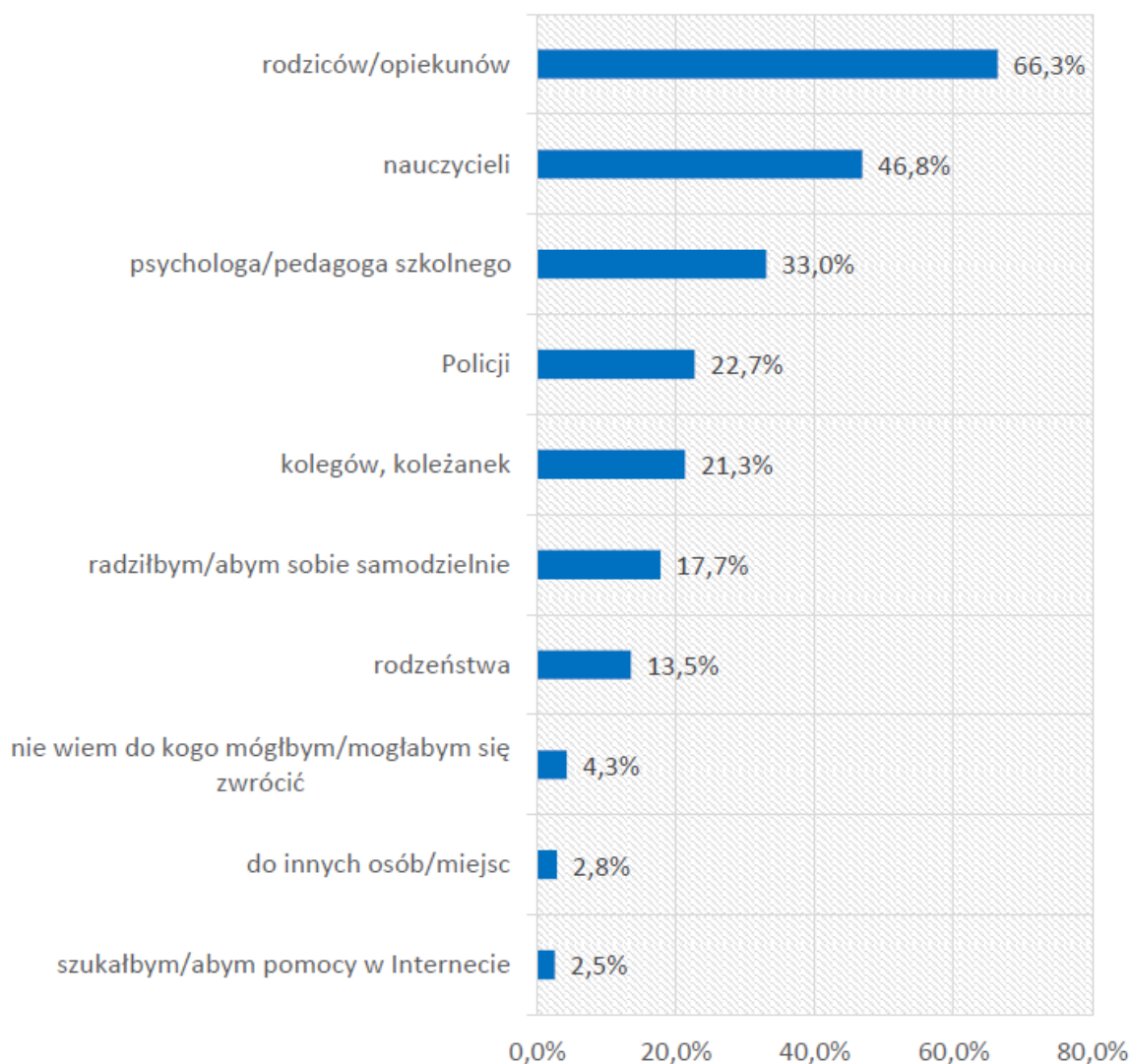
Wykres XVI- Czy uważasz, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. kiedy ktoś Cię zdenerwuje)? N=282

W przypadku problemów związanych z przemocą, 66,3% młodych mieszkańców Gminy zwróciłoby się o pomoc do rodziców/opiekunów. Na drugim miejscu pod względem liczby wskazań znaleźli się nauczyciele (46,8%), z kolei na trzecim – psycholodzy/pedagodzy szkolni (33,0%). 22,7% ankietowanych przyznało, że w razie tego typu problemów zwróciłoby się po pomoc na Policję, a 21,3% badanych poprosiłoby o pomoc kolegów, koleżanki. 17,7% respondentów radziłoby sobie samodzielnie, 13,5% szukałoby pomocy

u rodzeństwa, a 2,8% u innych osób, wśród których wskazano m.in. *telefon zaufania*, *babcię* oraz *dziadka*. 2,5% uczniów szukałoby pomocy w Internecie, natomiast 4,3% nie wie, do kogo mogłoby się zwrócić o pomoc mając problem związany z przemocą domową lub rówieśniczą.

Wykres XVII- Do kogo zwróciłbyś/abyś się o pomoc, gdybyś Ty lub ktoś z Twojego otoczenia doznawał przemocy domowej lub rówieśniczej? N=282

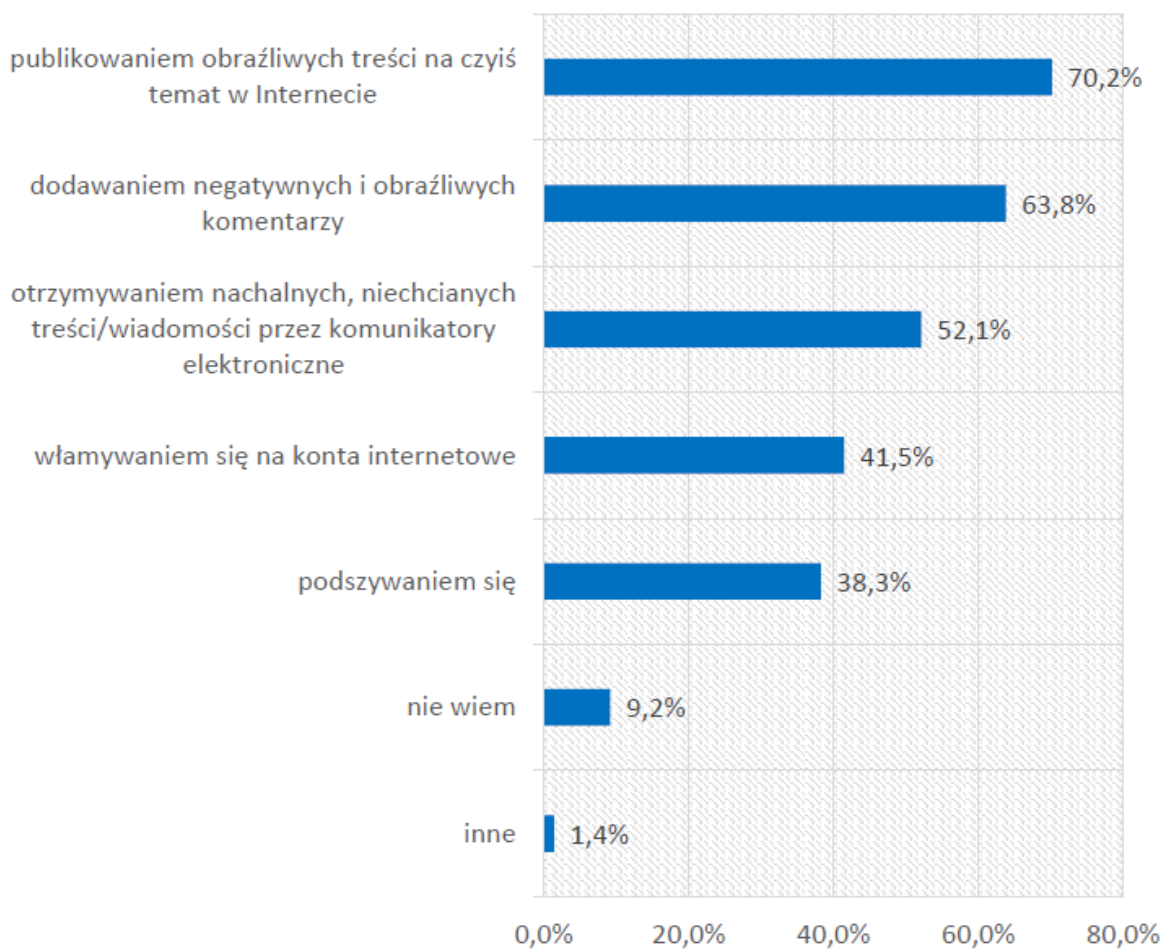

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejne pytania zadawane respondentom dotyczyły zagadnienia cyberprzemocy. W pierwszej kolejności podjęto próbę rozpoznania z czym jest utożsamiany przez badanych ten rodzaj przemocy. Najwięcej wskazań uzyskało publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat w Internecie (70,2%) oraz dodawanie negatywnych i obraźliwych komentarzy

(63,8%). Ponad połowa ankietowanych za cyberprzemoc uznaje otrzymywanie nachalnych, niechcianych treści/wiadomości przez komunikatory elektroniczne (52,1%), 41,5% respondentów wskazało na włamywanie się na konta internetowe, a 38,3% – podszywanie się. 9,2% badanych udzieliło odpowiedzi „nie wiem”, a 1,4% zaznaczyło odpowiedź „inne”, wymieniając m.in. *hejt*.

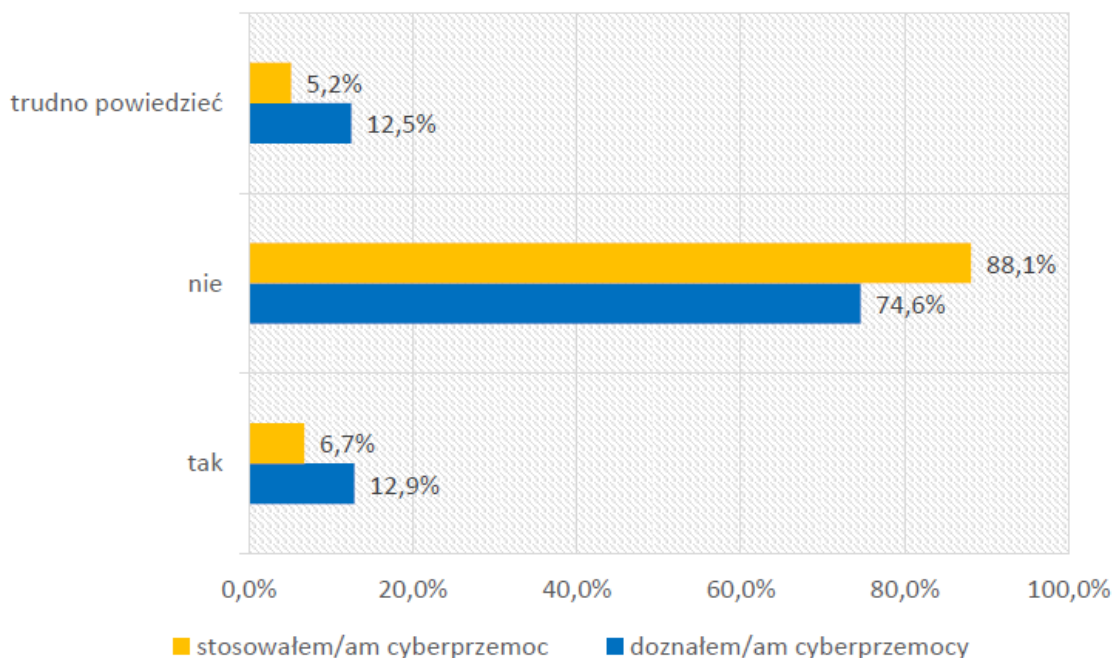
Wykres XVIII- Czym według Ciebie jest cyberprzemoc? N=282

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ostatnie pytanie w zakresie problemu przemocy dotyczyło skali doznawania oraz stosowania cyberprzemocy w stosunku do innych użytkowników Internetu. 12,9% uczniów stwierdziło, że doświadczyło cyberprzemocy, natomiast 12,5% osób nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że odsetek 6,7% respondentów przyznał się do stosowania przemocy w Internecie, jednocześnie 5,2% osób wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres XIX- Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, groźenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=282

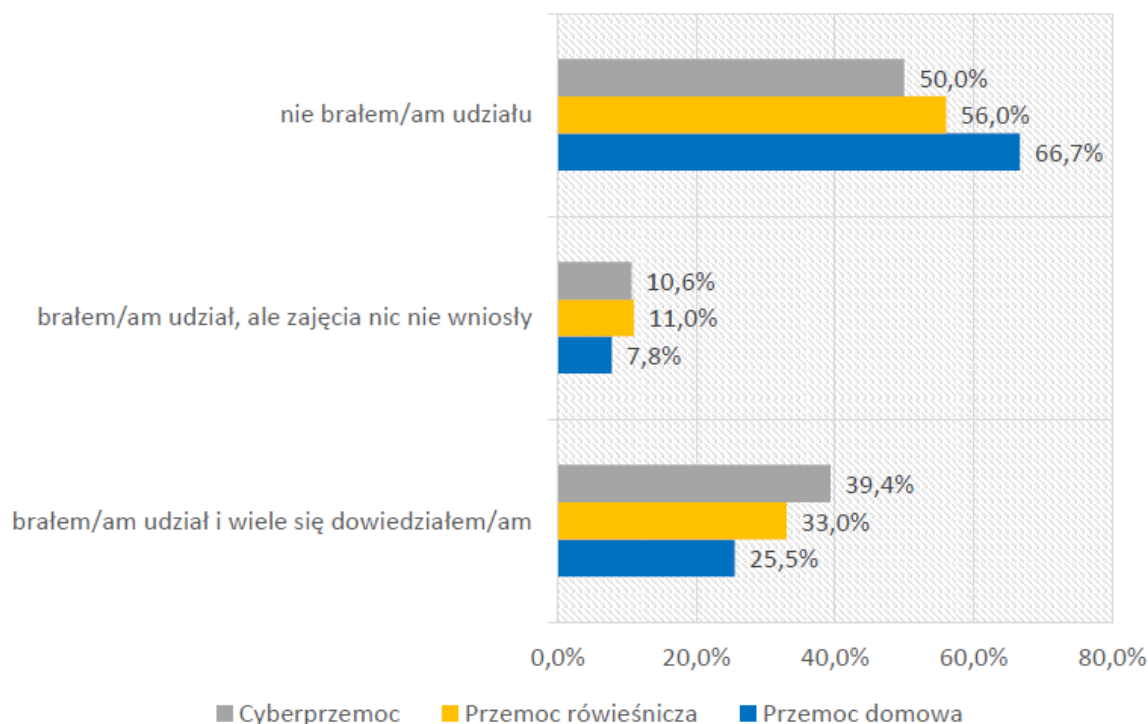
DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Uczniowie mieli okazję ocenić podejmowane w szkole działania profilaktyczne w ciągu ostatnich 2 lat.

W tej kwestii wyniki kształtują się następująco:

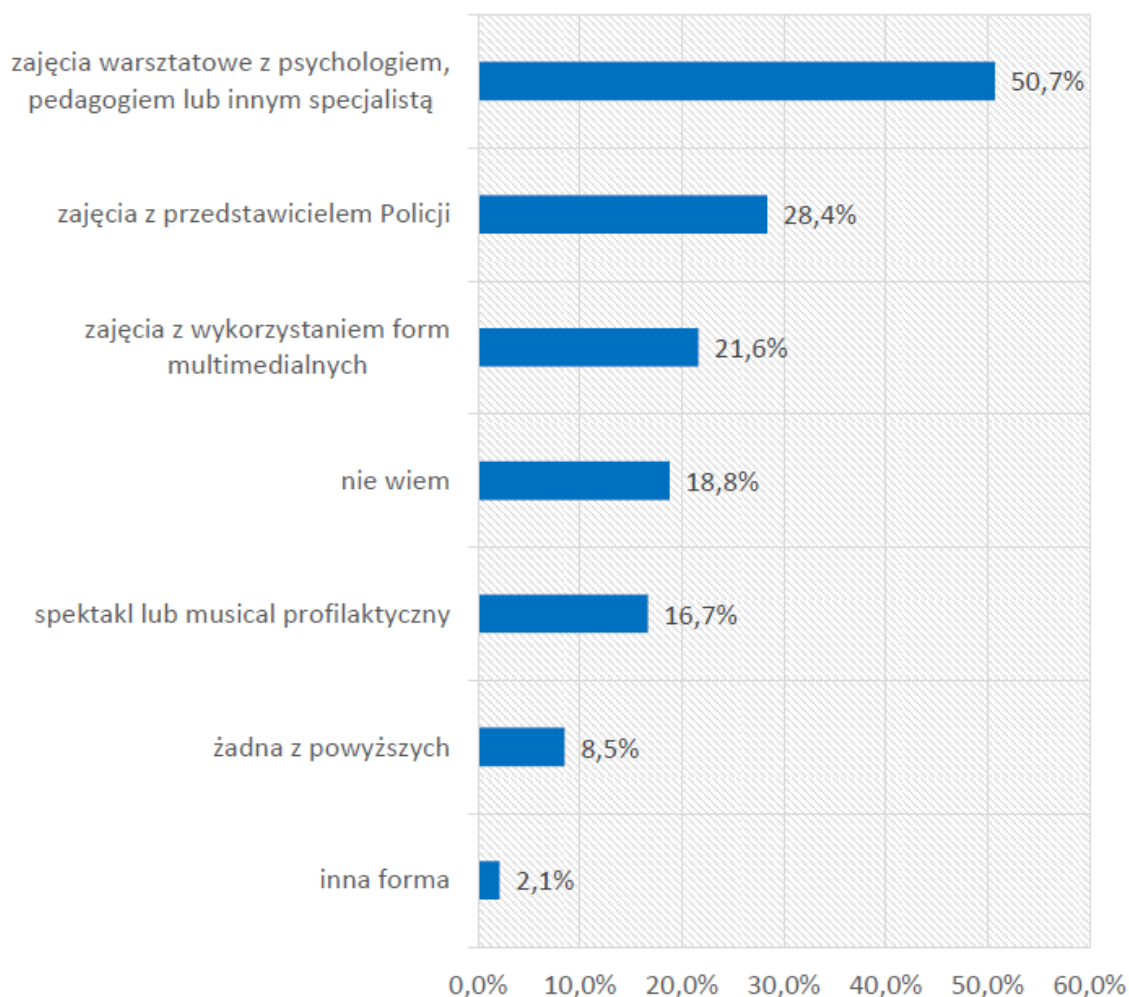
- ✓ odpowiedź „brałem/am udział, ale zajęcia nic nie wniosły” zaznaczyło 7,8% w przypadku zajęć dotyczących przemocy domowej, 11,0% jeżeli chodzi o przemoc rówieśniczą, natomiast 10,6% odnośnie zajęć dotyczących cyberprzemocy;
- ✓ pozytywnie zajęcia profilaktyczne dotyczące cyberprzemocy oceniło 39,4% uczniów, w zakresie przemocy rówieśniczej – 33,0%, natomiast dotyczące przemocy domowej – 25,5%;
- ✓ brak uczestnictwa w zajęciach profilaktycznych zadeklarowało 50,0% w przypadku zajęć dotyczących cyberprzemocy, 56,0% – przemocy rówieśniczej, a przemocy domowej – 66,7%

**Wykres XX Czy w przeciągu ostatnich 2 lat brałeś/aś udział w szkolnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy?
N=282**

Zapytano również uczniów jaka forma zajęć profilaktycznych w zakresie przemocy jest dla ankietowanych najciekawsza/najefektywniejsza. W tej kwestii wyniki kształtują się następująco: 50,7% uznaje za najciekawsze/najefektywniejsze zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą, z kolei 28,4% – zajęcia z przedstawicielem Policji. W dalszej kolejności wskazywano na zajęcia z wykorzystaniem form multimedialnych (21,6%) oraz spektakle lub musicale profilaktyczne (16,7%). 8,5% osób stwierdziło, że żadna z wymienionych form nie byłaby dla nich ciekawa/efektywna, a 18,8% uczniów wykazało brak wiedzy w tym zakresie. Wśród innych odpowiedzi ankietowani wskazali na zabawę, prywatną rozmowę z psychologiem lub zajęcia strażackie (2,1%).

Wykres XXI- Jaka forma zajęć profilaktycznych w zakresie przemocy jest według Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza? N=282

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Celem badania było przedstawienie aktualnej skali problemu przemocy na terenie gminy Lisia Góra, w odniesieniu do opinii dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie Gminy, w tym jakości życia jego mieszkańców. Rekomendacje z diagnozy zawarte są w „Diagnozie problemu przemocy w Gminie Lisia Góra w 2024 stanowiącej załącznik do niniejszego programu.

3. ANALIZA SWOT SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY NA TERENIE GMINY LISIA GÓRA

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
✓ Działanie Gminnego Zespołu do Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej ✓ Działanie Placówki Wsparcia na terenie Gminy Lisia Góra ✓ Dobra współpraca z instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej (dzielnicowi, kuratorska służba sądowa, GKRPAiU w Lisiej Górze) ✓ Profesjonalna kadra specjalistów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy ✓ Systematycznie podnoszone kwalifikacje kadry w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	✓ Brak wystarczających środków finansowych na realizację działań z zakresu przeciwdziałania przemocy ✓ Niewystarczająca ilość form pomocy dla osób doświadczających ✓ Słaba wymiana informacji pomiędzy instytucjami i służbami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej ✓ Duże obciążenie psychiczne kadry działającej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, zbyt rzadkie spotkania superwizyjne dla ww. pracowników ✓ Niewystarczająca wiedza personelu medycznego i pracowników oświaty dot. reagowania w przypadku zetknięcia się z ofiarą przemocy domowej

SZANSE	ZAGROŻENIA
✓ Zwiększająca się możliwość pozyskania środków na działania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej ✓ Zmieniające się przepisy prawne umożliwiające skuteczne udzielanie pomocy osobom zmagającym się z	✓ zbyt duża biurokracja związana z prowadzeniem procedury Niebieskie Karty, która pochłania dużą ilość czasu ✓ Czasochłonna sprawozdawczość dotycząca procedury Niebieskie karty i przeciwdziałania przemocy

problemem przeciwdziałania przemocy domowej ✓ Rosnąca świadomość społeczna nt. form przemocy jak również sposobów przeciwdziałania jej	✓ rosnący problem nadużywania alkoholu przez mieszkańców ✓ rosnąca ilość przypadków cyberprzemocy szczególnie wśród małoletnich, ✓ Niska efektywność współpracy pomiędzy instytucjami pomocowymi a sądem, brak informacji zwrotnych dot. rozstrzygnięć w toczących się sprawach noszących znamiona przemocy szczególnie wśród dzieci ✓ Brak ciągłości finansowania działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej

4. ADRESACI GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

- ogół społeczności lokalnej, w tym osób zagrożonych przemocą domową,
- osób doznających przemocy domowej,
- osób stosujących przemoc domową,
- świadków przemocy domowej
- służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej

5. PODMIOTY INSTYTUCJONALNE ORAZ ZASOBY LUDZKIE PRZEWIDZIANE W RAMACH PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

Gmina Lisia Góra realizuje zadania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej w oparciu o lokalne zasoby instytucjonalne i kadrowe oraz dostępne zasoby na terenie powiatu tarnowskiego tj.

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lisiej Górze

- Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lisiej Górze
- Komisariat Policji Tarnów Centrum oraz Punkt Przyjęć Dzielnicowych w Lisiej Górze
- Komisariat Policji Tarnów Centrum
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień w Lisiej Górze
- Punkt Konsultacyjny dla osób Uzależnionych i Członków ich Rodzin w Lisiej Górze
- Gminne Centrum Usług Medycznych w Lisiej Górze
- Placówka Wsparcia Dziennego w Starych Żukowicach
- Placówki oświatowe z terenu Gminy Lisia Góra (szkoły podstawowe i przedszkola)
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Tarnowie
- Grupa „POKORA”
- Mieszkanie Wspomagane na terenie Gminy Lisia Góra
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowie
- Fundacja im. Hetmana Jana Tarnowskiego w Tarnowie

6. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE ORAZ PRZEWIDYWANE REZULTATY REALIZACJI PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 jest zgodny z jego kierunkami działań oraz odpowiada na potrzeby gminy Lisia Góra, jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lisia Góra na lata 2021-2027 oraz zgodny z założeniami Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.

CEL GŁÓWNY:

OGRANICZENIE ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ JEJ SKUTKÓW, POPRZEZ DOSKONALENIE JEDNOLITEGO, PROFESJONALNEGO SYSTEMU INTERWENCJI WSPARCIA DLA OSÓB ZAGROŻONYCH LUB UWIKŁANYCH W PRZEMOC ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY DOMOWEJ

Cel szczegółowy 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnozujących oraz edukacyjnych ukierunkowanych do społeczności lokalnej

Cel 2: Ochrona i wsparcie osób dotkniętych przemocą

Cel 3: Podejmowanie działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc domową

Cel szczegółowy 4: Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

CEL SZCZEGÓŁOWY 1:

Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnozujących oraz edukacyjnych ukierunkowanych do społeczności lokalnej

Nr zadania	Zadania planowane do realizacji	Rezultaty prowadzonych działań	Realizatorzy i partnerzy	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji zadania (w ujęciu rocznym)
1.1.	Sporządzenie diagnozy zjawiska przemocy domowej na obszarze gminy Lisia Góra	Opracowanie dwóch diagnoz dotyczących zjawiska przemocy domowej	<u>Jednostka koordynująca:</u> GOPS Lisia Góra <u>Partnerzy:</u> • Zespół Interdyscyplinarny • GOPS Lisia Góra • GKRPAiU w Lisiej Górze • Placówki oświatowe • Gminne Centrum Usług Medycznych • Komisariat Policji Tarnów Centrum	• II kwartał 2027 r. • II kwartał 2030 r.	• Liczba opracowanych diagnoz

1.2	Monitorowanie zjawiska przemocy domowej na obszarze Gminy Lisia Góra poprzez wykorzystywanie danych z instytucji pomocowych	Zjawisko przemocy domowej będzie monitorowane raz w roku	Jednostka koordynująca: - GOPS Lisia Góra Partnerzy: - GKRPAiU w Lisiej Górze - Placówki oświatowe - Gminne Centrum Usług Medycznych - Komisariat Policji Tarnów Centrum - Zespół Interdyscyplinarny	Działanie ciągłe 2024-2030	- Liczba wszczętych procedur Niebieska Karta - Liczba rodzin i osób objętych procedurą Niebieskie Karty - Liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych - Dane statystyczne dotyczące zjawiska przemocy na terenie gminy - Coroczne sprawozdanie z realizacji programu

1.3.	Udział w kampaniach społecznych oraz prowadzenie kampanii o charakterze informacyjno-edukacyjnym w środowisku lokalnym poszerzających wiedzę nt. zjawiska przemocy, walki z tym zjawiskiem, łamania stereotypów i podnoszenia świadomości społecznej	• Zorganizowanie w każdym roku jednej lokalnej kampanii społecznej skierowanej do osób doznających przemocy domowej, świadków przemocy oraz osób stosujących przemoc • Zamieszczenie na stronie internetowej gminy oraz w prasie lokalnej informacji nt. przemocy (1 raz w roku) • Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w realizacji akcji edukacyjnych i kampanii mających na	Jednostka koordynująca: • GOPS Lisia Góra Partnerzy: • Zespół Interdyscyplinarny • Komisariat Policji • Przewodnicząca GKRPAiU w Lisiej Górze • Grupa „POKORA” w Lisiej Górze • Placówki Oświatowe • Organizacje pozarządowe • Placówka Wsparcia Dziennego w Starych Żukowicach	Działanie ciągłe 2024-2030	• Liczba przeprowadzonych kampanii lokalnych • Liczba informacji zamieszczonych w prasie lokalnej i na stronie internetowej gminy

		celu zmianę świadomości społecznej w obszarze przemocy domowej oraz wprowadzenia elementów informacji i edukacji na temat zjawiska przemocy • Pozyskanie i materiałów informacyjnych tj. ulotek, broszur, poradników i rozpowszechnianie ich w miejscach użyteczności publicznej			• Liczba rozdystrybuowanych ulotek, plakatów
1.4.	Działania edukacyjne mające na celu modelowanie prawidłowych funkcji rodziny i wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców	• Podejmowanie działań edukacyjnych zwiększających wiedzę rodzin nt. prawidłowych metod wychowania	Jednostka koordynująca: • GOPS Lisia Góra Partnerzy: • Placówki oświatowe, • GKRPAiU w Lisiej Górze,		• Liczba działań edukacyjnych skierowanych do rodziców • Liczba osób, która wzięła udział w

					działaniach edukacyjnych
1.5.	Działania profilaktyczne i edukacyjne związane z tematyką przemocy, skierowane do różnych grup odbiorców	Podjęcie działań profilaktycznych i edukacyjnych służących wzrostowi świadomości społecznej mieszkańców gminy, w tym dzieci i młodzieży odnośnie szkodliwości zjawiska przemocy, zwiększających świadomość między innymi nt. -zjawiska przemocy domowej -dostępności oferty pomocowej w sytuacji kryzysowej	Jednostka koordynująca: • GOPS Partnerzy: • GKRPAi U • Placówki oświatowe • Komisariat Policji • Zespół Interdyscyplinarny	Działanie ciągłe: 2024-2027	• Liczba programów profilaktycznych, • liczba spotkań • liczba szkoleń i warsztatów • liczba uczestników

Przewidywane efekty celu 1:

- wzrost świadomości społecznej nt. różnych rodzajów przemocy,
- obalenie stereotypów dotyczących stosowania przemocy,
- poszerzenie wiedzy rodzin z terenu gminy Lisia Góra nt. prawidłowych metod wychowania,
- wzrost świadomości społecznej na temat dostępnych form pomocy,
- zwiększenie wrażliwości społeczności lokalnej na sygnały mogące świadczyć o przemocy domowej

Cel szczegółowy 2					
Wsparcie i ochrona osób dotkniętych przemocą domową					
Nr zadania	Zadania zaplanowane do realizacji	Rezultaty prowadzonych działań	Realizatorzy i partnerzy	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji zadania (w ujęciu rocznym)
2.1	Działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz grup diagnostyczno-	• Co najmniej 6 spotkań zespołu rocznie • Powoływanie grup-	<u>Jednostka koordynująca</u> • Zespół interdyscyplinarny <u>Partnerzy:</u> • GOPS Lisia Góra • Placówki Oświaty	Działania ciągłe 2024-2030	• Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, • Liczba prowadzonych

	pomocowych powoływanych w ramach procedury Niebieskie Karty skierowane do rodzin, w których istnieje podejrzenie występowania przemocy i osób bezpośrednio dotkniętych przemocą domową (opracowanie indywidualnego planu pomocy, monitorowanie na bieżąco sytuacji w rodzinie dotkniętej przemocą	diagnostyczno-pomocowych • Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą domową mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku • Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą domową • Upowszechnianie informacji o instytucjach osobach i	• Członkowie grup diagnostyczno/pomocowych i Zespołu Interdyscyplinarnego		procedur Niebieskie Karty • Liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych • Liczba osób objętych wsparciem • Liczba spotkań grup diagnostyczno-pomocowych • Liczba zakończonych procedur Niebieskie Karty

		możliwościach udzielenia pomoc w środowisku lokalnym			
2.2	Udzielanie pomocy w formie poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, socjalnego, rodzinnego) oraz wsparcia medycznego	Osoby doznające przemocy domowej mają możliwość skorzystania z poradnictwa oraz innej pomocy instytucjonalnej	<u>Jednostka koordynująca:</u> - GOPS Lisia Góra <u>Partnerzy:</u> - Komisariat Policji - Zespół Interdyscyplinarny - GKRPAiU w Lisiej Górze	Działanie ciągłe 2024-2030	- Liczba osób, które otrzymało wsparcie, - Liczba udzielonych porad - Liczba osób, które skorzystały z pomocy psychologa
2.3.	Zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą domową, w formie tymczasowego pobytu w całodobowych ośrodkach wsparcia oraz zapewnienie	Osoby doznające przemocy domowej mają możliwość skorzystania z poradnictwa oraz innej pomocy instytucjonalnej	<u>Jednostka koordynująca:</u> - GOPS <u>Partnerzy:</u> - Komisariat Policji - Zespół Interdyscyplinarny - Gminne Centrum Usług Medycznych w Lisiej Górze	Działanie ciągłe 2024-2030	- Liczba osób, którym zapewniono schronienie - Liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w razie zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą domową

bezpieczeństwa dzieciom, zgodnie z art.12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy				

Przewidywane efekty celu 2:

- zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej,
- zacieśnienie współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy,
- wzrost efektywności i skuteczności realizowanych działań,
- zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom zagrożonym przemocą domową,

Cel szczegółowy 3

Podejmowanie działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc domową

Numer zadania	Zadania planowane do realizacji	Rezultaty działań	Realizatorzy i Partnerzy	Termin realizacji	Wskaźniki realizacji zadania (w ujęciu rocznym)
3.1	Edukowanie osób stosujących przemoc o następstwach i konsekwencjach jej stosowania. Motywowanie do podjęcia działań zmierzających do zaniechania przemocy	Objęcie działaniami w ramach procedury NK sprawców przemocy domowej	<u>Jednostka koordynująca:</u> - Policja <u>Partnerzy:</u> - Zespół Interdyscyplinarny/grupy robocze	Działanie ciągłe 2024-2030	Liczba wypełnionych formularzy Niebieska Karta D
3.2	Działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz grup diagnostyczno-pomocowych powołanych w ramach procedur Niebieskie Karty ukierunkowane do osób	Osoby kwalifikujące się mają możliwość udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym	<u>Jednostka koordynująca:</u> - GOPS Lisia Góra <u>Partnerzy:</u> - Zespół Interdyscyplinarny/grupy diagnostyczno-pomocowe - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowie	Działanie ciągłe 2024-2030	- Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego - Liczba prowadzonych procedur Niebieskich Kart

	stosujących przemoc domową tj. kierowanie do programów korekcyjno-edukacyjnych, programów psychologiczno-terapeutycznych, kierowanie do GKRPAiU w Lisiej Górze, udzielanie indywidualnego wsparcia w tym poradnictwa specjalistycznego	dla osób stosujących przemoc domową Osoby kwalifikujące się mają możliwość uzyskania wsparcia GKRPAiU oraz pomocy specjalistycznej			- Liczba powołanych grup diagnostyczno-pomocowych - Liczba osób skierowanych do programu korekcyjno-edukacyjnego - Liczba osób skierowanych do GKRPAiU - Liczba osób którym udzielono wsparcia
3.3.	Rozpowszechnianie w gminie informatorów zawierających bazy teleadresowe podmiotów realizujących działania adresowane do osób stosujących przemoc domową	Umieszczenie w lokalnej prasie oraz na stronie internetowej raz w roku informatora	Jednostka koordynująca: - GOPS Lisia Góra Partnerzy: - Zespół Interdyscyplinarny, - Samorząd Gminy Lisia Góra	III kwartał każdego roku	- Liczba przygotowanych informatorów - Liczba informacji udostępnionych w lokalnych mediach i na stronie internetowej

3.4.	Współdziałanie oraz wymiana informacji z Policją, kuratorską służbą sądową i innymi służbami w zakresie monitoringu zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy domowej		<u>Jednostka koordynująca:</u> - Zespół Interdyscyplinarny <u>Partnerzy:</u> - GOPS Lisia Góra - Kuratorska Służba Sądowa, - Policja	Działanie ciągłe: 2024-2030	Liczba przekazanych organom ścigania i wymiarowi sprawiedliwości informacji przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy domowej przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemocy

Przewidywane efekty celu 3:

- zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doświadczających przemocy domowej poprzez objęcie oddziaływaniem sprawców przemocy,
- systematyczny spadek liczby rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty, w tym szczególnie ponownie wszczynanych procedur w tej samej rodzinie.

Cel szczegółowy 4

Podnoszenie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej

Numer zadania	Zadania planowane do realizacji	Rezultaty działań	Realizatorzy i partnerzy	Termin realizacji:	Wskaźniki realizacji zadania
4.1.	Uczestnictwo w szkoleniach organizowanych przez inne instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej	Uczestnictwo w szkoleniach specjalistycznych dla osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy domowej oraz osobami stosującymi przemoc	<u>Jednostka koordynująca:</u> GOPS Lisia Góra <u>Partnerzy:</u> • Zespół Interdyscyplinary/grupy diagnostyczno-pomocowe • Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie • Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	Działanie ciągłe 2024-2030	• Liczba przeprowadzonych szkoleń • Liczba uczestników szkoleń
4.2	Realizacja systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami	Uczestnictwo w systemie wsparcia przedstawicieli	<u>Jednostka koordynująca:</u> • GOPS <u>Partnerzy:</u>	Działanie ciągłe 2024-2030	• Liczba zorganizowanych superwizji

	dotkniętymi przemocą domową i stosującymi przemoc domową	instytucji pracujących z osobami dotkniętymi przemocą domową i osobami stosującymi przemoc domową	• Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie • Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej • Komisariat Policji • Zespół Interdyscyplinarny • GKRPAiU		• Liczba uczestników, • Liczba podmiotów współpracujących

Przewidywane efekty celu 4:

- wzrost skuteczności pomocy świadczonej przez kadrę pracującą z osobami doświadczającymi przemocy oraz stosującymi przemoc domową,
- zwiększenie wiedzy i świadomości kadr pracującej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej
- podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej,

7. MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ PROGRAMU

Monitorowanie Programu odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz bieżącej analizy realizacji poszczególnych celów, ze szczególnym uwzględnieniem osiągniętych efektów.

Jednostką odpowiedzialną za koordynowanie realizacji programu jest Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej. Ośrodek zobowiązany jest dokonać analizy realizacji Programu w oparciu o dane za rok poprzedni i przedstawić raport Wójtowi Gminy Lisia Góra w terminie do 30 marca roku następnego.

W 2030 r. planowana jest ewaluacja podjętych działań, której celem będzie zbadanie efektów realizacji Programu pod kątem następujących kryteriów:

- 1) użyteczności – stopień przydatności Programu dla odbiorców,
- 2) skuteczności – stopień osiągnięcia zaplanowanych celów.

Celem ewaluacji będzie uzyskanie informacji na temat skuteczności programu i ewentualnych potrzeb związanych z usprawnieniem czy też modyfikacją kierunków działań. Wnioski ze sporządzonej ewaluacji, które posłużą do skonstruowania programu na kolejne lata.

8. FINANSOWANIE ZADAŃ GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

Zadania realizowane w ramach Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz ochrony osób dotkniętych przemocą domową, finansowane będą z różnych źródeł, dotacji pozyskanych z budżetu państwa, budżetu gminy oraz innych środków zewnętrznych.

9. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

Zarządzanie programem powierza się Gminnemu Zespołowi Interdyscyplinarnemu ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lisiej Górze powołanemu przez Wójta Gminy Lisia Góra.

Spotkania Zespołu odbywać się będą raz na dwa miesiące celem:

- 1) Wymiany informacji oraz doświadczeń
- 2) Podejmowania działań zawartych w harmonogramie
- 3) Przeprowadzenie bieżącego monitorowania
- 4) Ustalenie potrzeb finansowych na dalszą realizację niniejszego programu,
- 5) Naniesienie w razie potrzeby niezbędnych zmian do programu

Załączniki: Diagnoza problemu przemocy na terenie Gminy Lisia Góra 2024.

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE GMINY LISIA GÓRA

2024

SPIS TREŚCI

ŚCIEŻKA POZYTYWNEJ ZMIANY SPOŁECZNEJ	2
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA – PEŁNOLETNI MIESZKAŃCY	9
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	9
PROBLEM PRZEMOCY	11
DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE.....	18
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA – UCZNIOWIE	20
STRUKTURA BADANEJ PRÓBY	20
PROBLEM PRZEMOCY	21
DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE.....	31
WNIOSKI	33
DOROŚLI MIESZKAŃCY.....	34
UCZNIOWIE	36
REKOMENDACJE	38
BIBLIOGRAFIA	43
SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW	44
SPIS TABEL.....	44
SPIS WYKRESÓW	44
SPIS RYSUNKÓW	46

ŚCIEŻKA POZYTYWNEJ ZMIANY SPOŁECZNEJ

Od lat w Polsce urzeczywistnia się wizja rozwoju gospodarczego, ekonomicznego, politycznego oraz społecznego. Wiąże się to w szczególności z zaangażowaniem obywateli w rozwój przedsiębiorczości i krajowego ładu, rosnącej świadomości mieszkańców o ich wpływie na decyzje podejmowane na szczeblu centralnym, a także intensywnej działalności Państwa i jego instytucji rządowych oraz samorządowych w zakresie polityk publicznych. Na przestrzeni ostatnich lat wdrożono działania, które doprowadziły do licznych pozytywnych przemian, w tym poprawy zdrowia Polaków. Niestety, wraz z rozwojem gospodarczym kraju oraz koncentracji działalności podmiotów publicznych w zakresie tych obszarów, zaczęły narastać nierówności i problemy społeczne, tj. bezrobocie, polaryzacja społeczeństwa, a także niedofinansowanie podmiotów ochrony zdrowia, które w świetle starzejącego się społeczeństwa pełnią coraz istotniejszą funkcję w zapewnieniu godnego życia mieszkańcom Polski.

Problemy społeczne, czyli ogół zachowań podejmowanych przez jednostki lub pewną część społeczeństwa, a które są nieakceptowane przez daną zbiorowość, stwarzają zagrożenie dla *status quo*, wartości i przekonań ogółu społeczeństwa oraz ograniczają potencjał danej grupy¹. Z tego powodu konieczne jest podejmowanie interwencji i działań ograniczających ich skalę, co jest możliwe dzięki oddolnym inicjatywom oraz aktywnej polityce społecznej instytucji publicznych².

Władze samorządowe gminy Lisia Góra realizując swoje zadania w zakresie wsparcia lokalnej społeczności w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych i wzmacnianiu jej potencjału zaobserwowały niekorzystne dla ogółu mieszkańców zmiany społeczne i trendy zagrażające właściwemu funkcjonowaniu rodzin i środowisk oraz na skutek których może zaistnieć konieczność udzielenia osobom interdyscyplinarnej pomocy w związku z doświadczaniem problemu przemocy.

W wyniku niniejszych refleksji Gmina postanowiła przeprowadzić kompleksowe badania społeczne wśród **dorostych mieszkańców** gminy Lisia Góra oraz **uczniów**

---

¹ Maris R.W., Social Problems, The Dorsey Press, Chicago 1988, s. 6-11

² Frysztański K., Socjologia problemów społecznych, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2009, s. 19-20

uczęszczających do szkół funkcjonujących na jej obszarze, inicjując tym samym proces pozytywnych zmian społecznych.

Zmiana ta jest swoistym przekształceniem dotychczasowych wzorców i form funkcjonowania oraz ładu społecznego, a także utożsamiana jest z postępowaniem, bądź regresją społeczną³. W wyniku pozytywnej zmiany dochodzi między innymi do wzmocnienia funkcji i więzi rodzinnych, ograniczenia skali przemocy i uzależnień, kreowania skuteczniejszych działań profilaktycznych i pomocowych, zmniejszenia bezrobocia i ubóstwa, a także wzmocnienia indywidualnego i grupowego potencjału lokalnego społeczeństwa.

❶ Droga do zmiany społecznej ma swój początek w **obserwacji i uświadomieniu** sobie przez realizatorów lokalnej polityki społecznej problemów zachodzących w ich otoczeniu, czyli wśród dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży, osób starszych i zmagających się z niepełnosprawnością, a także osób zagrożonych wykluczeniem z lokalnej społeczności, czyli bezrobotnych, ubogich itp.

³ Sztompka P., Socjologia zmian społecznych, Wydawnictwo Znak, Kraków 2005, s. 19-21

② Rozpoznanie zachowań i uwarunkowań zaburzających poprawne funkcjonowanie społeczne determinuje **potrzebę ich zmiany**, a co za tym idzie ich szczegółowe rozpoznanie. Służy temu między innymi analiza danych zastanych, czyli dokumentacji instytucji publicznych, czy organizacji pozarządowych, ale także badania społeczne prowadzone wśród różnych grup. Umożliwiają one rozpoznanie ukrytych problemów, ich przyczyn i skutków, ale także ich skalę i zasięg. Dodatkowo, w oparciu o nie możliwe jest określenie działań i zasobów niezbędnych do ograniczenia problemów społecznych.

③ Kolejnym krokiem do zmiany jest przygotowanie i przeprowadzenie badań. Etap ten zawiera kilka elementów, wśród których wyróżnia się:

➔ WYBÓR OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

W Diagnozie problemu przemocy na terenie Gminy Lisia Góra analizie poddano:

PROBLEM PRZEMOCY DOMOWEJ – przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie osoby jej doznającej. Definicja przemocy domowej wg ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej mówi, że przemoc domową należy rozumieć jako „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej”⁴.

PROBLEM PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ – często określana również jako bullying, może przybierać formę zarówno przemocy psychicznej, jak i fizycznej, stosowana wobec osoby, która nie jest w stanie się obronić. Stanowi jedno z poważniejszych zagrożeń oddziałujących na zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży, zwiększając ryzyko wystąpienia depresji, myśli samobójczych, zaburzeń odżywiania, czy też wpływając na brak chęci uczęszczania do szkoły⁵.

---

⁴ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

⁵ Popyk, A. Skala i uwarunkowania przemocy rówieśniczej – wyniki Diagnozy przemocy wobec dzieci w Polsce 2023. Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka, 22(4), 37–62

Warto przybliżyć przykłady **agresji elektronicznej**, które mogą dotyczyć m.in. dzieci i młodzież szkolną, ale również osoby dorosłe. Obejmuje ona następujące formy:

- ➔ *flaming* – agresywna wymiana zdań, np. na czacie lub w ramach grupy dyskusyjnej,
- ➔ prześladowanie (ang. *harassment*) – regularne przesyłanie nieprzyjemnych wiadomości do osoby doznającej przemocy za pomocą elektronicznych kanałów komunikacji,
- ➔ kradzież tożsamości (ang. *impersonation*) – podszywanie się pod osobę doznającą przemocy,
- ➔ upublicznianie tajemnic (ang. *outing*) – udostępnianie prywatnych materiałów osoby doznającej przemocy (np. zdjęcia),
- ➔ śledzenie (ang. *cyberstalking*) – inwigilacja osoby doznającej przemocy i nękanie jej niechcianymi komunikatami,
- ➔ *Happy Slapping* – prowokowanie lub atakowanie innej osoby i dokumentowanie wydarzenia w postaci zdjęć lub filmu oraz upublicznienie nagrań lub zdjęć w Internecie,
- ➔ poniżenie (ang. *denigration*) – upublicznienie poniżających, nieprawdziwych informacji lub materiałów na temat osoby doznającej przemocy,
- ➔ wykluczenie (ang. *exclusion*) – celowe usunięcie z listy kontaktów internetowych lub niedopuszczenie do niej osoby doznającej przemocy,
- ➔ agresja techniczna – działania przeciwko sprzętowi komputerowemu ofiary bardziej niż przeciwko samej ofierze⁶.

➔ CEL BADANIA

Niniejsza *Diagnoza problemu przemocy na terenie Gminy Lisia Góra* została przeprowadzona w celu rozpoznania aktualnej skali i charakteru problemu przemocy.

---

⁶ Pyżalski J., Agresja elektroniczna i cyberbullying jako nowe ryzykowne zachowania młodzieży, s. 126-128.

→ METODOLOGIA BADAŃ

Jest to określony proces postępowania badawczego uwzględniający sposoby zbierania, opracowywania, analizy i interpretacji danych, który umożliwia uzyskanie odpowiedzi na kluczowe pytania badawcze⁷, czyli w przypadku niniejszej Diagnozy – o skalę i nasilenie problemów ujętych w badaniu.

W celu rozpoznania rzeczywistej skali problemów przemocy w gminie Lisia Góra badaniem objęto przedstawicieli różnych grup lokalnej społeczności. Dywersyfikacja próby badawczej pozwoliła na rozróżnienie zakresu danych problemów z różnych perspektyw.

Badania wśród uczniów zostały wykonane zgodnie z metodą ilościową, za pomocą techniki CAWI (ang. *Computer Assisted Web Interview*), czyli ankiety umieszczonej na platformie internetowej dostępnej dla wszystkich osób posiadających link. W przypadku dorosłych mieszkańców Gminy zastosowano technikę PAPI (ang. *Paper and Pencil Interview*), czyli wywiad osobisty prowadzony przez ankietera z wykorzystaniem papierowego kwestionariusza. Za każdym razem przed przystąpieniem do badania, respondentom udzielano informacji odnośnie celu badań, zasad oraz anonimowości w sporządzonym dokumencie.

Diagnoza problemu przemocy na terenie Gminy Lisia Góra została opracowana w oparciu o odpowiedzi uczestników badania na pytania zawarte w ustrukturyzowanym kwestionariuszu ankiety, którego charakter pytań był zależny od specyfiki danej grupy.

Rysunek 1. Próba badawcza

⁷ Skarbek W., Wybrane Zagadnienia Metodologii Nauk Społecznych, Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, Piotrków Trybunalski 2013, s. 62-63.

④ Po zakończeniu badań społecznych następuje etap **opracowania *Diagnozy problemu przemocy na terenie Gminy Lisia Góra***, czyli ekspertyzy uwzględniającej wyniki i wnioski z przeprowadzonych badań oraz rekomendacje dotyczące działań umożliwiających ograniczenie skali zdiagnozowanych problemów⁸. Raport powinien zostać przekazany wszystkim podmiotom zaangażowanym w rozwiązywanie problemów związanych z występowaniem przemocy w lokalnej społeczności oraz podejmujących działalność w zakresie profilaktyki i prewencji zachowań przemocowych.

W niniejszym dokumencie przedstawiono wyniki badań w ujęciu procentowym, które zaokrąglono do wartości dziesiętnych. Z uwagi na to, suma procentowego udziału odpowiedzi w danym pytaniu może odbiegać o 1,0 pp. od 100%.

⑤ Dzięki prawidłowej analizie i interpretacji wyników badania ankietowego podmioty odpowiedzialne za prowadzenie lokalnej polityki społecznej, w tym działalności profilaktycznej, mogą **określić główne problemy**, z którymi zmagają się mieszkańcy Gminy, **a także wskazać obszary priorytetowej interwencji**, czyli te aspekty przemocy domowej, które występują w największym nasileniu oraz przynoszą znaczące konsekwencje społeczne.

⑥ Dalszym krokiem zmiany społecznej jest **zaprojektowanie działań naprawczych** umożliwiających rozwiązanie niekorzystnej sytuacji lub problemu występującego w Gminie. Opracowane zadania pomocowe powinny zostać uwzględnione w gminnych programach, np. z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej oraz w strategii rozwiązywania problemów społecznych, co zapewnia możliwość ich systematycznego wdrażania i finansowania.

⑦ Sukcesywne wprowadzanie działań naprawczych ujętych w lokalnych dokumentach strategicznych należy poddawać systematycznemu **monitoringowi** oraz okresowej **ewaluacji**, które umożliwiają określenie zmian w zakresie skali i natężenia problemów społecznych w danym układzie administracyjnym. Narzędziem skutecznej polityki społecznej jest również regularne powtarzanie badań społecznych oraz porównywanie otrzymanych wyników na przestrzeni lat, co jednoznacznie wskazuje na panujący trend wśród lokalnej społeczności.

---

⁸ Szatur-Jaworska B., Diagnozowanie w polityce społecznej, IPS UW, Warszawa 2002, s. 19.

⑧ Na kanwie prowadzonych badań i ich wyników możliwe jest określenie kierunku zmian społecznych, czyli wskazania działań, za pomocą których zmniejszyła się skala danego problemu społecznego, a także ujawnienie nasilających się niekorzystnych zjawisk społecznych. W przypadku rozpoznania nowych problemów niezbędne jest również **wdrożenie kolejnych działań naprawczych** oraz poddanie ich ocenie po odpowiednim okresie od ich zainicjowania.

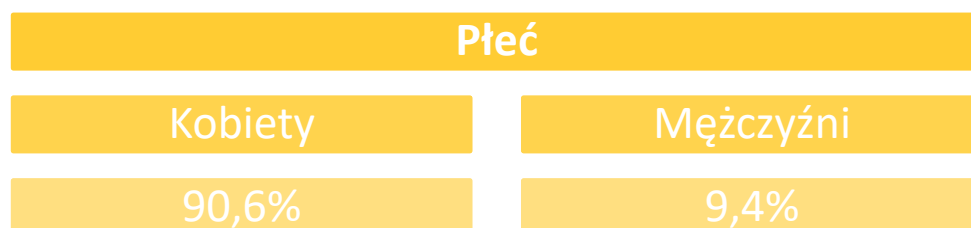
ANALIZA WYNIKÓW BADANIA – PEŁNOLETNI MIESZKAŃCY

W niniejszym rozdziale przedstawiona została skala zjawiska przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Lisia Góra oraz w ich otoczeniu. Ponadto, analizie poddano ich wiedzę na temat zagadnień związanych z przemocą domową, opinię badanych względem tego zjawiska oraz ich stosunek do stosowania przemocy jako metody wychowawczej.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

W badaniu diagnozującym kwestie związane ze zjawiskiem przemocy na terenie gminy Lisia Góra wzięło udział 330 mieszkańców, będących powyżej 18 roku życia. Poniżej przedstawiona została struktura badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że pod względem liczby wypełnionych ankiet, w badaniu zdecydowaną przewagę miały kobiety – stanowiły one aż 90,5% ogółu.

Rysunek 2. Płeć: N⁹=330

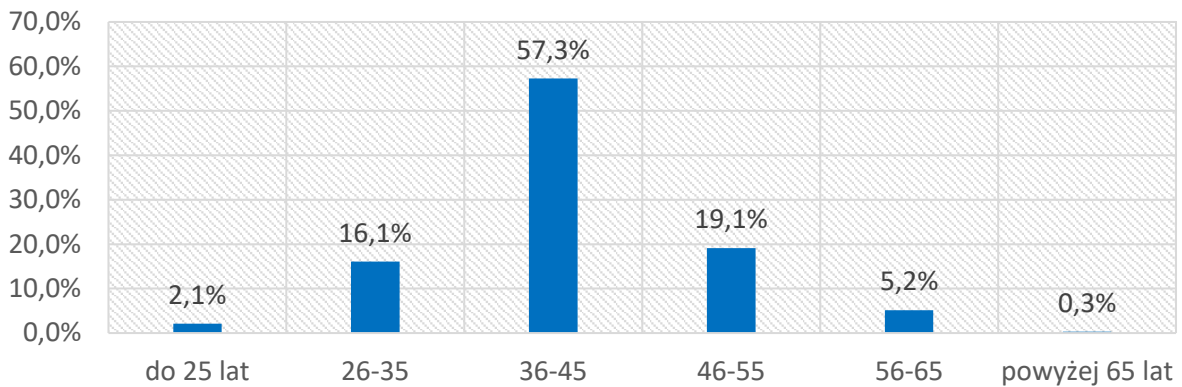

Analiza struktury badanej grupy pokazuje, iż respondenci są zróżnicowani pod względem wieku. Najliczniejszą grupę stanowią ankietowani mający 36-45 lat (57,3%). Wśród osób biorących udział w badaniu, byli również mieszkańcy mający 46-55 lat (19,1%), będący w przedziale wiekowym 26-35 lat (16,1%), badani w wieku 56-65 lat (5,2%), respondenci mający mniej niż 25 lat (2,1%), natomiast najmniejszy odsetek stanowili ankietowani powyżej 65 roku życia (0,3%).

⁹ N oznacza wielkość próby badawczej, tj. liczbę osób odpowiadających na dane pytanie.

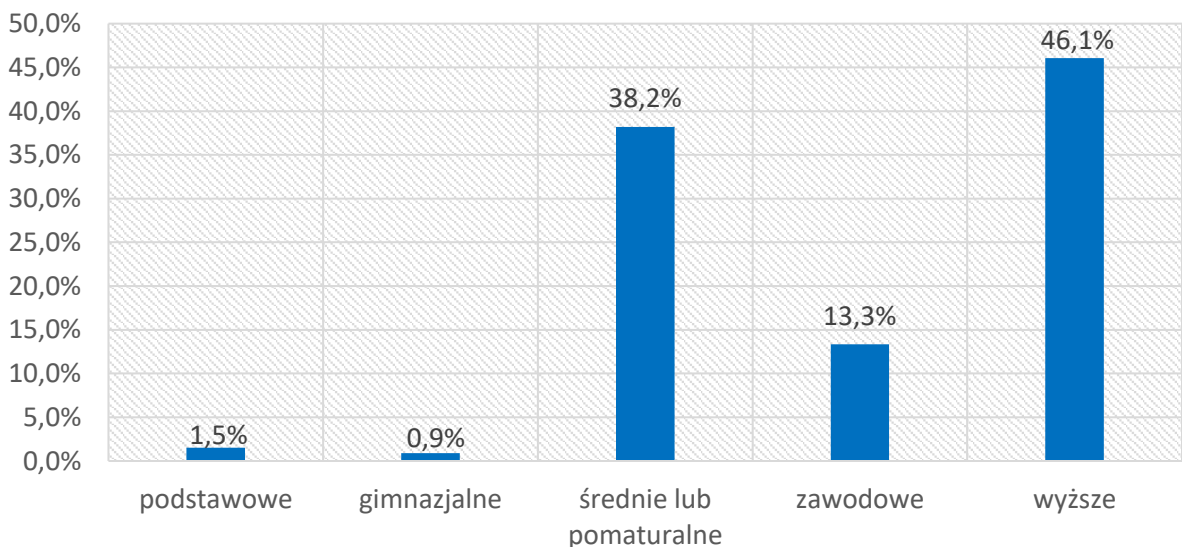

Wykres 1. Wiek: N=330

Na poniższym wykresie zaprezentowane zostało wykształcenie respondentów. Największy udział w badaniu mieli dorośli mieszkańcy legitymujący się wykształceniem wyższym (46,1%). 38,2% kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci z wykształceniem średnim lub pomaturalnym, 13,3% z wykształceniem zawodowym, a 1,5% ankietowanych zakończyło swoją edukację na poziomie podstawowym. 0,9% badanych legitymowało się wykształceniem gimnazjalnym.

Wykres 2. Wykształcenie: N=330

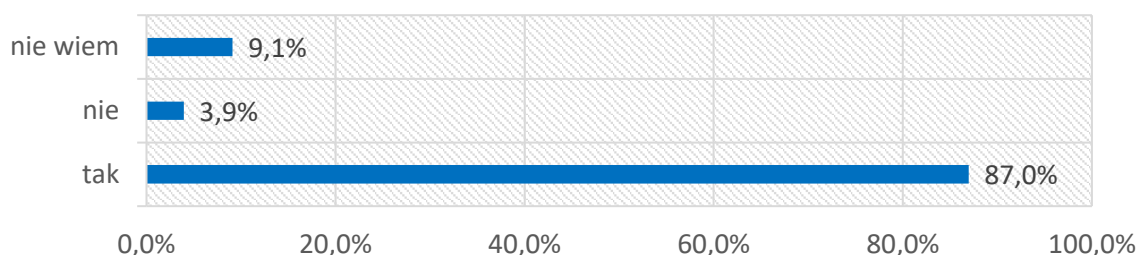

PROBLEM PRZEMOCY

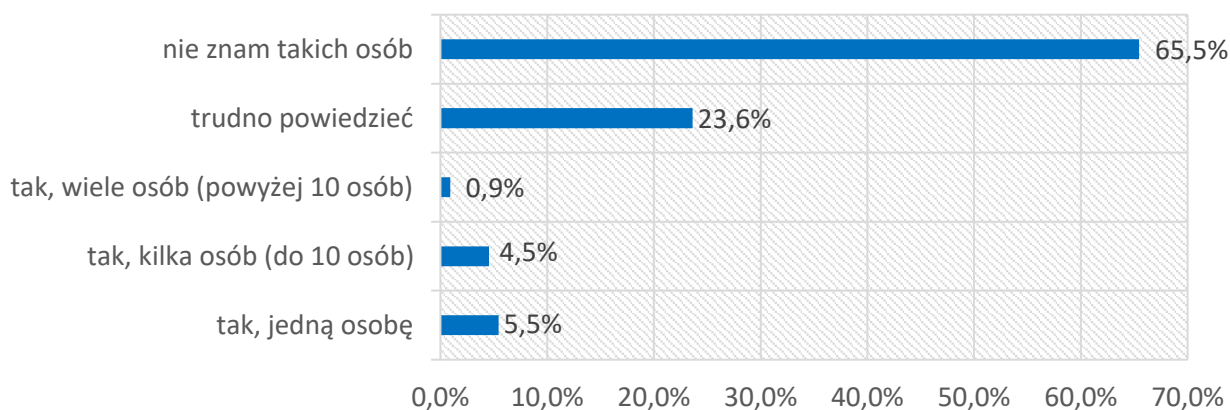
Jedno z pytań w przeprowadzonym badaniu ankietowym dotyczyło tego, czy dorośli mieszkańcy Gminy uważają, że przemoc domowa jest przestępstwem. Zdecydowana większość badanych odpowiedziała na to pytanie twierdząco (87,0%), natomiast 3,9% ankietowanych udzieliło odpowiedzi przeczącej. Ponadto 9,1% respondentów nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi, ze względu na brak wiedzy w tym zakresie.

Wykres 3. Czy Pana/i zdaniem przemoc domowa to przestępstwo? N=330

Dalsza część raportu stanowi próbę oszacowania skali problemu przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Lisia Góra. Poniższy wykres przedstawia odpowiedzi ankietowanych na pytanie o znajomość kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy domowej. Twierdzącej odpowiedzi udzieliło łącznie 10,9% ankietowanych. Jak wynika z odpowiedzi badanych, 5,5% badanych zna jedną taką osobę, 4,5% zna kilka takich osób (do 10), z kolei 0,9% deklaruje znajomość wielu takich osób (powyżej 10). Średnio co czwarty respondent miał trudność w udzieleniu jednoznacznej odpowiedzi (23,6%).

Wykres 4. Czy zna Pan/i w swoim otoczeniu kogoś, kto jest osobą doznającą przemocy domowej? N=330

Badani deklarujący znajomość w swoim otoczeniu osób, które doświadczają przemocy domowej, zostali zapytani o to, kim jest osoba jej doznająca. Zdecydowana większość respondentów stwierdziła, że są nimi osoby dorosłe mające 18-60 lat – 88,9% (32 osoby). Mniejszy odsetek ankietowanych wskazał na dzieci do 18 roku życia (9 osób, tj. 25,0%) oraz osoby starsze (powyżej 60 roku życia) – 11,1%, tj. 4 badanych.

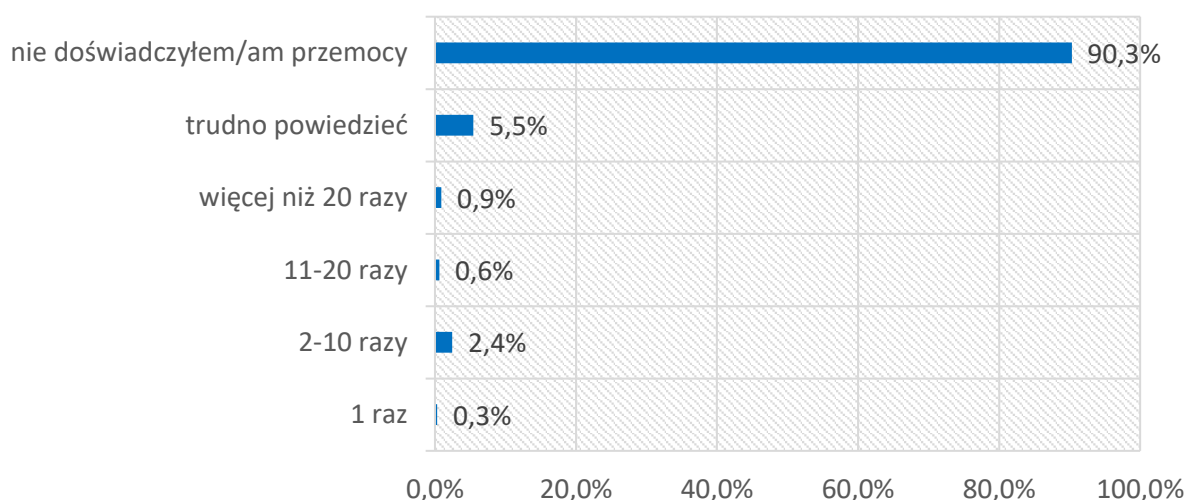
Tabela 1. Kim jest osoba, która doświadcza przemocy w swoim domu? N=36

Odpowiedź	%	Liczba odp.
dzieckiem do 18 roku życia	25,0%	9
osobą dorosłą mającą 18-60 lat	88,9%	32
osobą starszą (powyżej 60 roku życia)	11,1%	4

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Skala problemu przemocy w gminie Lisia Góra została zweryfikowana również dzięki odpowiedziom respondentów na pytanie o to, jak często zdarzyło im się doświadczyć tego problemu w ciągu ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Z zebranych danych wynika, że w tym okresie przemocy doznało 4,2% mieszkańców, z czego 0,3% ankietowanych doświadczyło jej jednokrotnie, 2,4% respondentów wskazało na częstotliwość 2-10 razy, 0,6% – 11-20 razy, natomiast 0,9% wskazało na doświadczenie przemocy w określonym czasie ponad 20 razy. 5,5% mieszkańców miało trudności w udzieleniu odpowiedzi na to pytanie.

Wykres 5. Jak często, w okresie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w swoim domu? N=330

Mieszkańcy, którzy przyznali, że doznali przemocy, zostali poproszeni o określenie jej rodzaju. Z deklaracji ankietowanych wynika, że większość z nich doświadczyła przemocy psychicznej (18 osób, tj. 58,1%). Co czwarty ankietowany wskazał na przemoc ekonomiczną (8 osób, tj. 25,8%). Po 4 badanych wskazało na przemoc fizyczną oraz zaniedbanie (po 12,9%), 2 respondentów doznało przemocy seksualnej (6,5%), natomiast 9 ankietowanych nie potrafiło określić rodzaju doświadczonej przemocy (29,0%). 1 osoba nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 2. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=31

Odpowiedź	%	Liczba odp.
przemoc psychiczna	58,1%	18
nie wiem	29,0%	9
przemoc ekonomiczna	25,8%	8
przemoc fizyczna	12,9%	4
zaniedbanie	12,9%	4
przemoc seksualna	6,5%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zapytaliśmy respondentów również o to, kto stosował wobec nich przemoc. Analiza materiału badawczego wykazała, że najczęściej, bo 16 ankietowanych doznało przemocy ze strony męża/żony (55,2%). 6 osób wskazało na partnera/partnerkę (20,7%), z kolei 5 odpowiedzi dotyczyło innych osób, wśród których wskazano m.in. na *teściową* (17,2%). Po 2 badanych zadeklarowało doznanie przemocy ze strony taty oraz dalszych członków rodziny (po 6,9%), natomiast pojedyncze odpowiedzi dotyczyły mamy oraz rodzeństwa (po 3,4%). 3 badanych pominęło to pytanie i nie udzieliło żadnej odpowiedzi.

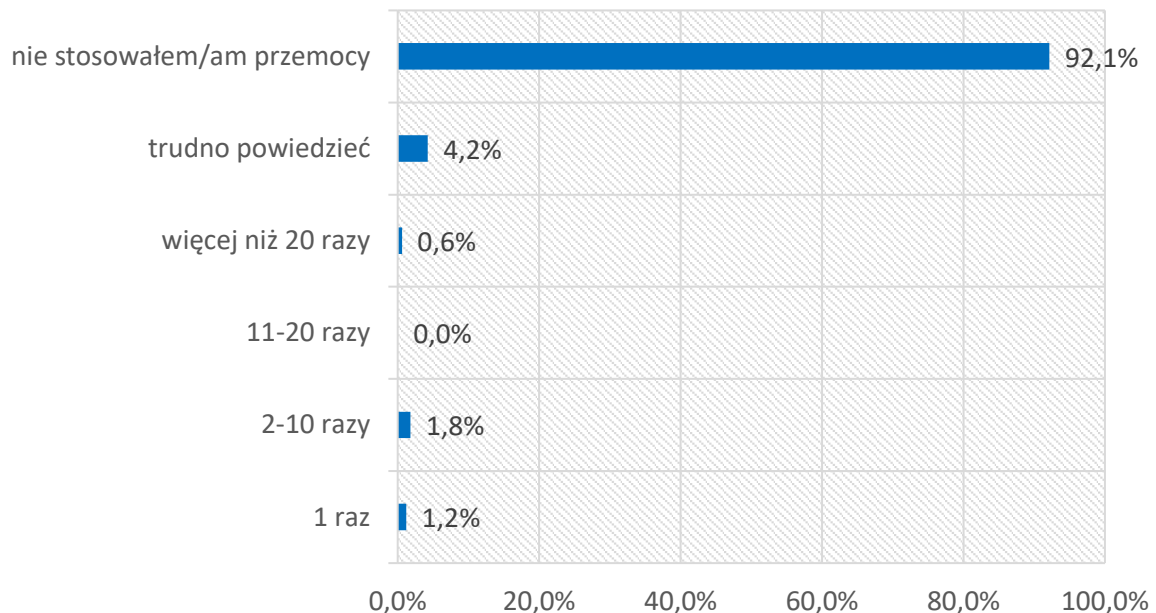
Tabela 3. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=29

Odpowiedź	%	Liczba odp.
mąż/zona	55,2%	16
partner/partnerka	20,7%	6
inne osoby	17,2%	5
tata	6,9%	2
dalsi członkowie rodziny	6,9%	2
mama	3,4%	1
rodzeństwo	3,4%	1
dziadkowie	0,0%	0
dziecko/dzieci	0,0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zebrane w procesie badawczym dane pokazują, iż do stosowania przemocy przyznała się mniejsza część badanych niż w przypadku jej doznawania – 3,6% respondentów, z czego 1,2% ankietowanych wskazało, że miało to miejsce 1 raz, 1,8% podało częstotliwość 2-10 razy, natomiast 0,6% – więcej niż 20 razy. Ponadto 4,2% badanych miało trudność w określeniu, jak często zastosował przemoc w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Wykres 6. Jak często, w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc wobec członka swojej rodziny? N=330

W dalszej kolejności poprosiliśmy badanych mieszkańców o określenie, jakiego rodzaju przemoc zastosowali, w okresie ostatnich 12 miesięcy poprzedzających badanie. Wśród najczęstszych deklaracji znalazła się przemoc fizyczna (7 osób, tj. 26,9%) oraz psychiczna (6 osób, tj. 23,1%). 2 odpowiedzi padły na zaniedbanie (7,7%), a 1 badany wskazał na przemoc ekonomiczną (3,8%). Blisko połowa respondentów nie potrafiła określić rodzaju stosowanej przemocy (12 osób, tj. 46,2%).

Tabela 4. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=26

Odpowiedź	%	Liczba odp.
nie wiem	46,2%	12
przemoc fizyczna	26,9%	7
przemoc psychiczna	23,1%	6
zaniedbanie	7,7%	2
przemoc ekonomiczna	3,8%	1
przemoc seksualna	0,0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Jak wynika z odpowiedzi respondentów, ponad połowa osób deklarujących stosowanie przemocy, kierowała ją w stronę dziecka/dzieci (13 osób, tj. 54,2%). Zdecydowanie mniej, bo 5 osób wskazało na inne osoby, wśród których wymieniono m.in. *teściową* oraz *kolegę* (20,8%), 4 ankietowanych stosowało ją w stosunku do męża/żony (16,7%), 3 osoby względem partnera/partnerki (12,5%), z kolei 2 odpowiedzi dotyczyły dalszych członków rodziny (8,3%). 2 badanych pominęło to pytanie i nie udzieliło odpowiedzi.

Tabela 5. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe? N=24

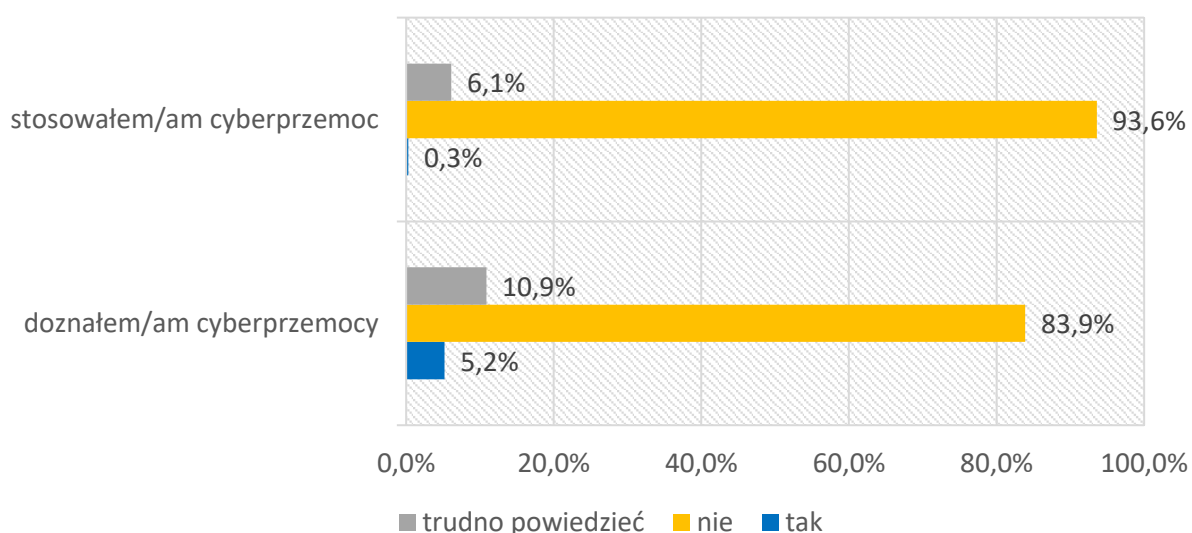
Odpowiedź	%	Liczba odp.
dziecko/dzieci	54,2%	13
inne osoby	20,8%	5
mąż/żona	16,7%	4
partner/partnerka	12,5%	3
dalsi członkowie rodziny	8,3%	2
tata	0,0%	0
mama	0,0%	0
rodzeństwo	0,0%	0
dziadkowie	0,0%	0

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Odpowiedzi respondentów na następane pytanie pokazują aktualną skalę cyberprzemocy występującej wśród mieszkańców Gminy. Jak wynika z uzyskanych danych, tego rodzaju przemoc doświadczyło 5,2% badanych, natomiast zastosowało ją 0,3% ankietowanych. 10,9% respondentów nie potrafiło jednoznacznie określić, czy doznało cyberprzemocy, z kolei w przypadku jej stosowania odsetek ten wyniósł 6,1%.

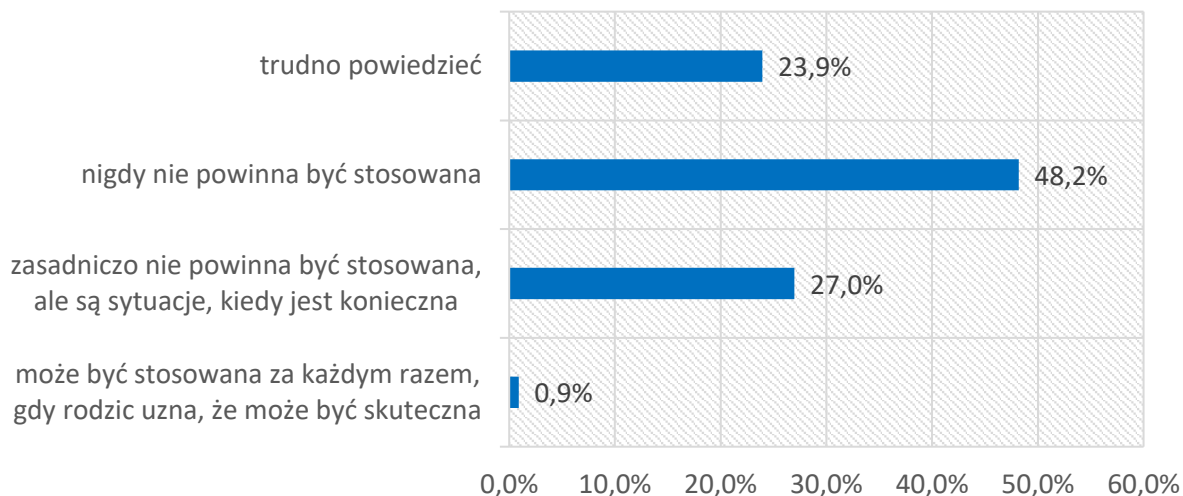
Wykres 7. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=330

Kolejną analizowaną w Diagnostyce kwestią była opinia dorosłych mieszkańców Gminy na temat stosowania kar fizycznych (np. „klapsów”) w stosunku do dzieci. W odniesieniu do prezentowanych danych warto zwrócić uwagę, że jedynie u niewielkiej części respondentów występuje tolerancja przemocy jako metody wychowawczej – 0,9% badanych twierdzi, że stosowanie kar fizycznych jest metodą wychowawczą, która może być stosowana za każdym razem, gdy rodzic uzna, że może być skuteczna. 27,0% ankietowanych uważa, że kary fizyczne zasadniczo nie powinny być stosowane, ale są sytuacje, kiedy są konieczne. Blisko połowa badanych mieszkańców negatywnie ocenia tego typu zachowanie (48,2%), z kolei trudności z jednoznacznym ustosunkowaniem się do tego pytania przejawiało 23,9% badanych.

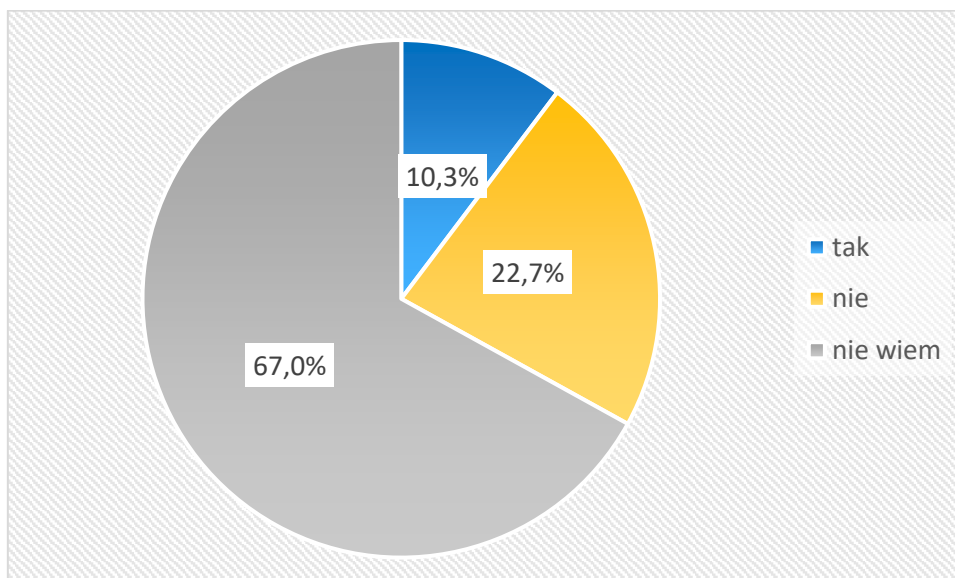

Wykres 8. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci (tzw. „klaps”) może być metodą wychowawczą, która: N=330

Dorośli mieszkańcy zostali również poproszeni o oszacowanie skali istotności problemu przemocy domowej na terenie gminy Lisia Góra. Ponad połowa ankietowanych deklaruje brak wiedzy w tym zakresie (67,0%). Problem przemocy domowej w Gminie jako znaczący identyfikuje 10,3% badanych, z kolei 22,7% ankietowanych jest przeciwnego zdania.

Wykres 9. Czy postrzega Pan/i przemoc domową jako znaczny problem występujący na terenie Gminy? N=330

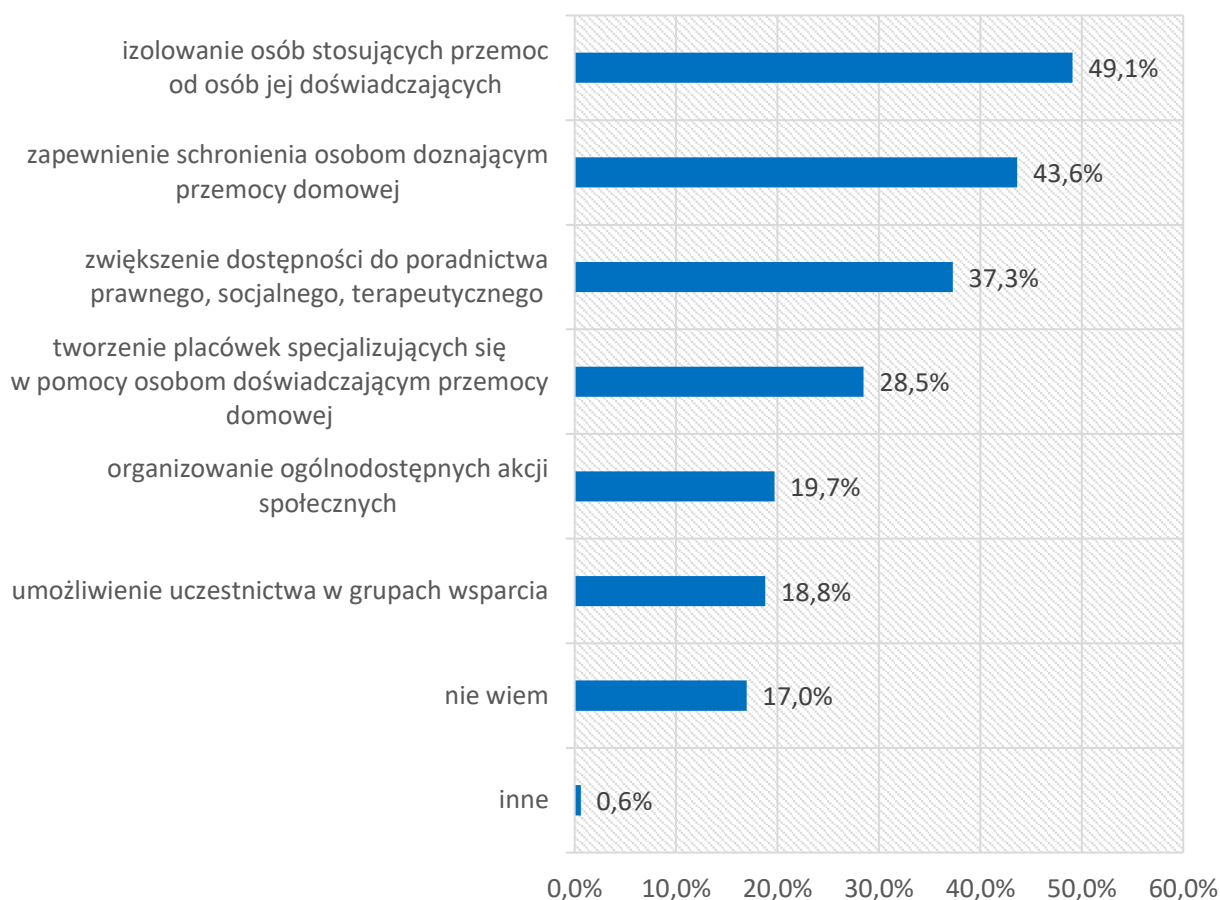

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Mieszkańcy biorący udział w badaniu ankietowym zostali zapytani o to, jakie działania według nich byłyby najskuteczniejsze wobec osób doświadczających przemocy domowej. Blisko połowa wskazała na izolowanie osób stosujących przemoc od osób jej doświadczających (49,1%), a także zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy domowej (43,6%). 37,3% odpowiedzi padło na zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego, terapeutycznego, 28,5% — tworzenie placówek specjalizujących się w pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej, z kolei co piąty ankietowany zaznaczył organizowanie ogólnodostępnych akcji społecznych (19,7%). Najmniej wskazań padło na umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia (18,8%), 17,0% respondentów wykazało brak wiedzy w tym zakresie, natomiast wśród innych odpowiedzi wymieniono takie czynniki, jak: *edukacja — czym jest przemoc fizyczna, jak i psychiczna, a także darmowe porady prawne dla ofiar przemocy domowej, natychmiastowa izolacja od oprawcy* (0,6%).

Wykres 10. Jakie działania według Pana/i byłyby najskuteczniejsze wobec osób doświadczających przemocy domowej? N=330

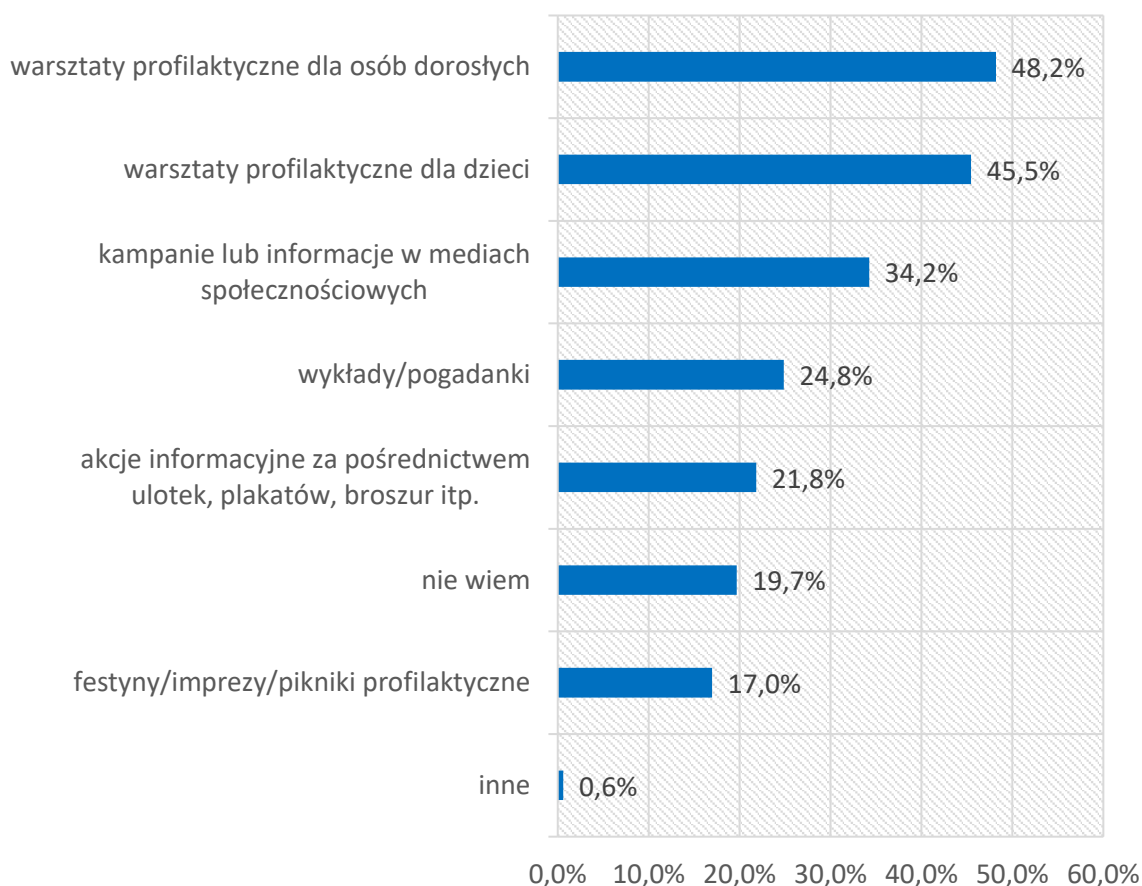

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Analizując wyniki uzyskane w trakcie badania mieszkańców pod kątem efektywności działań profilaktycznych, w celu zapobiegania zjawisku przemocy domowej, można zauważyć, że najczęściej odpowiedzi padło na warsztaty profilaktyczne dla osób dorosłych (48,2%), warsztaty profilaktyczne dla dzieci (45,5%) oraz kampanie lub informacje w mediach społecznościowych (34,2%). Średnio co czwarty ankietowany wskazał na wykłady/pogadanki (24,8%), co czwarty – akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów, broszur, itp. (21,8%), a 17,0% respondentów uważa, że najlepsze efekty przyniosą festyny/imprezy/pikniki profilaktyczne. Brak wiedzy w tym zakresie wykazało 19,7% ankietowanych, natomiast 0,6% badanych wymieniło inne odpowiedzi, wśród których wskazano takie działania, jak *wszelkie uświadamianie oraz wizyta Policji*.

Wykres 11. Poniżej wymieniono różne formy działań profilaktycznych. Które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty, jeśli chodzi o zapobieganie przemocy domowej? N=330

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

ANALIZA WYNIKÓW BADANIA – UCZNIOWIE

W niniejszym rozdziale przedstawiony został problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży z gminy Lisia Góra. Pytania zawarte w kwestionariuszu ankiety, miały na celu oszacowanie występujących wśród uczniów problemów związanych z doświadczaniem przemocy domowej, doznawaniem oraz stosowaniem przemocy rówieśniczej, a także cyberprzemocy oraz poznanie opinii młodych mieszkańców Gminy na temat realizowanych w szkole działań profilaktycznych.

STRUKTURA BADANEJ PRÓBY

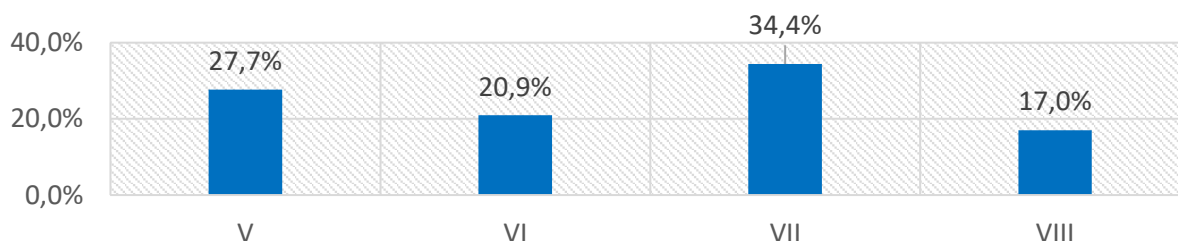
Uczniowie ze szkół znajdujących się na terenie gminy Lisia Góra wypełnili 282 kwestionariusze ankiet. Poniższy rysunek przedstawia strukturę badanej próby ze względu na płeć. Można zauważyć, że w badaniu diagnozującym problemy społeczne niewielką przewagą miały dziewczęta – stanowiły one 52,8% ogółu. Chłopcy wypełnili 47,2% kwestionariuszy.

Rysunek 3. Płeć: N=282

Poniższy wykres prezentuje strukturę badanej próby w podziale na przynależność do danej klasy. Największy odsetek stanowili uczniowie z klasy VII, wypełniając 34,3% ankiet. Badani uczęszczający do klasy V stanowili 27,7% osób, 20,9% kwestionariuszy wypełnili uczniowie VI klasy szkoły podstawowej, a 17,0% ankietowanych uczęszczało do klasy VIII.

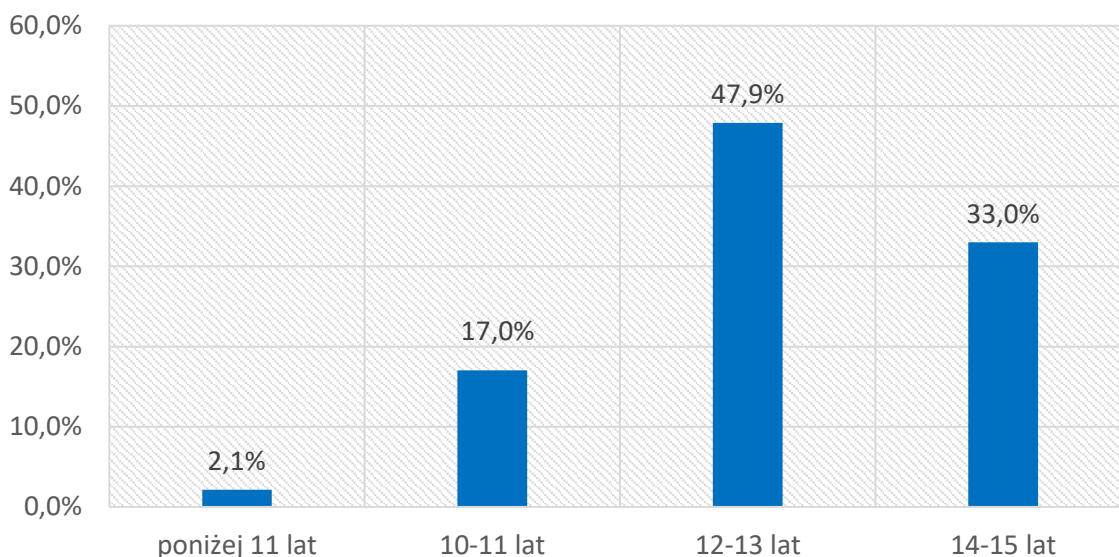
Wykres 12. Klasa: N=282

Wśród uczniów biorących udział w badaniu, największą część kwestionariuszy ankiet wypełnili respondenci mający 12-13 lat (47,9%). Średnio co trzeci ankietowany był w wieku 14-15 lat (33,0%), natomiast 17,0% respondentów miało wówczas 10-11 lat (17,0%). Najmniejszy odsetek badanych stanowiły osoby poniżej 11 roku życia, tj. 2,1%.

Wykres 13. Wiek: N=282

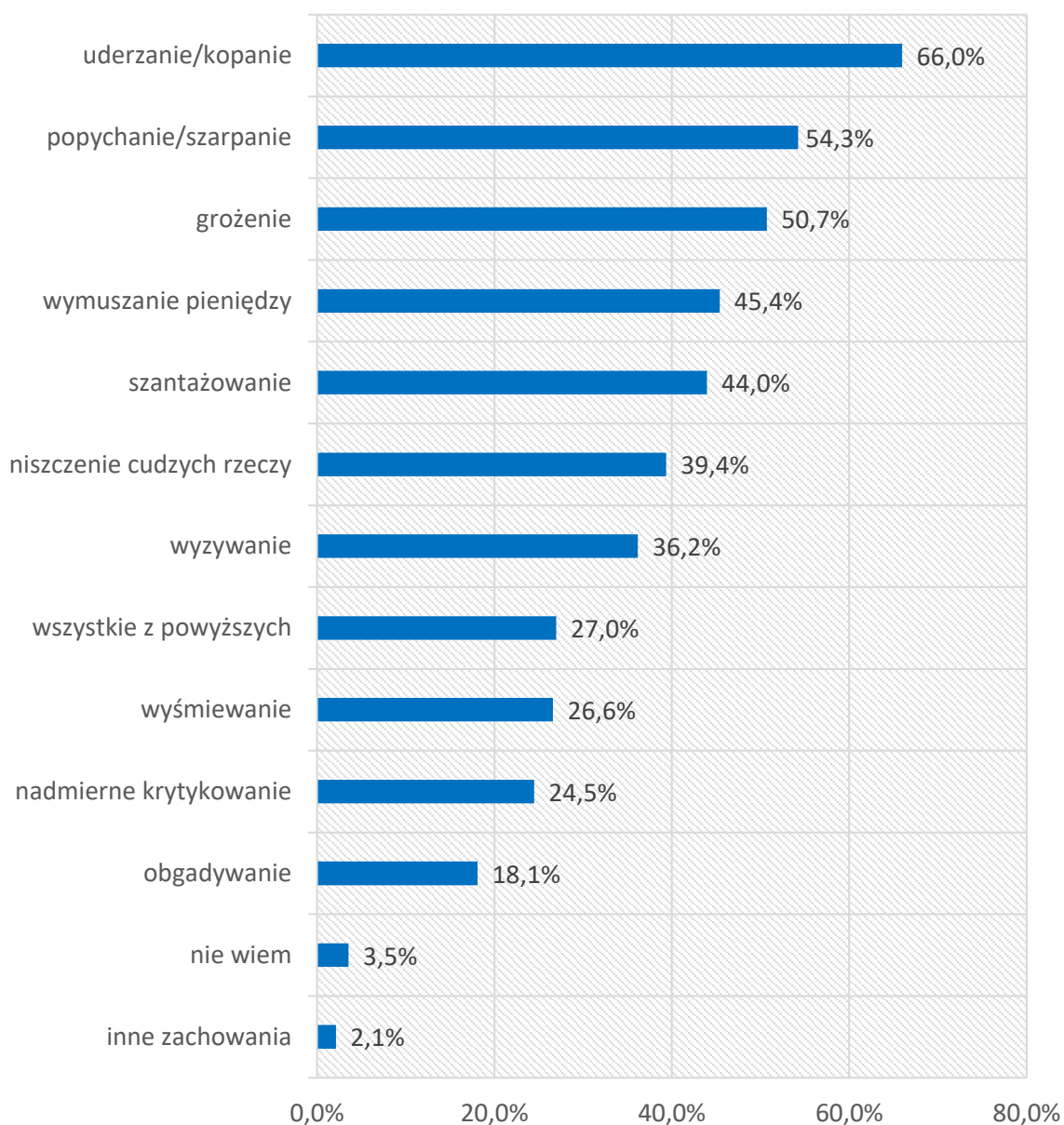

PROBLEM PRZEMOCY

W pierwszej kolejności weryfikacji poddana została wiedza uczniów z terenu gminy Lisia Góra na temat ogólnie pojętej przemocy. Młodzi mieszkańcy zostali zapytani, jakie według nich zachowania, można zaliczyć do aktów przemocy. Jak wynika z przedstawionego wykresu, 66,0% badanych uczniów stwierdziło, że sytuacją przemocową jest uderzanie/kopanie, a zdaniem 54,3% – popychanie/szarpanie. Następnie, według kolejności wskazań odpowiedzi padały na: grożenie (50,7%), wymuszanie pieniędzy (45,4%), szantażowanie (44,0%), niszczenie cudzych rzeczy (39,4%) oraz wyzywanie (36,2%). Na odpowiedź „wszystkie z powyższych” wskazało 27,0% ankietowanych, natomiast najmniej osób zaznaczyło „wyśmiewanie” (26,6%), „nadmierne krytykowanie” (24,5%) oraz „obgadywanie” (18,1%). 3,5% badanych nie ma wiedzy w tym zakresie, z kolei 2,1% osób udzieliło odpowiedzi „inne zachowania”, wskazując m.in. na *krzyczenie, fałszywość, krzywdzenie fizyczne i psychiczne oraz molestowanie*.

Wykres 14. Jakie zachowanie jest Twoim zdaniem przemocą? N=282

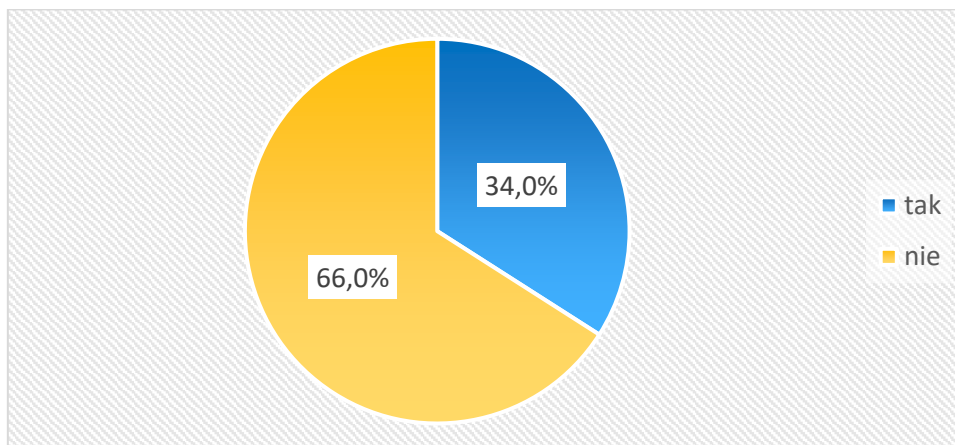

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejna część raportu ma na celu oszacowanie skali problemu przemocy wśród uczniów z gminy Lisia Góra. Zbadaniu poddane zostały kwestie związane zarówno z przemocą domową, jak i rówieśniczą. Odpowiedzi respondentów na pierwsze pytanie pokazują, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy przemocy doświadczyło 34,0% uczniów.

**Wykres 15. Czy zdarzyło Ci się w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyć przemocy?
N=282**

W celu pogłębionej analizy określono również, jakie osoby stosowały przemoc wobec uczniów. Na podstawie udzielonych odpowiedzi możemy stwierdzić, że ankietowani najczęściej doświadczali przemocy ze strony uczniów ze szkoły – na tę odpowiedź wskazało 70 osób, tj. 74,5%. Na drugim miejscu znalazło się rodzeństwo (21 osób, tj. 22,3%), z kolei na trzecim – koledzy/koleżanki spoza szkoły (12 osób, tj. 12,8%). Doświadczenie przemocy ze strony mamy zadeklarowało 9 badanych (9,6%), z kolei ze strony taty – 6 osób (6,4%). Wśród innych osób, które stosowały przemoc wskazano m.in. na *osoby ze snapchata, starszych kolegów, osobę dorosłą oraz rodzinę i przyjaciół* (5 osób, tj. 5,3%). 2 uczniów pominęło to pytanie.

Tabela 6. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=94

Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniowie ze szkoły	74,5%	70
rodzeństwo	22,3%	21
koledzy/koleżanki spoza szkoły	12,8%	12
mama	9,6%	9
tata	6,4%	6
inne osoby	5,3%	5

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejna tabela przedstawia odpowiedzi uczniów dotyczące rodzajów doznawanej przez nich przemocy. Największy odsetek badanych doświadczył przemocy psychicznej (64 osoby, tj. 72,7%), w dalszej kolejności znalazła się przemoc fizyczna (30 osób, tj. 34,1%), natomiast średnio co dziesiąty uczeń doznał przemocy seksualnej (6 osób, tj. 11,5%). Ponadto 2 osoby doświadczyły zaniedbania (2,3%). 8 ankietowanych nie odpowiedziało na poniższe pytanie.

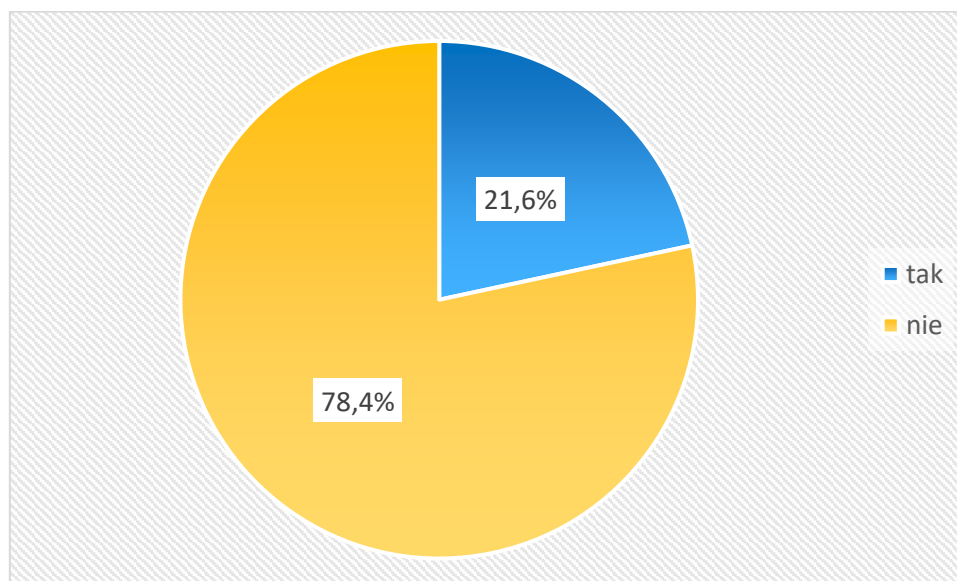
Tabela 7. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=88

<i>Odpowiedź</i>	<i>%</i>	<i>Liczba odp.</i>
ktoś mnie przezywał, groził mi, upokarzał, straszył, wyśmiewał itp.	72,7%	64
ktoś mnie bił, kopał, szarpał, dusił, popychał, spoliczkował itp.	34,1%	30
ktoś dotykał mnie w miejsca, w które sobie tego nie życzyłem/am, mówił o moim ciele w sposób który mnie zawstydział itp.	12,5%	11
nie miałem/am zapewnionej opieki, kiedy byłem/am chory/a, wsparcia i pomocy od rodziców/opiekunów, kiedy miałem/am problemy, dostawałem/am zbyt mało jedzenia, dlatego przez dłuższy czas byłem/am głodny/a itp.	2,3%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W następnym pytaniu uczniowie zostali poproszeni o określenie, czy kiedykolwiek w życiu doszło do sytuacji, w której to oni zastosowali przemoc wobec innych osób. Na to pytanie twierdzącej odpowiedzi udzieliło 21,6% uczniów.

Wykres 16. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=282

Badani uczniowie w dalszej kolejności zostali zapytani o rodzaj przemocy, jaką zastosowali. Możemy zauważyć, iż przemoc fizyczną stosował największy odsetek uczniów dopuszczających się takich zachowań (34 osoby, tj. 60,7%). Na przemoc psychiczną wskazało 31 ankietowanych (55,4%), z kolei 4 badanych stosowało przemoc seksualną (7,1%). 5 uczniów pominęło to pytanie i nie udzieliło na nie odpowiedzi.

Tabela 8. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś N=55

Odpowiedź	%	Liczba odp.
biłem/am kogoś, kopałem/am, szarpałem/am, dusiłem/am, popychałem/am, spoliczkowałem/am itp.	60,7%	34
przezywałem/am kogoś, groziłem/am komuś, upokarzałem/am kogoś, straszyłem/am, wyśmiewałem/am itp.	55,4%	31
dotykałem/am kogoś w miejsca, w które sobie ta osoba tego nie życzył/a, mówiłem/am o czyimś ciele w sposób, który ją zawstydział itp.	7,1%	4

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Analizie poddane zostały również odpowiedzi uczniów na pytanie o to, wobec kogo zdarzyło im się stosować przemoc. Połowa ankietowanych przyznała się do przemocy wobec uczniów ze szkoły – wskazało na to 31 osób, tj. 52,5%. Odpowiedzi uczniów padały także na rodzeństwo (25 osób, tj. 42,4%), kolegów/koleżanki spoza szkoły (11 osób, tj. 18,6%) oraz inne osoby, wśród których wskazano m.in. na *kuzynkę* oraz *kuzyna* (4 osoby, tj. 6,8%). 2 respondentów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 9. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=59

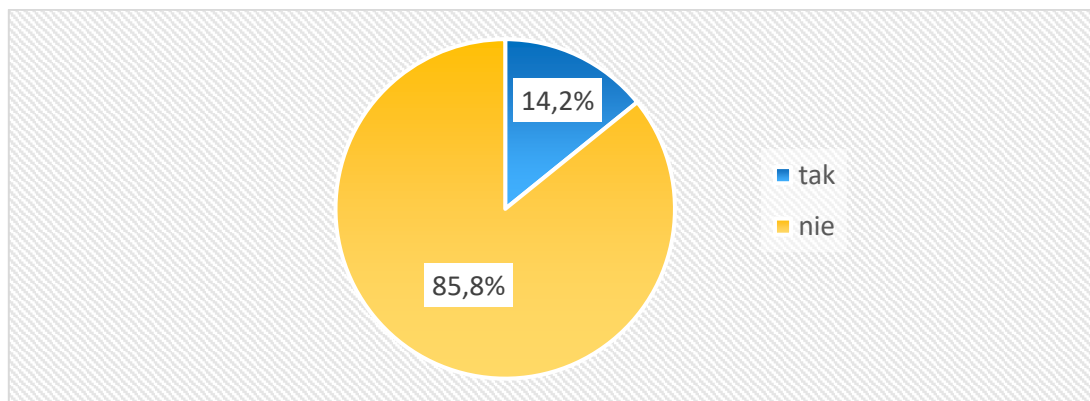
Odpowiedź	%	Liczba odp.
uczniów ze szkoły	52,5%	31
rodzeństwa	42,4%	25
kolegów/koleżanek spoza szkoły	18,6%	11
innych osób	6,8%	4

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Z uzyskanych w procesie badawczym odpowiedzi wynika, że 14,2% uczniów w ciągu ostatnich 12 miesięcy było świadkiem zachowań przemocowych w swoim domu, z kolei zdecydowana większość uczniów temu zaprzeczyła (85,8%).

Wykres 17. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się być świadkiem sytuacji, w której ktoś w Twoim domu stosował przemoc? N=282

W celu pogłębionej analizy uczniów zapytano o to, kto stosował przemoc w ich domu, kiedy byli jej świadkiem. Badani najczęściej wskazywali na rodzeństwo (17 osób, tj. 50,0%), tatę (9 osób, tj. 26,5%) oraz mamę i inne osoby, wśród których wymieniono m.in. *dzieci* (po 6 osób, tj. 17,6%). Ponadto 2 osoby zadeklarowały, iż osobami stosującymi przemoc byli dalsi członkowie rodziny (5,9%%). 6 respondentów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 10. Kto stosował przemoc w Twoim domu (kiedy byłeś/aś jej świadkiem)? N=34

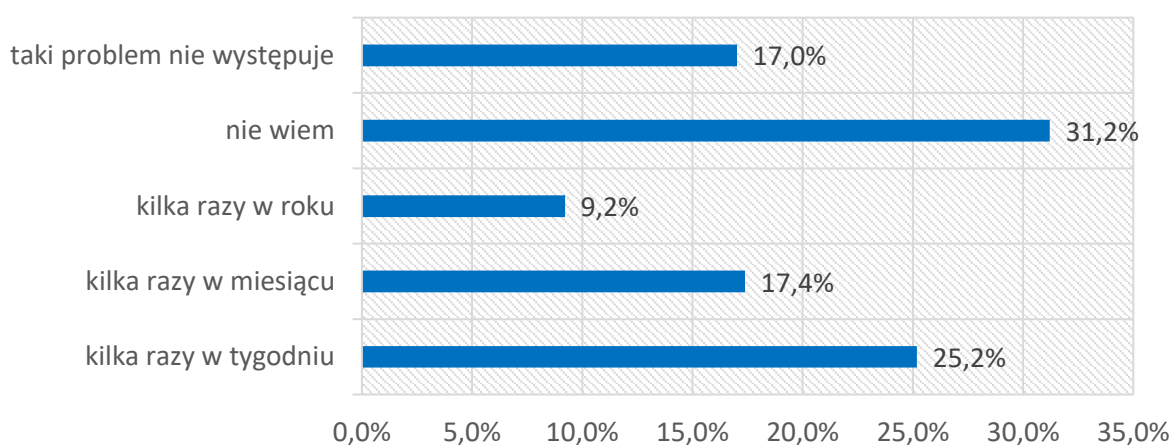
Odpowiedź	%	Liczba odp.
rodzeństwo	50,0%	17
tata	26,5%	9
mama	17,6%	6
inne osoby	17,6%	6
dalsi członkowie rodziny (np. wujek, ciocia itp.)	5,9%	2

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

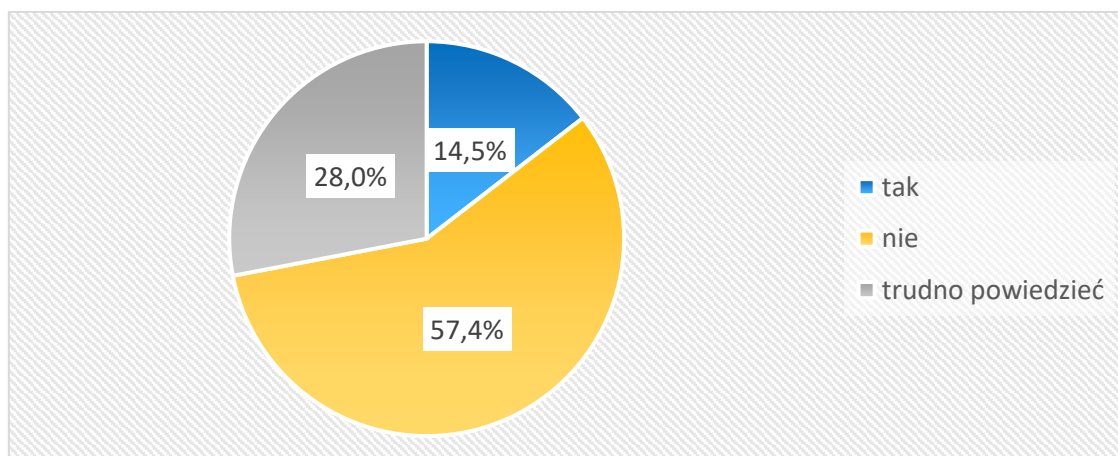
W kolejnym pytaniu poproszono uczniów o określenie, czy w ich szkole dochodzi do sytuacji przemocowych między uczniami oraz o określenie częstotliwości występowania tego problemu. 31,2% respondentów nie potrafiło jednoznacznie odnieść się do badanej kwestii, natomiast zdaniem 17,0% osób takie zjawisko nie występuje w ich szkole. Co czwarty badany twierdzi, że przemoc w szkole ma miejsce kilka razy w tygodniu (25,2%), 17,4% twierdzi, że taki problem występuje kilka razy w miesiącu, z kolei 9,2% – kilka razy w roku.

Wykres 18. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=282

W dalszej części badanych zapytano o to, czy uważają, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. gdy ktoś ich zdenerwuje). Jak wynika z zebranych danych, 14,5% badanych zgadza się z tym stwierdzeniem, a przeciwnego zdania jest 57,4% ankietowanych. Odpowiedź „trudno powiedzieć” zaznaczyło 28,0% respondentów.

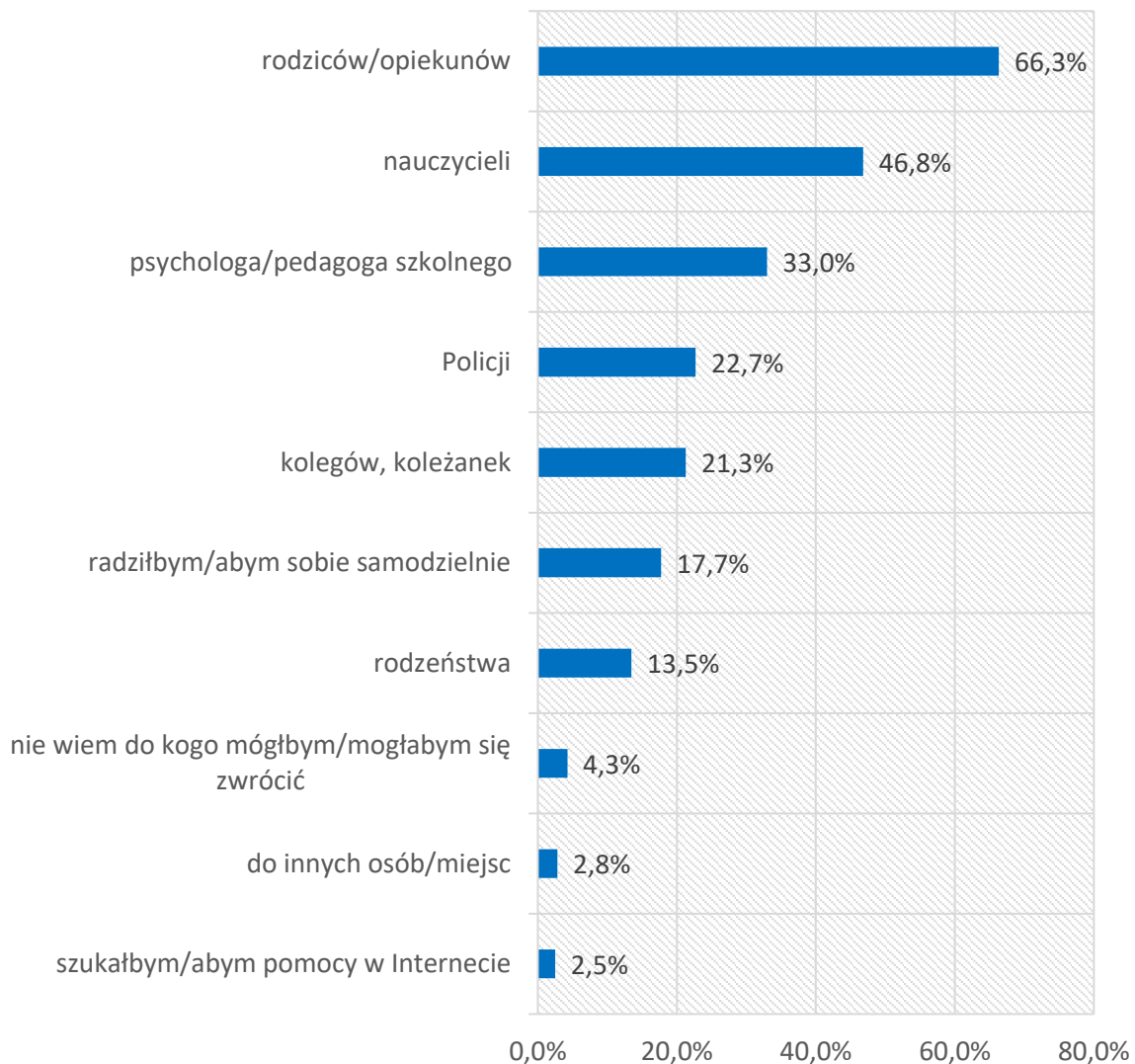
Wykres 19. Czy uważasz, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. kiedy ktoś Cię zdenerwuje)? N=282

W przypadku problemów związanych z przemocą, 66,3% młodych mieszkańców Gminy zwróciłoby się o pomoc do rodziców/opiekunów. Na drugim miejscu pod względem liczby wskazań znaleźli się nauczyciele (46,8%), z kolei na trzecim – psycholodzy/pedagodzy szkolni (33,0%). 22,7% ankietowanych przyznało, że w razie tego typu problemów zwróciłoby się po pomoc na Policję, a 21,3% badanych poprosiłoby o pomoc kolegów, koleżanki. 17,7% respondentów radziłoby sobie samodzielnie, 13,5% szukałoby pomocy u rodzeństwa, a 2,8% u innych osób, wśród których wskazano m.in. *telefon zaufania, babcię oraz dziadka*. 2,5% uczniów szukałoby pomocy w Internecie, natomiast 4,3% nie wie, do kogo mogłoby się zwrócić o pomoc mając problem związany z przemocą domową lub rówieśniczą.

Wykres 20. Do kogo zwróciłbyś/abyś się o pomoc, gdybyś Ty lub ktoś z Twojego otoczenia doznawał przemocy domowej lub rówieśniczej? N=282

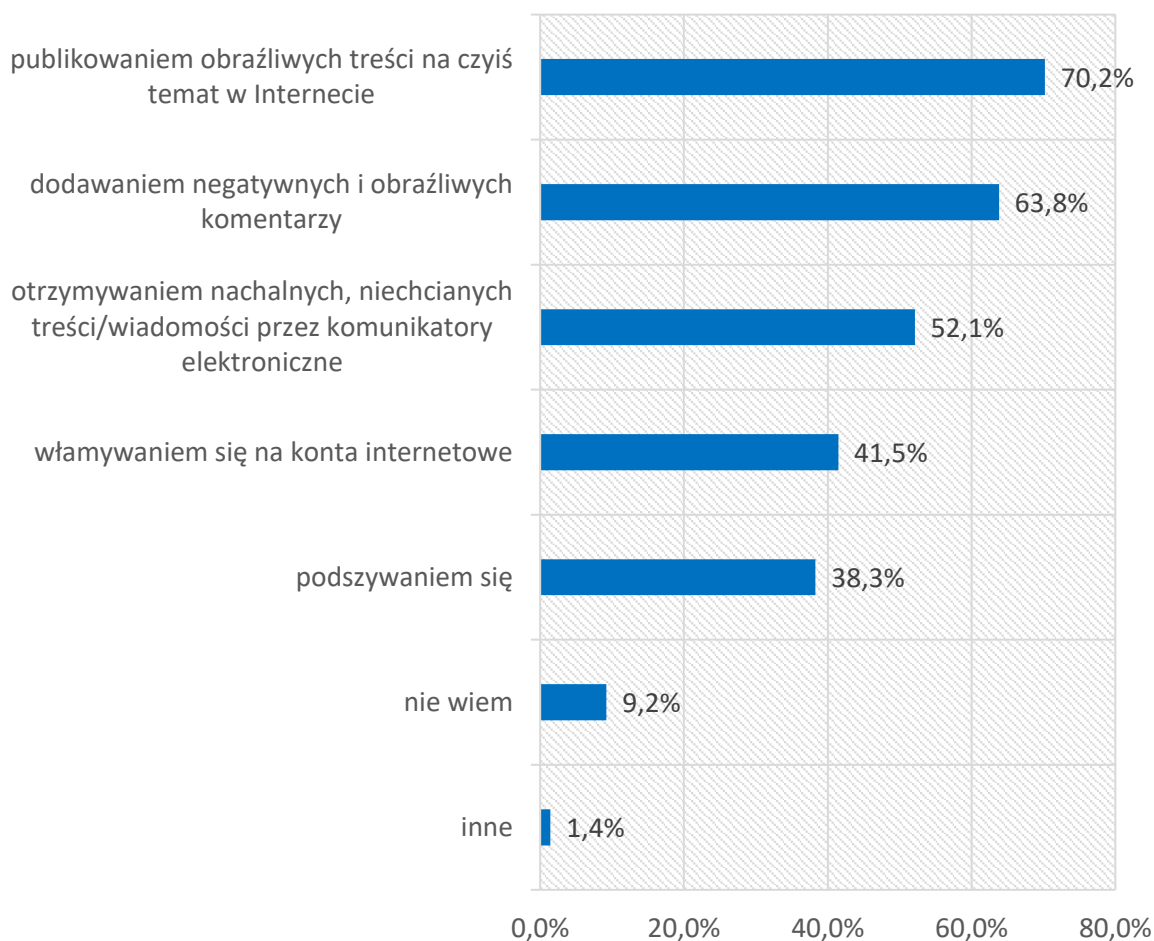

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejne pytania zadawane respondentom dotyczyły zagadnienia cyberprzemocy. W pierwszej kolejności podjęto próbę rozpoznania z czym jest utożsamiany przez badanych ten rodzaj przemocy. Najwięcej wskazań uzyskało publikowanie obraźliwych treści na czyjś temat w Internecie (70,2%) oraz dodawanie negatywnych i obraźliwych komentarzy (63,8%). Ponad połowa ankieterów za cyberprzemoc uznaje otrzymywanie nachalnych, niechcianych treści/wiadomości przez komunikatory elektroniczne (52,1%), 41,5% respondentów wskazało na włamywanie się na konta internetowe, a 38,3% – podszywanie się. 9,2% badanych udzieliło odpowiedzi „nie wiem”, a 1,4% zaznaczyło odpowiedź „inne”, wymieniając m.in. *hejt*.

Wykres 21. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc? N=282

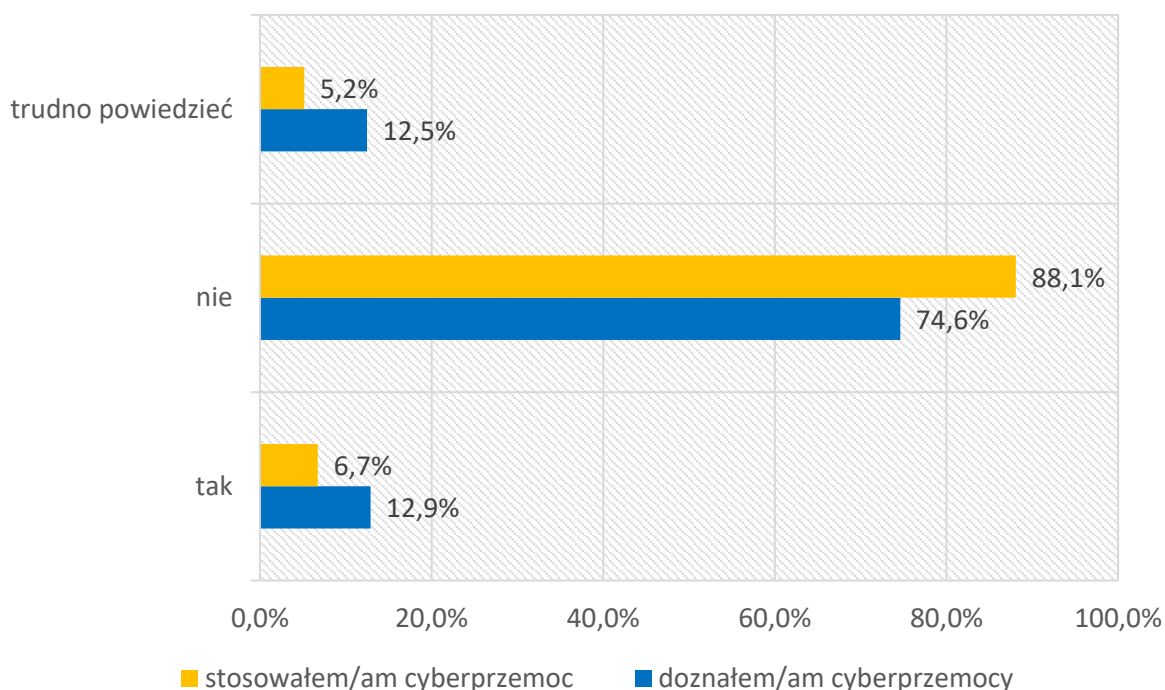

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ostatnie pytanie w zakresie problemu przemocy dotyczyło skali doznawania oraz stosowania cyberprzemocy w stosunku do innych użytkowników Internetu. 12,9% uczniów stwierdziło, że doświadczyło cyberprzemocy, natomiast 12,5% osób nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że odsetek 6,7% respondentów przyznał się do stosowania przemocy w Internecie, jednocześnie 5,2% osób wskazało odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wykres 22. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/filmów)? N=282

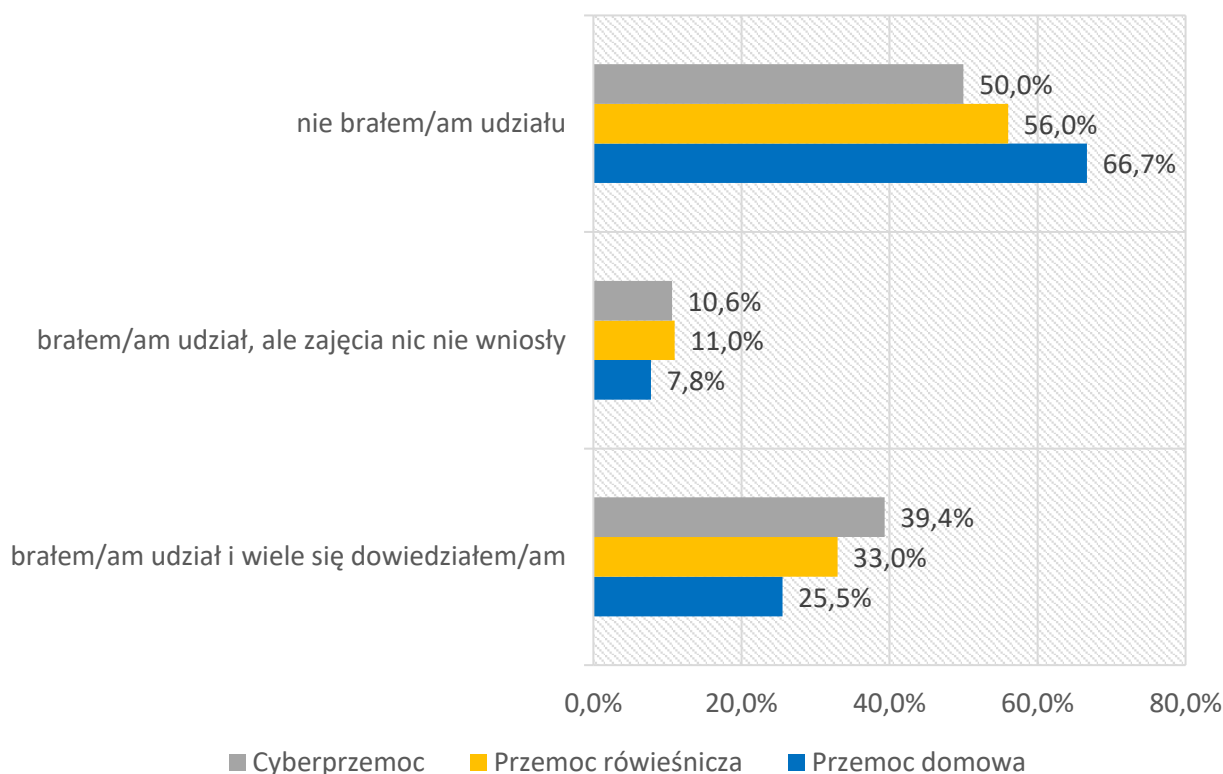

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

W kolejnym pytaniu uczniowie mieli okazję ocenić podejmowane w szkole działania profilaktyczne w ciągu ostatnich 2 lat. Interesowało nas, w jakich zajęciach badani brali udział oraz jak je oceniają. W tej kwestii wyniki kształtują się następująco:

- ➡ odpowiedź „brałem/am udział, ale zajęcia nic nie wniosły” zaznaczyło 7,8% w przypadku zajęć dotyczących przemocy domowej, 11,0% jeżeli chodzi o przemoc rówieśniczą, natomiast 10,6% odnośnie zajęć dotyczących cyberprzemocy;
- ➡ pozytywnie zajęcia profilaktyczne dotyczące cyberprzemocy oceniło 39,4% uczniów, w zakresie przemocy rówieśniczej – 33,0%, natomiast dotyczące przemocy domowej – 25,5%;
- ➡ brak uczestnictwa w zajęciach profilaktycznych zadeklarowało 50,0% w przypadku zajęć dotyczących cyberprzemocy, 56,0% – przemocy rówieśniczej, a przemocy domowej – 66,7%.

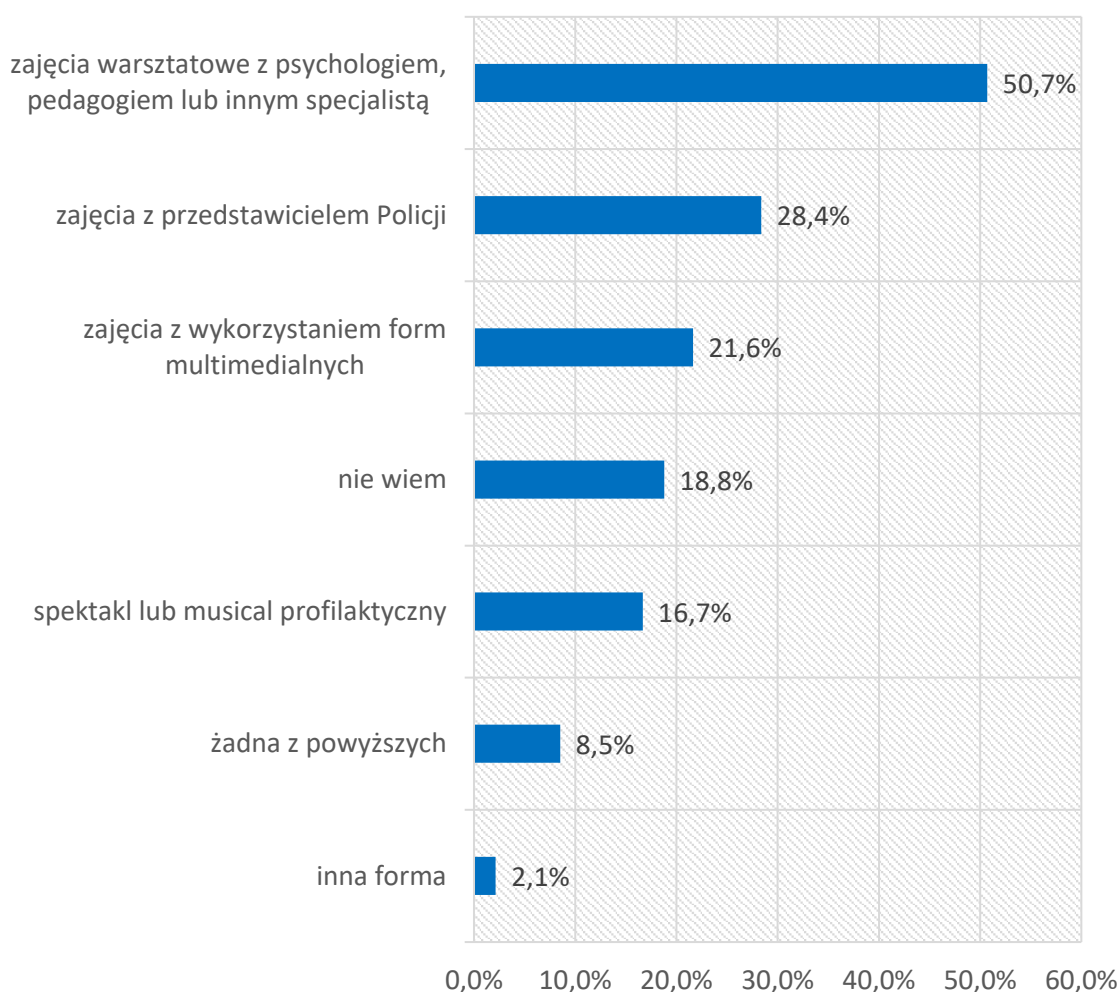
Wykres 23. Czy w przeciągu ostatnich 2 lat brałeś/aś udział w szkolnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy? N=282

Interesowało nas również to, jaka forma zajęć profilaktycznych w zakresie przemocy jest dla ankietowanych najciekawsza/najefektywniejsza. W tej kwestii wyniki kształtują się następująco: 50,7% uznaje za najciekawsze/najefektywniejsze zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą, z kolei 28,4% – zajęcia z przedstawicielem Policji. W dalszej kolejności wskazywano na zajęcia z wykorzystaniem form multimedialnych (21,6%) oraz spektakle lub musicale profilaktyczne (16,7%). 8,5% osób stwierdziło, że żadna z wymienionych form nie byłaby dla nich ciekawa/efektywna, a 18,8% uczniów wykazało brak wiedzy w tym zakresie. Wśród innych odpowiedzi ankietowani wskazali na *zabawę, prywatną rozmowę z psychologiem lub zajęcia strażackie* (2,1%).

Wykres 24. Jaka forma zajęć profilaktycznych w zakresie przemocy jest według Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza? N=282

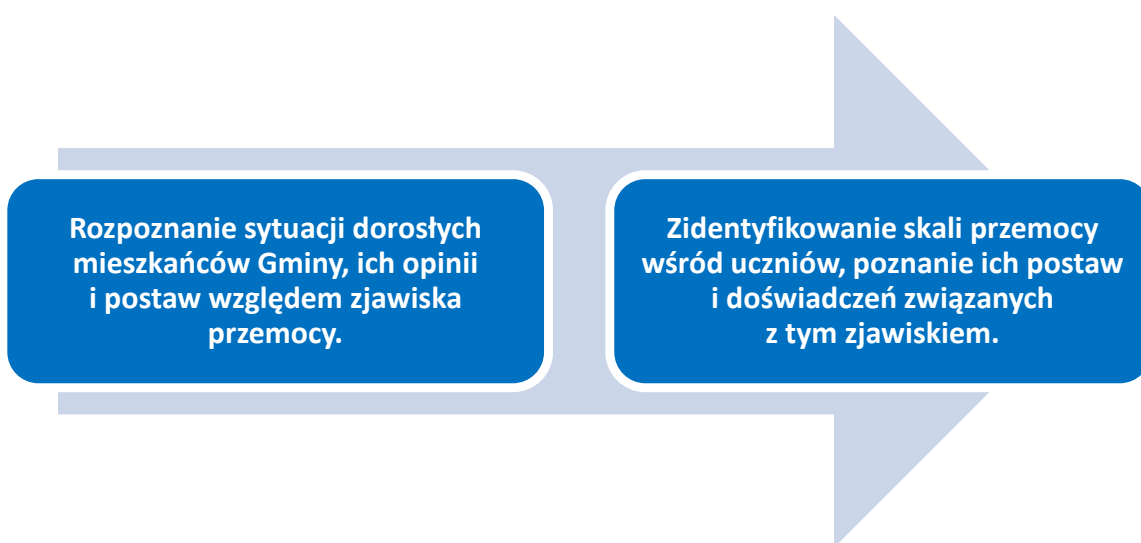

*Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

WNIOSKI

Celem badania było przedstawienie aktualnej skali problemu przemocy na terenie gminy Lisia Góra, w odniesieniu do opinii dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży. Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie Gminy, w tym jakości życia jego mieszkańców. Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

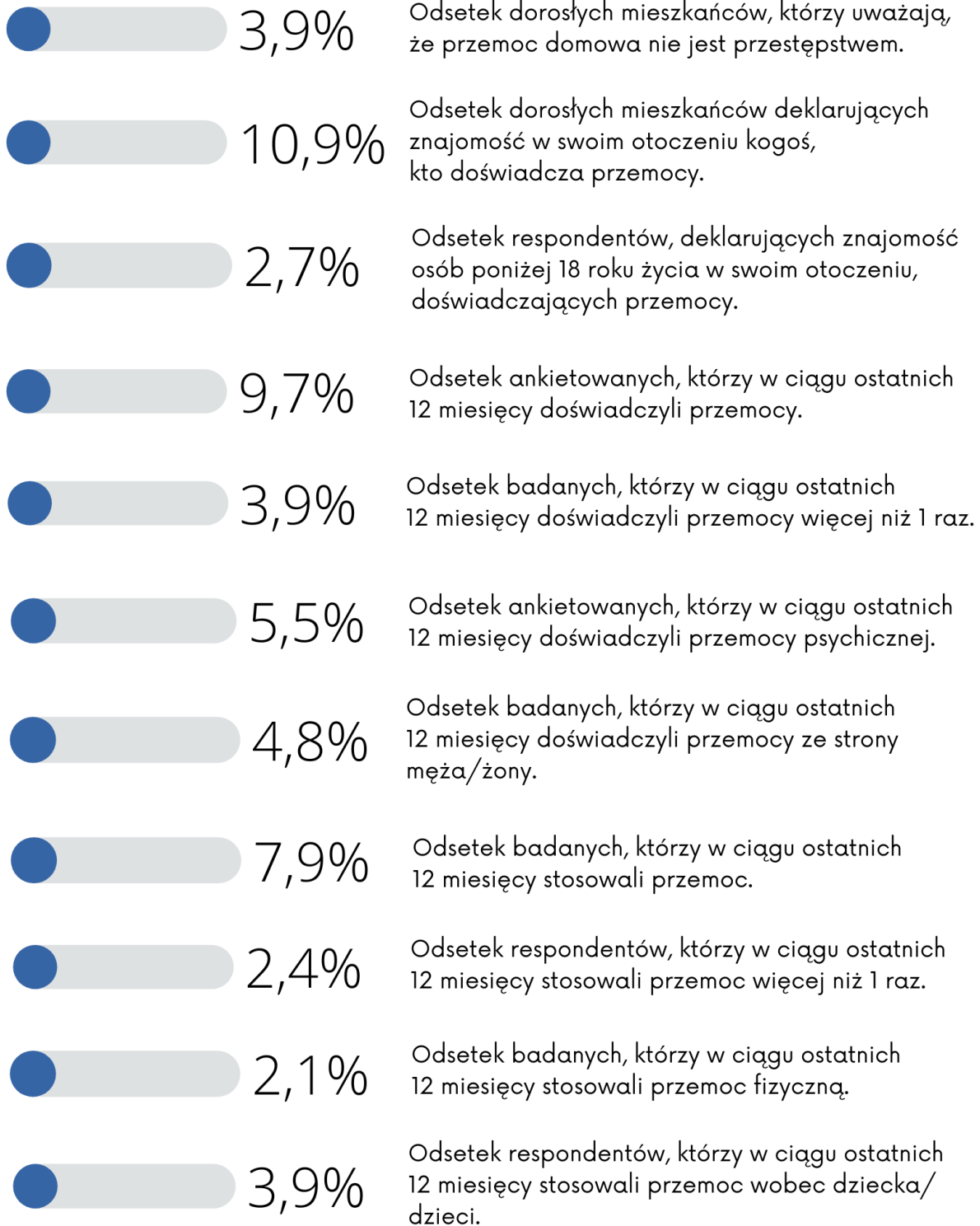

W oparciu o dokonaną analizę problemów społecznych zostały sformułowane **rekomendacje**. Poniżej znajduje się **podsumowanie wniosków z badania** diagnozującego aktualną skalę problemu przemocy na terenie Gminy, natomiast w dalszej części zamieszczono rekomendacje do dalszych **działań profilaktycznych** skierowanych do uczniów, dorosłych mieszkańców gminy Lisia Góra oraz instytucji, których celem jest szeroko pojęta profilaktyka.

DOROŚLI MIESZKAŃCY

PROBLEM PRZEMOCY

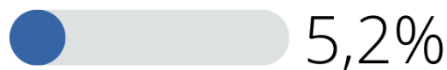
Odsetek osób, w opinii których stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest metodą wychowawczą, która zasadniczo nie powinna być stosowana, ale są sytuacje, kiedy jest konieczna.

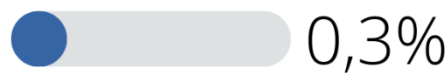
Odsetek respondentów uznających przemoc domową za znaczny problem na terenie Gminy.

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=330

CYBERPRZEMOC

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy doświadczyli przemocy w Internecie w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy zadeklarowali stosowanie cyberprzemocy w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=330

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

Odsetek badanych, którzy uważają, że najskuteczniejszym działaniem wobec osób doświadczających przemocy byłoby izolowanie osób stosujących przemoc od osób jej doznających.

Odsetek badanych, którzy uważają, że najskuteczniejszym działaniem wobec osób doświadczających przemocy byłoby zapewnienie im schronienia.

Odsetek badanych, którzy uważają, że najskuteczniejszym działaniem wobec osób doświadczających przemocy byłoby zwiększenie dostępności do poradnictwa prawnego, socjalnego i terapeutycznego.

Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy uważają, że warsztaty profilaktyczne dla osób dorosłych przyniosą najlepsze efekty w kontekście zapobiegania przemocy domowej.

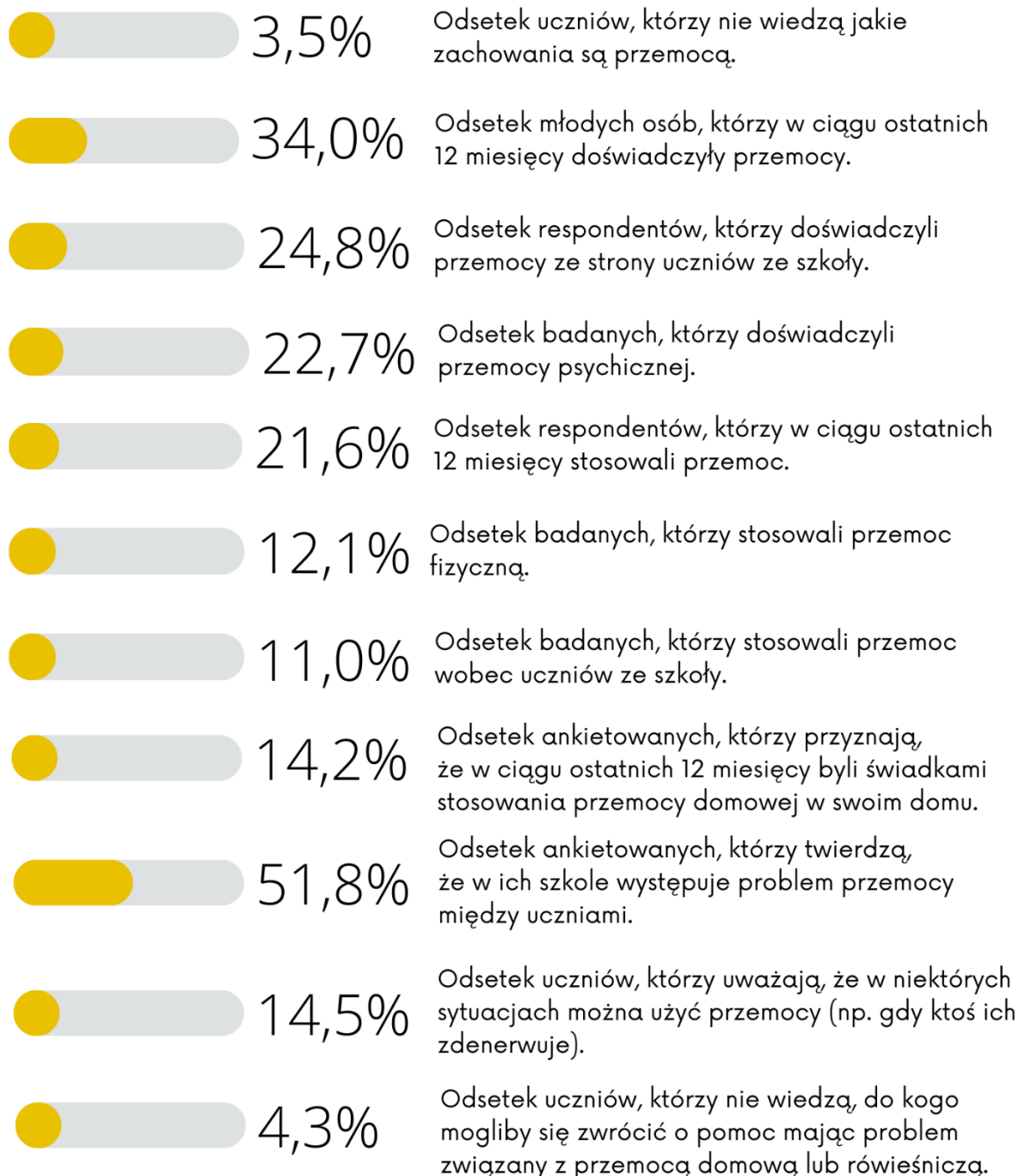
Odsetek dorosłych mieszkańców, którzy uważają, że warsztaty profilaktyczne dla dzieci przyniosą najlepsze efekty w kontekście zapobiegania przemocy domowej.

* Odsetek mieszkańców został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=330

UCZNIOWIE

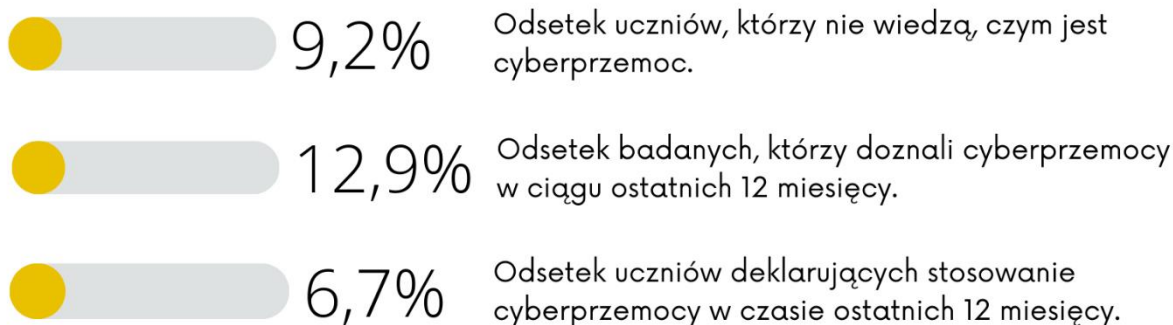
PROBLEM PRZEMOCY

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=282

CYBERPRZEMOC

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=282

DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE

* Odsetek uczniów został obliczony z całej próby badawczej, tj. N=282

REKOMENDACJE

Zakres **zadań z obszaru profilaktyki i promocji zdrowia**, w tym również obszaru przeciwdziałania przemocy, ich realizatorzy oraz źródła finansowania na szczeblu ogólnokrajowym, wskazane są przede wszystkim przez ustawodawcę. Wyznaczają one politykę wobec poszczególnych problemów społecznych na szczeblu krajowym, regionalnym oraz lokalnym, a zadania w nich wskazane uwzględniane są w narodowych i krajowych programach profilaktyki, z których najszerszym jest Narodowy Program Zdrowia.

Działania z zakresu **profilaktyki na szczeblu lokalnym** realizowane są poprzez gminne programy przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej. Głównym źródłem finansowania działań jest budżet jednostki samorządowej. Dodatkowo gminy mogą ubiegać się o środki z innych źródeł: z urzędów centralnych, urzędów marszałkowskich, urzędów wojewódzkich, starostw powiatowych, projektów unijnych czy też w formie darowizn od prywatnych osób czy przedsiębiorców.

Na poziomie lokalnym do realizacji zadań z zakresu profilaktyki uprawnione są również organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia), specjalistyczne placówki opiekuńczo-wychowawcze (światlice socjoterapeutyczne), poradnie profilaktyki i terapii uzależnień, organizacje kościelne, czy też grupy samopomocowe.

Profilaktyka zachowań ryzykownych oraz udzielanie pomocy uczniom dotkniętym problemem przemocy wpisane są także w zadania **placówek systemu oświaty**, w tym w szczególności w zadania szkół i poradni psychologiczno-pedagogicznych. Od 2002 roku na szkoły nałożono ustawowy obowiązek realizacji szkolnego programu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży, który w roku 2017 połączono z programem wychowawczym szkoły w jeden dokument – **program wychowawczo-profilaktyczny**.

Wśród działań rekomendowanych do realizacji w 2024 roku oraz latach późniejszych należy wskazać:

1. Organizowanie dla ogółu mieszkańców warsztatów, których celem będzie zapobieganie i przeciwdziałanie przemocy domowej, poprzez ukazanie sposobów komunikowania się z osobą stosującą przemoc, naukę asertywnych form radzenia sobie z osobą agresywną oraz poprzez wskazanie innych możliwości, które mogą pomóc osobom doznającym przemocy. Zaleca się, aby podczas warsztatów mieszkańcy zostali zapoznani ze sposobami reagowania w przypadku znajomości osób doświadczających przemocy. Tego rodzaju działania skierowane do całej społeczności lokalnej, mogą mieć pozytywny wpływ na przełamywanie tzw. „zmowy milczenia” dotyczącej przemocy domowej, a także mogą wpływać na podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie identyfikacji form przemocy. Tego rodzaju warsztaty powinny mieć charakter edukacyjny oraz prewencyjny.
2. Biorąc pod uwagę możliwą niechęć części mieszkańców do bezpośredniego uczestnictwa we wskazanych wyżej działaniach edukacyjnych, skuteczną formą edukacji będzie prowadzenie społecznych/kampanii podnoszących świadomość mieszkańców Gminy w zakresie kwestii usprawiedliwiania stosowania przemocy. Należy realizować lokalne kampanie społeczne, które będą obalać mity i stereotypy na temat przemocy domowej, a także będą opisywać mechanizmy przemocy i podkreślać ich społeczną szkodliwość.
3. Należy kreować środowisko wolne od przemocy wobec dzieci, w szczególności poprzez zwiększenie świadomości dorosłych mieszkańców na temat negatywnych konsekwencji stosowania przemocy w procesie wychowania, przy jednoczesnej edukacji w zakresie innych skutecznych i bezpiecznych dla rozwoju dziecka metod wychowawczych, poprzez warsztaty i zajęcia organizowane dla rodziców.
4. Prowadzenie w placówkach opieki zdrowotnej wstępnej diagnozy zjawiska przemocy domowej u nowych pacjentów.

5. Rekomenduje się prowadzenie działań edukacyjnych, skierowanych do osób zaangażowanych w lokalny system wsparcia, w celu zwiększenia skuteczności ich działań. Pomocne będzie również prowadzenie interdyscyplinarnych spotkań, konferencji lub szkoleń, na których obecni będą przedstawiciele wszystkich instytucji. Ponadto konieczne jest systematyczne podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli instytucji realizujących działania zapobiegawcze tego typu problemom, m.in. w zakresie zasad podejmowania interwencji w przypadku przemocy domowej.
6. Konieczne jest upowszechnianie informacji wśród lokalnej społeczności o miejscach, w których świadczona jest pomoc medyczna, psychologiczna, prawna, socjalna oraz zawodowa osobom dotkniętym przemocą. Obecnie najbardziej rozpowszechnionym źródłem informacji jest Internet, dlatego warto tego rodzaju działania podejmować za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Gminy, Ośrodka Pomocy Społecznej, czy innych podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy na terenie Gminy.
7. Dobrą praktyką będzie tworzenie, wspieranie i finansowanie miejsc pomocy dorosłym i dzieciom oferujących kompleksową pomoc: psychologiczną, terapeutyczną, socjoterapeutyczną, socjalną w przypadku doświadczenia przemocy domowej (np. punkty konsultacyjne, grupy samopomocowe), a także popularyzowanie ich działalności.
8. Pozytywny efekt może przynieść również prenumerata lub zakup specjalistycznych opracowań, czasopism, publikacji, czy też materiałów multimedialnych, w celu wspierania rozwoju zawodowego i kompetencji osób pracujących zawodowo w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, a także udostępnianie ich w miejscach publicznych wraz z informatorem – przewodnikiem po miejscach wsparcia dostępnych w Gminie.
9. Niezbędnym elementem przeciwdziałania przemocy będzie również podejmowanie stałych działań monitoringowych wskazujących na obecną skalę problemu. W tym celu konieczne jest prowadzenie statystyk przez podmioty zaangażowane w rozwiązywanie problemów społecznych, prowadzenie diagnoz lokalnych oraz ewaluację prowadzonych działań i programów.

- 10.** W zakresie kreowania pożądanych postaw wśród młodych mieszkańców Gminy konieczne jest prowadzenie zajęć z zakresu problematyki przemocy przez psychologów, socjoterapeutów, pedagogów i innych specjalistów. Obszar tematyczny oprócz konsekwencji stosowania przemocy, powinien zawierać również treści na temat szerokiego spektrum rodzajów przemocy. Zaleca się także stosowanie różnych technik i metod, które będą w atrakcyjny i aktywny sposób przekazywały informacje.
- 11.** Prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach powinno obejmować dystrybucję materiałów edukacyjnych, w tym również wśród rodziców i opiekunów, którzy powinni zostać poinformowani o podejściu szkoły do przemocy, rozwiązań i procedur w tym zakresie oraz o możliwych działaniach, które należy podjąć, gdy dziecko doświadcza tego problemu.
- 12.** Prowadzenie zajęć integracyjnych dla dzieci i młodzieży mających na celu budowanie więzi pomiędzy uczniami oraz poczucie bezpieczeństwa i zaufania, co stanowi czynnik chroniący.
- 13.** Niezbędne jest prowadzenie zajęć psychoedukacyjnych w klasach w obszarze doskonalenia umiejętności radzenia sobie ze stresem, wzmocnienia poczucia własnej wartości, rozwijania umiejętności asertywnego zachowania się, a także podnoszenia ich wiedzy na temat możliwych form pomocy w przypadku doświadczania przemocy zarówno w szkole, jak i w domu oraz sposobów reagowania, jeśli będą świadkiem agresji.
- 14.** Działaniem o potwierdzonej, wysokiej skuteczności będzie kontynuowanie realizacji programów rekomendowanych obejmujących zagadnienia związane z zapobieganiem zachowaniom ryzykownym i problemom młodzieży, w tym ograniczanie natężenia przemocy rówieśniczej.
- 15.** Zaleca się wprowadzenie programów rówieśniczych w postaci koleżeńskiej pomocy w nauce, rówieśniczy doradcy, rówieśniczych doradców czy mediatorów. Program wsparcia rówieśniczego opiera się na założeniu, że w wieku dojrzewania rówieśnicy wywierają na siebie nawzajem silny wpływ, a pozytywne relacje rówieśnicze mogą zostać wykorzystane w organizowaniu konstruktywnych działań pomocowych na terenie szkoły.

- 16.** Dbanie o pozytywny klimat szkoły zwłaszcza relacje społeczne – zarówno pomiędzy nauczycielami a uczniami, jak i personelem szkoły a rodzicami. Tego rodzaju zadanie może być realizowane poprzez organizację spotkań, wspólnych wycieczek i wyjazdów integracyjnych, czy też podejmowanie wspólnych inicjatyw.
- 17.** Warto prowadzić również szkolenia dla nauczycieli, które będą rozwijały u nich kompetencje kierowania klasą oraz umiejętności właściwego reagowania na niekorzystne zachowania uczniów, wzmacniania pożądanych zachowań i formułowania oczekiwań wobec uczniów.
- 18.** Zalecanym działaniem jest również rozwój lub tworzenie placówek wsparcia dziennego, które odgrywają istotną rolę w systemie pomocy zwłaszcza dla dzieci z rodzin z problemem przemocy oraz zwiększenie dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, poprzez rozwój miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży, w tym placówek kulturalnych i obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie Gminy, a także wzbogacenie oferty edukacyjno-wychowawczej.
- 19.** Organizowanie i finansowanie dla przedstawicieli placówek pracujących z dziećmi i młodzieżą szkoleń, obejmujących zagadnienia dotyczące skutecznych strategii profilaktycznych oraz podnoszące ich kompetencje w zakresie realizacji warsztatów i zajęć profilaktycznych.

BIBLIOGRAFIA

1. Frysztański K., Socjologia problemów społecznych, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2009.
2. Maris R.W., Social Problems, The Dorsey Press, Chicago 1988.
3. Popyk, A., Skala i uwarunkowania przemocy rówieśniczej – wyniki Diagnozy przemocy wobec dzieci w Polsce 2023. Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka, 22(4), 37–62.
4. Pyżalski J., Agresja elektroniczna i cyberbullying jako nowe ryzykowne zachowania młodzieży.
5. Skarbek W., Wybrane Zagadnienia Metodologii Nauk Społecznych, Naukowe Wydawnictwo Piotrkowskie, Piotrków Trybunalski 2013.
6. Szatur-Jaworska B., Diagnozowanie w polityce społecznej, IPS UW, Warszawa 2002.
7. Sztompka P., Socjologia zmian społecznych, Wydawnictwo Znak, Kraków 2005.

SPIS TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

SPIS TABEL

Tabela 1. Kim jest osoba, która doświadcza przemocy w swoim domu? N=36.....	12
Tabela 2. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznał/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=31 ...	13
Tabela 3. Kto stosował wobec Pana/i przemoc? N=29	14
Tabela 4. Jakiego rodzaju przemoc Pan/i zastosował/a w ciągu ostatnich 12 miesięcy? N=26	15
Tabela 5. W stosunku do kogo zastosował/a Pan/i zachowanie przemocowe? N=24	15
Tabela 6. Kto stosował wobec Ciebie przemoc? N=94	23
Tabela 7. Jakiego rodzaju przemocy doznałeś/aś? N=88.....	24
Tabela 8. Jakiego rodzaju przemoc zastosowałeś/aś N=55	25
Tabela 9. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc? N=59.....	25
Tabela 10. Kto stosował przemoc w Twoim domu (kiedy byłeś/aś jej świadkiem)? N=34.....	26

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Wiek: N=330	10
Wykres 2. Wykształcenie: N=330	10
Wykres 3. Czy Pana/i zdaniem przemoc domowa to przestępstwo? N=330.....	11
Wykres 4. Czy zna Pan/i w swoim otoczeniu kogoś, kto jest osobą doznającą przemocy domowej? N=330	11
Wykres 5. Jak często, w okresie ostatnich 12 miesięcy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy w swoim domu? N=330	12
Wykres 6. Jak często, w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosował/a Pan/i przemoc wobec członka swojej rodziny? N=330	14
Wykres 7. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznał/a oraz stosował/a Pan/i cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=330	16
Wykres 8. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci (tzw. „klapsy”) może być metodą wychowawczą, która: N=330.....	17

Wykres 9. Czy postrzega Pan/i przemoc domową jako znaczny problem występujący na terenie Gminy? N=330	17
Wykres 10. Jakie działania według Pana/i byłyby najskuteczniejsze wobec osób doświadczających przemocy domowej? N=330.....	18
Wykres 11. Poniżej wymieniono różne formy działań profilaktycznych. Które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty, jeśli chodzi o zapobieganie przemocy domowej? N=330	19
Wykres 12. Klasa: N=282	20
Wykres 13. Wiek: N=282	21
Wykres 14. Jakie zachowanie jest Twoim zdaniem przemocą? N=282	22
Wykres 15. Czy zdarzyło Ci się w ciągu ostatnich 12 miesięcy doświadczyć przemocy? N=282	23
Wykres 16. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy doszło do sytuacji, w której zastosowałeś/aś przemoc wobec drugiej osoby? N=282	24
Wykres 17. Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy zdarzyło Ci się być świadkiem sytuacji, w której ktoś w Twoim domu stosował przemoc? N=282.....	26
Wykres 18. Jak często obserwujesz w swojej szkole problem przemocy między uczniami? N=282	27
Wykres 19. Czy uważasz, że w niektórych sytuacjach można użyć przemocy (np. kiedy ktoś Cię zdenerwuje)? N=282	27
Wykres 20. Do kogo zwróciłbyś/abyś się o pomoc, gdybyś Ty lub ktoś z Twojego otoczenia doznawał przemocy domowej lub rówieśniczej? N=282	28
Wykres 21. Czym według Ciebie jest cyberprzemoc? N=282	29
Wykres 22. Czy w przeciągu ostatnich 12 miesięcy doznawałeś/aś oraz stosowałeś/aś cyberprzemoc (np. wyzywanie, podszywanie się, ośmieszanie/poniżanie, grożenie/straszenie, szantażowanie, wyłudzenie pieniędzy, rozsyłanie ośmieszających zdjęć/ filmów)? N=282	30
Wykres 23. Czy w przeciągu ostatnich 2 lat brałeś/aś udział w szkolnych zajęciach profilaktycznych dotyczących przemocy domowej, rówieśniczej i cyberprzemocy? N=282...	31
Wykres 24. Jaka forma zajęć profilaktycznych w zakresie przemocy jest według Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza? N=282.....	32

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Próba badawcza	6
Rysunek 2. Płeć: N=330	9
Rysunek 3. Płeć: N=282	20